

AKAVAN KIRKOLLISET AMMATTILIITOT AKI
DIAKONIAITYÖNTEKIJÖIDEN LIITTO

CRUX

2 • 2005

Musiikin uudet
tyylilajit kirkossa

- 2 *Annamari Jokinen:* Nykykulttuurin kukkaset ja tradition helmet
- 3 *Juha Kauppinen:* Kirkollisille järjestöille oma työehtosopimus
- 4 Uutisia
- 9 *Marjukka Andersson:* Kaikki, joissa henki on...
- 12 *Terttu Kokko:* Diakoniatyön ilo on aina löytynyt
- 15 *Leena Vanne:* Nimikekirjaisuus kuriin!
- 16 *Mats Lindgård:* Arbete och avkoppling i obalans
- 20 Akilaiset päätöksentekijät esittäytyvät
- 22 Liittojen hallitusten uudet jäsenet
- 24 *Tuula-Maria Abonen:* "Tulevaisuus on yhä enemmän monikulttuurinen"
- 28 *Annamari Jokinen:* Toisen viran tehtävien hoitamisesta korvauksena o.v.o. -palkkio
- 29 *Maria Heinonen:* Nuoren työntekijän odotuksia kirkkoa kohtaan
- 31 *Heikki Toivio:* Musiikin uudet tyylilajit kirkon jumalanpalveluselämässä
- 35 *Osmo Vatanen:* Sisällöstä muotoon
- 36 *Heini Katajala-Kantola:* Minimegakysymys
- 38 *Veera Wallenius:* Mitä odotan kirkolta – tulevalta työntantajaltani?
- 40 *Heikki Liede:* Ylemmät amk-tutkinnot vakinaistumassa
- 43 *Sakari Vilpponen:* Menikö se luonnollisesti?
- 45 Kommentti
- 48 Tekstin ääressä

Opiskelijan näkökulma

Diakoniaopiskelija Tiina Heiskanen kirjoittaa, kuinka Diakonia-ammattikorkeakoulussa hänen kutsumuksensa kirkon työntekijäksi on entisestään vahvistunut: "Harjoittelut kunnallisella ja yksityisellä sektorilla ovat avanneet silmäni eri ammatinvalinnoille, mutta edelleen näen itseni ensisijaisesti diakonina ja kirkon työntekijänä." s. 44.

Musiikki, tyylilajit, kirkko

Olisiko sisältölähtöisyyden periaatteesta kaiken koetteleminen, kouluttaja Osmo Vatanen kysyy teema-artikkelissaan s. 35.

Musiikin eri tyylilajien ja kirkon suhdetta käsitellään myös kirjoituksessa, joka pohjautuu uusimuotoisia jumalanpalveluksia koskevaan tuoreeseen väitöskirjatutkimukseen. Seurakuntansa ainut kanttori puolestaan nimeää musiikkielämän monimuotoisuuden "minimegakysymykseksi". Teema-artikkelit ovat sivuilla 31–37.

Tutustu liittojen päätöksentekijöihin

AKIn, Kanttori-urkuriiliton, Pappisliiton ja Diakoniatyöntekijöiden Liiton hallitusten uudet jäsenet ovat haastateltavina s. 20.

Seuraava Crux 3-4/2005 ilmestyy viikolla 20. Aiheena on kirkon työntekijöihin kohdistuvat odotukset.

CRUX

TOIMITUS

AKAVAN KIRKOLLISET
AMMATTILIITOT AKI
DIAKONIATYÖNTEKIJÖIDEN LIITTO

2 • 2005

Vt. päätoimittaja

Annamari Jokinen
(09) 150 2445
annamari.jokinen@akiliitot.fi

Toimitussihteeri

Heli Meinola
(09) 150 2653
heli.meinola@akiliitot.fi

Osoite

Akavatalo
Rautatieäisenkatu 6,
00520 Helsinki,
(09) 150 2453
Faksi (09) 148 5875
Sähköposti:
heli.meinola@akiliitot.fi

Kustantaja

Suomen Kirkko-Mediat Oy, Helsinki

Ulkoasu

Paula Huhtala

TOIMITUSKUNTA

Stina Lindgård, pastori (pj.)
Miiika Heikinheimo, kappalainen
Maria Heinonen, diakoni
Jaana Partanen, kanttori
Esa-Matti Peura, hiippakuntasiihteeri
Ulla Savonen, seurakuntapastori
Miia Seppänen, vs. kappalainen
Taina Viljanen, diakonissa
Sakari Vilpponen, kanttori

OSOITTEENMUUTOKSET

Akavan kirkolliset ammattiliitot
AKI ry.

Pappisliiton jäsenet: Heli Meinola
(09) 150 2653
heli.meinola@akiliitot.fi

Kanttori-urkuriin jäsenet:

Tuija Kukkonen
(09) 150 2446
tuija.kukkonen@akiliitot.fi

Diakoniatyöntekijöiden Liitto:

Pirjo Heikkinen
(09) 150 2487
pirjo.heikkinen@dtl.inet.fi

ILMOITUSHINNAT

Sivu	2/1	1 750 euroa
	1/1	975 euroa
	1/2	515 euroa
	1/4	285 euroa
	1/8	160 euroa

ISSN 0783-0122

PAINOPAikka

Uusimaa Oy, Porvoo

Nykykulttuurin kukkaset – tradition helmet

Musiikki ympäröi meitä kaikkialla. Musiikilla on olennainen rooli ja tehtävä myös kirkossa - niin nykyään kuin jo vuosisatojen ajan. Pitäisikö kirkon musiikin erottua muusta musiikista omana lajinaan vai pikemminkin lähtenyt erilaisia "maallisesta" musiikista tuttuja tyylejä? Kumpi saa enemmän väkeä kirkkoon ja seurakunnan tilaisuuksiin, viihteellinen vai korkeakulttuurinen musiikki? Tukeeko seurakunnan jumalanpalvelusta ja rukousta paremmin perinteinen klassinen musiikki, vai tarvitaanko henkilökohtaisen uskonkokemuksen virittäjäksi "musaa, josta just mä diggaan"?

Nämä ovat kysymyksiä, joita kirkon hallinnossa ja seurakuntien jokapäiväisessä toiminnassa moni nykyään pohtii. Kun helppoja vastauksia ei tunnu löytyvän, epätietoisuus saattaa aiheuttaa ahdistusta tai lietsoa jyrkkiä puolesta- tai vastaan kantoja.

Tässä lehdessä aloitamme rakentavaa keskustelua kirkon ja musiikin uusien tyylilajien suhteesta. Uusista messuista on juuri valmistunut väitöskirja, jonka tuloksia tuore tohtori esittelee. Yksikanttorin seurakunnan kanttori kirjoittaa monipuolistuneen kirkkomusiikin vaatimuksista kanttorin koulutukselle ja toimenkuvalla. Muistutamme myös mieliin jumalanpalvelusuudistuksessa muotoillut teologiset edellytykset kirkossa esitettävälle musiikille.

Keskustelu varmasti jatkuu monilla eri foorumeilla ja myös tässä lehdessä. Kirkkomusiikkitradition helmiä kuulemme luultavasti satojen vuosienkin kuluttua, mutta myös ajallemme tyypilliset musiikkityylit ovat todellisuutta kirkossa. Liittojen näkökulmasta olennaista on se, että tulevaisuudessakin kirkon tilaisuuksissa musiikki on elävää, korkeatasoista ja teologisesti perusteltavissa. Parhaiten tämä tataan edelleen antamalla vastuu pitkälle koulutetuille kirkkomusiikin ammattilaisille, seurakuntien omille kanttorille.

Tässä alkukevään Cruxissa on jälleen luettavaksenne asiaa monipuolisesti ja monin eri tyylein akavalaisen ammattijärjestölehden parhaiden perinteiden mukaisesti. Edustettuina ovat kaikki akavalaiset kirkon ammatit, niin opiskelijat kuin virassa toimivat, paikallisseurakunnan ja kokonaiskirkon asiat, ammattikorkeakoulut sekä tohtorinväitökset.

Akavalaisella ammattijärjestötoiminnalla on kaksi päälinjaa: toisaalta ammattitaidon ja -identiteetin kehittäminen ja toisaalta taloudellinen ja palvelussuhteeseen liittyvä edunvalvonta. Tässä Cruxin numerossa edunvalvonta-asioista esille on nostettu oman viran ohella hoidettavista tehtävistä maksettava palkkio. Raha- ja sopimusasiat ovat usein sitä raskaampaa ja vaikeampaa luettavaa, mutta oman etunne vuoksi toivon myös niiden tulevan huolellisesti luetuiksi. Työelämän tärkeitä tukipilareita ovat reilun pelin henki ja asialliset korvaukset tehdyistä töistä.

Annamari Jokinen
AKIn apulaistoiminnanjohtaja

Kirkollisille järjestöille oma työehtosopimus

Kirkon lähetysjärjestöjen sekä Kansan Raamattuseuran ja Suomen Raamattuopiston työntekijät saavat vielä tämän vuoden aikana oman työehtosopimuksensa. Usean vuoden ajan kestäneet tunnustelut johtivat tammi-kuun 27. päivänä sopimukseen neuvottelujen alkamisesta. Edellä mainitut kirkolliset järjestöt ovat liittyneet Erityispalvelujen Työnantajaliittoon. Työntekijöitä edustavat sopimusneuvotteluissa AKI ja SVTL. Ensimmäinen neuvottelutapaaminen oli jo helmikuun 2. päivänä. Liikkeelle lähtö on monella tapaa erittäin merkittävä.

Kirkollisten järjestöjen palveluksessa on paljon niin AKIn kuin SVTL:nkin jäseniä, joiden työolojen ja -etujen ajamiseen liitoilla on nykyisessä tilanteessa ollut kovin vähän mahdollisuuksia. Kyseeseen ovat tulleet lähinnä työttömyysturvaan ja eläkkeisiin liittyvät asiat sekä lainopillinen tuki silloin, kun asiat ovat menneet pahiten solmuun. Toki järjestöjen palveluksessaakin olleet ovat saaneet liittonsa lehden, akavalaiset Cruxin. Korkeatasoinen lehti antaa monenlaista tukea työelämään. Kaikkiaan seurakuntien ja keskushallinnon ulkopuolella työskentelevät jäsenet ovat kuitenkin saaneet liitoltaan muita selvästi vähemmän.

Työehtosopimusten ulkopuolella oleminen on tuonut kirkollisissa järjestöissä palveleville monenlaisia puutteita ja ongelmia. Kirkon lähetysjärjestöjen välisten työehtojen, paikoin huomattavan suuret

erot ovat olleet tiedossa. Järjestöjen sisällä "maan hiljaiset" ovat helposti jääneet muiden jälkeen. Näin arvioin siitä huolimatta, että viime vuosina järjestöissä on pyritty entistä paremmin ohjeistamaan erilaisia töhön liittyviä tilanteita ja seikkoja. Kirkollisten järjestöjen sisällä on kasvanut halu saada työehtosopimuksen tuoma selkeä turva ja apu tasapuolisuuteen pyrittäessä. Suomen Lähetysseura on tässä ollut polun pää näyttäjänä. Siellä aktiivisia ovat olleet niin työnantajan kuin työntekijöidenkin edustajat.

Kirkollisten lähetysjärjestöjen työehtosopimusta tehtäessä oman erityisluonteensa neuvotteluun tuovat ulkomailla toimivat työntekijät. He ovat usean kirkon palveluksessa ja heidän työehtojaan ohjaavat paitsi suomalaiset tahot myös lähetyskenttien kansalliset kirkot. Tähän osaan neuvotteluja tarvitaan erityisen paljon viisautta, kärsivällisyyttä ja uuteen suostumisen taitoa.

Oman haasteensa muodostaa kirkollisten järjestöjen työntekijäkunnan monialaisuus. Erityisesti lähetysjärjestöissä on mitä moninaisimpien ammattikuntien edustajia. Ammattiyhdistyksen näkökulmasta he ovat kirjava joukko. AKIn ja SVTL:n jäsenten lisäksi lähetystyössä on monien akavalaisen ja STTK:laisten liittojen jäseniä. Uusiin ratkaisuihin pyrkivää, luovaa tahtoa tarvitaan pohdittaessa tapoja, joilla sopimusta solmivat järjestöt voivat edustaa mahdollisimman monia työntekijöitä. Kun kirkollisissa järjestöissä ei ole ollut työehtosopimusta, on ymmärrettävää, että työntekijöiden järjestäytymisaste on suhteellisen matala. Siksi edessä on myös jäsenkampanjointi.

Kirkollisten järjestöjen kanssa neuvoteltava työehtosopimus kuuluu yksityissektorin piiriin. Sekin on askel uuteen. Tähän asti neuvotteluja on käyty julkisyhteisön sisällä. Yksityissektorilla toimintakulttuuri on jossakin määrin toinen kuin valtiolla, kunnalla tai kirkossa.

Neuvottelujärjestönä myös AKI ottaa uuden askeleen. Kuten alussa totesin, työntekijöitä edustavat kirkollisten järjestöjen työehtosopimusneuvotteluissa SVTL ja AKI. Uutta ei suinkaan ole vahva ja läheinen yhteistyö SVTL:n kanssa. Uutta on AKIn tapa toimia neuvottelun osapuolena. Kirkon neuvotteluissa AKI on ollut osana JUKOa eli neuvotteluoi-keudet ovat siellä yhteisellä akavalaisella neuvottelujärjestöllä. Vaikka AKIlla on JUKOn kirkon neuvottelukunnassa ja kaikessa neuvottelutoiminnassa johdava asema, se ei kirkon pöydässä toimi itsenäisesti. Toisin on neuvoteltaessa Erityispalvelujen Työnantajaliiton kanssa.

Iloitsen kaikista uusista polun päistä.

Juha Kauppinen
AKIn puheenjohtaja

Pappisliiton jäseneduksi matkavakuutus

Kuluvan vuoden alusta Pappisliiton jäsenetuihin on kuulunut matkavakuutus.

Vakuutuksen ehdoista on tiedotettu jäsenkirjeessä. Yksityiskohtaiset vakuutusehdot löytyvät liiton kotisivujen jäsenille tarkoitettulta alueelta.

Etuus koskee tässä vaiheessa vain Pappisliiton jäseniä ja kulutkin tulevat yksin Pappisliiton vastuulle. Aikanaan tulee selvittää, voidaanko etu ulottaa koskemaan kaikkia AKI-liittojen jäseniä.

AKIn toimiston lakimiespalvelut

AKI-liittojen jäsenten käytössä on huhtikuun 2005 alusta lukien lakimiehen puhelinpalvelu työhön ja virkaan liittyvissä lakiasioissa.

Palvelu on käytössä tiistaisin klo 9 – 12 (5.4.2005 alkaen) numerossa 050 463 8699. Mahdollisista muutoksista puhelinajoissa ilmoitetaan AKI-liittojen kotisivuilla.

Palvelu koskee työhön liittyviä lakiasioita, ei siis yksityiselämää. Sopimusasioihin liittyvää neuvontaa antavat AKIn työntekijät entiseen tapaan.

Lakimiesneuvontaa hoitaa OTK **Hanna Lehtimäki**. Hänen päätoimensa on SVTL:n toimistossa.

Hanna Lehtimäki

AKIn suositus juhlapyhien vapaajärjestelyistä:

Kanttorille ja papillekin joskus joulukotona

Akavan kirkolliset ammattiliitot AKI r.y. on laatinut suosituksen papin ja kanttorin pyhävapaista seurakunnassa. Liitto suosittelee, että jokaisella papilla ja kanttorilla olisi kerran vuodessa vapaana jokin juhlapyhäjakso, kuten joulunpyhät tai pääsiäispyhät. Pyhävapaat kiertäisivät sovitussa sykliässä siten, että esimerkiksi jouluvapaajakso tulisi jokaiselle neljän vuoden välein.

Suosituksen tarkoituksena on kannustaa seurakuntia suunnitelmalliseen henkilöstöhallintoon, joka tukee myös rekrytointia kirkon ammatteihin. Virkaehtosopimuksen ja työnantajan määräysvallan puitteissa voidaan työ- ja vapaa-ajan sijoittelussa ottaa huomioon sekä seurakunnan että työntekijöiden tarpeet. Viime vuosien TUPO-sopimukseen on kaikkia työpaikkoja koskeviksi tavoitteiksi kirjattu työssä jaksamisen edistäminen sekä työn ja perhe-elämän yhteensovittamisen tukeminen.

Suositus on lähetetty helmikuussa kaikkien seurakuntien kirkkoherroille. Siitä on tiedotettu myös piispoille sekä liittojen luottamusmiehille. Suositus on luettavissa liittojen kotisivuilla www.kolumbus.fi/skul ja www.pappisliitto.fi.

**Nuoret papit ja teologian opiskelijat kohtaavat
Mikkelin hiippakuntapäivillä:**

Minä töissä kirkossa

Mitä? Mahdollisuus pohtia papin työtä, identiteettiä ja kutsumusta sekä saada aineksia omaan kasvuun teologina.

Missä? Puhjonrannan kurssikeskuksessa Valkealassa.

Milloin? 4.-5.4.2005.

Kenelle? Opiskelunsa loppusuoralla oleville teologian ylioppilaille, Mikkelin hiippakunnan nuorille papeille.

Päivien aikana käsitellään mm. seuraavia teemoja:

- Minä ja kutsumus.
- Pappuus ja minä – mielikuvia, odotuksia, unelmia ja pelkoja.
- Minustako kirkon virkaan?
- Kaikki mitä en ole aiemmin kirkosta ja pappuudesta uskaltanut kysyä.

Päivien ohjelmasta ja toteutuksesta vastaavat Mikkelin hiippakunta ja Suomen kirkon pappisliitto. Mukana myös piispa Voitto Huotari. Päivien tarkempaan ohjelmaan voit tutustua Mikkelin hiippakunnan kotisivuilla osoitteessa www.mikkelinhiippakunta.evl.fi.

Paikkoja on rajoitetusti, joten toimi nopeasti! Ilmoittautumista vastaan otavat opiskelijasihteeri Sanna Ylä-Jussila, sanna.yla-jussila@akiliitot.fi, puh. 050-597 5231 sekä toimistos sihteeri Senja Mäkelä, senja.makela@evl.fi, puh. 015-321 6030.

Kutsu Suomen Kanttori-urkuriliiton liittokokoukseen Kuhmoon 6. - 7.6.2005

Suomen Kanttori-urkuriliiton hallitus kutsuu liiton jäsenet Kuhmossa 6. - 7.6.2005 pidettävään sääntömääräiseen liittokokoukseen. Liittokokouksessa käsitellään liiton sääntöjen 10 §:n mukaiset asiat sekä päätetään sääntömuutoksesta mm. valtuuston perustamista koskien.

Liittokokousilmoittautumiset tulee tehdä Akavan kirkolliset ammattiliitot AKI ry:n toimistoon viimeistään perjantaina **29.4.2005**. Kaikille ilmoittautuneille lähetetään kokousmateriaali etukäteen. Liitto voi varata ilmoittautuneille yhteiskuljetuksen Kajaanin rautatieasemalta Kuhmoon sekä majoituksen.

Liittokokousohjelma alkaa maanantaina 6.6.2005 Kuhmon kirkossa urkutuokiolla klo 12. Liittokokousta valmisteleva kokous pidetään klo 14 alkaen Kuhmon seurakuntakeskuksessa, osoite Kirkkotie 6 - 8. Varsinainen liittokokous pidetään tiistaina 7.6.2005 klo 9 (valtakirjojen tarkistus ja kahvi klo 8.30 alkaen) samassa paikassa.

LÄSNÄOLO JA ÄÄNIOIKEUS

Kaikki liiton jäsenet - myös opiskelijat - ovat tervetulleita kokoukseen. Kullakin varsinaisella jäsenellä on kokouksessa yksi ääni. Kokouksesta poispäävä voi valtakirjalla valtuuttaa toisen varsinaisen jäsenen (ei kuitenkaan hallituksen jäsentä) käyttämään äänivaltaansa. Yksittäinen jäsen voi valtakirjalla edustaa enintään 30 muuta varsinaista jäsentä.

ALOITTEET

Liittokokouksessa esille otettaviksi tarkoitetut asiat on sääntöjen 10 §:n nojalla lähetettävä kirjallisesti hallitukselle 29.4. mennessä.

Suomen Kanttori-urkuriliitto ry:n hallitus

Valtakirjamalli

Valtakirja Suomen Kanttori-urkuriliiton liittokokoukseen 2005

Valtuutan (nimi) _____

tai hänen varamiehensä (nimi) _____

edustamaan itseäni Suomen Kanttori-urkuriliitto - Finlands Kantor-organistförbund ry:n liittokokouksessa Kuhmossa 7.6.2005.

Päiväys _____ Allekirjoitus _____

_____ Nimenselvennys _____

Kenestä Vuoden kanttori 2005?

Suomen Kanttori-urkuriliiton hallitus nimeää jälleen keväällä tämänvuotisen Vuoden kanttorin. Liiton alaosastot voivat tehdä esityksiä Vuoden kanttori -palkinnon saajaksi. Perustellut esitykset tulee toimittaa AKIn toimistoon viimeistään perjantaina 8.4.2005.

Uusi Vuoden kanttori julkistetaan ja palkitaan liittokokouksen yhteydessä Kuhmossa 7.6.2005. Palkintoon kuuluu urkupilli seinälaattaan kiinnitettynä sekä rahalahja.

Aikaisemmat Vuoden kanttorit ovat Pekka Laakkonen 1999, Martti Kilpeläinen 2000, Kaj-Gustav Sandholm 2001, Tiina Korhonen 2002, Marjatta Hannula 2003 ja Erkki Rajamäki 2004.

Diakonia- työntekijöiden päivät Finlandia-talossa 12. - 13.9.2005.

Ilmoittaudu osoitteessa
www.dtl.fi. Päivien ohjelma löy-
tyy Cruxista 1/2005.

eErko – nykyaikaista jäsenpalvelua

Erityiskoulutettujen työttö-
myyskassa otti 1.9.2004 käyt-
töön eErkon, jossa kassas-
ta etuutta hakeneet jäsenet
voivat käydä katsomassa päi-
värahopäätöksiä ja maksuil-
moituksia koskevia tietojaan.
eErkossa voi myös täyttää, al-
lekirjoittaa ja lähettää kassal-
le päivärahahakemuksen säh-
köisesti. eErkoon pääsee kas-
san kotisivuilta www.erko.fi
kohdasta Sähköinen asiointi.

eErko avataan pyynnös-
tä niille jäsenille, joilla se ei
vielä ole käytössä. Pynnön
eErkon avaamisesta voi esit-
tää kirjallisesti tai puhelimit-
se (09) 7206 4318/Kristiina
Heinonen.

Kanttorit mukaan Pappisliiton opintomatkalle Saksaan

Kanttori-urkuriliiton
jäsenillä on mahdolli-
suus osallistua Pappislii-
ton järjestämälle opin-
tomatkalle Saksaan 12.
– 19.9.2005. Tietoa matkasta –
tämän lehden sivulla 11 ja liiton ko-
tisivuilla.

Diakoniatyöntekijöiden Liitto järjestää
alaosastojen toimihenkilöille
koulutuspäivän
ma 18.4.2005

aiheena

Kohti toimivaa työyhteisöä

Paikkana on Akavatalon Ikkuna- ja Kaarikabinetti,
Rautatie-läisenkatu 6, Itä-Pasila, Helsinki

Ohjelma

- 9.30 Aamukahvi
- 10.00 Avaus
Puheenjohtaja Leena Vanne
- 10.15 Mitä neuvotteluissa saatiin?
JUKOn neuvottelija Esko Jossas
Alaosastojen rooli sopimuksen soveltamisessa
toiminnanjohtaja Riitta Hiedanpää
- 12.00 Lounas
- 13.00 Huono kohtelu työyhteisössä – miten ehkäistä ja
käsitellä, tarkastaja Paula Parkkinen,
Uudenmaan työsuojelupiiri
- 15.30 Lähtökahvit

Kukin alaosasto voi lähettää kaksi osallistujaa tilaisuuteen.
Ilmoittautuminen Pirjo Heikkiselle ma 4.4. mennessä
pirjo.heikkinen@dtl.inet.fi tai 09-150 2487.

Tervetuloa!

Oulun kirkkopäivillä jäsentilaisuus

Oulun kirkkopäivillä järjestetään Diakoniatyöntekijöiden Liiton jä-
senille jäsentilaisuus perjantaina 27.5. klo 16.30 - 18.30. Paikkana
on Uusi Seurahuone, Rantakatu 4. Tule tapaamaan liiton jäseniä ja
työntekijöitä. Tarjolla myös iltapalaa ja musiikkia. Tarjoilujen vuok-
si pyydämme ilmoittautumista 13.5. mennessä Pirjo Heikkiselle, pirjo.heikkinen@dtl.inet.fi tai puh. 09-150 2487.

AKIn alaostoseminaari 5. - 6.9.2005

Kanttori-urkuriliiton ja Pappisliiton alaostosten edustajille

Yhteistyöllä ytyä kanttorien ja pappien paikalliseen vaikuttamis-toimintaan

Akavan kirkolliset ammattiliitot AKI r.y. järjestää 5. - 6.9.2005 Tikurilassa seminaarin jäsenliittojensa Kanttori-urkuriliiton ja Pappisliiton alaostastoille.

Seminaarin tarkoituksena on tutustuttaa paikallisen tason edunvalvontaa hoitavat papit ja kanttorit toisiinsa ja rakentaa yhdessä AKI-alaostoyhteistyötä. Seminaari aiheena ovat myös kirkon palkkausjärjestelmän ja virkasuhdelainsäädännön uudistus. Seminaarin vetäjät ovat apulaistoiminnanjohtaja Annamari Jokinen ja toiminnanjohtaja Esko Jossas.

Erilliset kutsut lähetetään alaostosten puheenjohtajille, mutta alaostoa voi puheenjohtajan sijasta edustaa joku muukin (johtokunnan) jäsen.

Finlands svenska prästförbund Kallelse i förändring

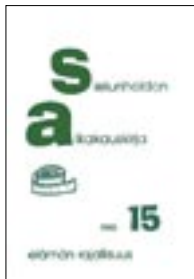
Välkommen till Finlands svenska prästförbunds teologdagar 17. - 19.5.2005 på hotell Silveria i Vasa.

Talare: domprost Tuulikki Koivunen-Bylund, Uppsala, biskop Erik Vikström, Borgå, kaplan Mats Lindgård, Borgå

Pris: medlemmar 170 €, icke medlemmar 190 €, studerande 100 € (inkvartering på EFÖ). Tillägg för enkelrum.

Teologdagarna räknas traditionellt som tjänsteuppgift.

Anmälan senast 7.4. till Anders Lundström, anders.lundstrom@evl.fi eller tel. 050-591 4931.

SIELUNHOIDON AIKAKAUSKIRJAT 15 JA 16 ILMESTYNEET

Sielunhoidon Aikakauskirja on Kirkon sairaalasielunhoidon, Kirkon perheasioiden ja Kirkon koulutus-keskuksen yhteinen julkaisu. Uudet numerot ovat **Elämän rajallisuuden ja Kirkon perheneuvonnan 60-vuotisen työn** kuvaus.

Numerossa 15 teologit ja lääkärit käsittelevät elämän alun ja lopun vaikeita kysymyksiä. Luterilaisen etiikan valossa tarkastellaan lääketieteen teknologian tuomia mahdollisuuksia tautien voittamiseen. Elämän haurauden hyväksyminen auttaa kohtaamaan vanhenemisen ja elämän päättymisen kuolemaan. Vanhan testamentin eksegeetti tarkastelee siunausta ja kirousta sukupolvien ketjussa. Sielunhoitaja kuvaa identiteetin muuttumista työn ja elämäkokemuksen myötä.

Numerossa 16 perheneuvonnan pääsihteerit kuvaavat oman aikansa perheneuvontatyötä. Uusi perheneuvojasukupolvi pohtii työn kirkollista identiteettiä. Pastoraaliteologi kysyy, pelkääkö perheneuvoja Jumalaa. Artikkeleissa käsitellään myös parisuhteeseen sitoutumista, sukupuolieroja ja seksuaalivähemmistöjen kohtaamista.

Julkaisun hinta on 10 euroa / kpl + postikulut.

Tilaukset: Kirkkohallituksen julkaisumyynti
puh. (09) 180 2315, (09) 180 2229
sähköposti: julkaisumyynti@evl.fi

Jäsentietojen muutosilmoitus Diakoniatyöntekijöiden Liiton jäsenille!

☐ Osoitteen/nimenmuutos

☐ Jäsenlajin muutos

☐ Eroilmoitus

Henkilötunnus _____

Sukunimi _____ Ent. nimi _____

Etunimet _____

Lähiosoite _____

Postinro _____

Postitoimipaikka _____

Puhelin/koti _____ Puhelin/työ _____ Muu puhelin _____

Työnantaja _____

☐ Tarvitsen valtakirjan (Työnantaja vaihtunut)

☐ Varsinainen jäsen

☐ Virka-, ☐ opinto- tai ☐ hoitovapaalla ajalla: ____/____20__ – ____/____20__

☐ Muu jäsen ☐ Työtön ☐ Opiskelijajäsen ☐ Jään eläkkeelle

Muutos voimassa alkaen ____/____20__

Palauta liiton toimistoon osoitteella: **Rautatieläisenk. 6, 00520 Helsinki**
tai Fax (09) 877 7397

Kuntoremontti – aikaa itselle

Kesän 2005 lomatuetut Kuntoremontti-lomat ovat nyt haettavina. Tarjolla on laadukkaita lomia terveyskylpylöissä, kuntoutumiskeskuksissa tai urheiluo-
pistoissa. Perinteisen kuntoremontin lisäksi on
teemallisia kuntoremonttilomia. Yksi lomajakso
on tarkoitettu yli 55-vuotiaille.

Rentouttavalla ja aktiivisella Kunto-
remontti-lomalla testataan
fyysinen kunto, kartoitetaan
liikunta- ja ravintotottumukset.
Jokainen saa henkilökohtaisen
kunto-ohjelman. Aikaa on myös
leppoisaa yhdessäoloa ja
vapaaseen oleiluun.

Kuntoremontti-lomaan liittyy kahden
vuorokauden Terveystreffit, joilla tarkistetaan onnistuiko kuntoremontti.

A-lomat ry
Ratamestarinkatu 11
00520 Helsinki
puh. 020 111 2770
(arkisin 9–12)
faksi (09) 145 706
toimisto@a-lomat.fi

Voit tulostaa Kuntoremontti-esitteen ja lomatukihakemuksen www.a-lomat.fi

Kaikki joissa henki on...

Olen viime aikoina laulanut virsiä sillä mielellä, että olen punninnut niiden sanallista ja sävelellistä antia tämän päivän helsinkiläiselle 15-vuotiaalle rippikoululaiselle. Mitä enemmän sanoihin kiinnittää huomiota sitä selvemmältä tuntuu, että monen virren syvä sanoma tuntuu nykynuoresta tässä vaiheessa elämää kummalliselta.

Ajatelkaamme vaikka upeaa virttä 267: "Sua syvyydestä avuksi nyt huudan, Jumalani, korviisi ota huutoni ja auta sieluani. Jos syntejäni muistelet ja luet syyksi vääryydet, en kestä edessäsi." Jos nuori ei ole kasvanut virrenveisuun ja hengellisyyden ympäröimänä, on teksti varmasti aivan ufoa. Toki nykyisestä virsikirjastamme löytyy paljon kiittäviä, opettavia jne. virsiä, joiden sanoma ei ole näin syvyyksiin menevä ja vahvasti ilmaistu.

Osaako rippikoululainen hahmottaa miksi seurakunta ylistää Pyhää kolminaisuutta joka sunnuntai- messussa? Esimerkiksi virsi 129: "Oi kolminaisuus korkea, päiväni täytät ilolla. Nyt anna elää kanssasi ja kerran kuolla käsiisi. Vie riemuun sanomattomaan, vie voitonvirttä veisaamaan!"

Erään messun, johon oli erityisesti kutsuttu rippikoululaisia ja heidän vanhempiaan, jälkeen tuttu entisen päiväkerholaisen, nykyisen rippikoululaisen äiti tuli kiittelemään messun virsivalintaa: " Oli kiva laulaa, kun virret olivat tuttuja jo lasten päiväkerhoajoilta". Tuon messun virsivalikko sisälsi ne tutuimmat virret: Jumalan kämmenellä, Jumala loi, Onneni on olla jne.

Eri puolilla maataamme on kanttoreiden ja opettajien yhteistyönä viritelty Virsivisan innoittamana koululaisten virsilaulua. Loistava juttu! Sen myötä virsiä lauletaan monissa kouluissa, ja lapset oppivat mukavalla tavalla melkoisen joukon lasten virsiä.

Kun omassa työssäni laulatan päiväkerholaisia ja saan kuulla heidän esittävän lasten virsiä ja lauluja, huomaan silloin tällöin, että sanat ovat muuttuneet lapsen kuulohavainnon takia ihan hassuiksi. Mutta siitä viis! Laulaminen on kivaa – ja sisällön voi aina selventää, jolloin virren sisältämä opetus tulee entistä paremmin esiin.

Olen vakuuttunut siitä, että virressä ja yhdessä laulamiseksi on edelleenkin voimaa tämän päivän maailmassa. Vaikka rippikoululainen ei välttämättä sisäistä virren sanoja vielä nuorena, saattavat ne avautua ja auttaa myöhemmin, kun on eletty elämää. Näin on nähty tapahtuvan kautta aikojen. On tärkeää, että hän saa tutustua virsiin ja niiden laulamiseen.

Kuvitelkaamme mielessämme sunnuntain messu ilman seurakunnan laulua!

Virressä on voimaa! Virsisävelmät kiehtovat, jos niitä opettavat itse ovat niistä innostuneita. On tärkeää, että kaikkialla, missä seurakunta elää elämänsä, myös virsilaulu soi oleellisena osana seurakunnan elämää – myös rippikouluissa!

marjukka.andersson@evl.fi

LIITTOJEN UUDET JÄSENET

Kanttori-urkuriliitto

Varsinaiset jäsenet

Holma, Ritva, Vantaan srky
Sarelin, Birgitta, Borgå domkapitlet
Ylipää, Markku, Pirkkalan srk
Setälä, Riikka, Tampereen srky
Palomäki, Aino, Seinäjoen srk

Opiskelijajäsenet

Pisto, Taru, Oulun konservatorio

Pappisliitto

Varsinaiset jäsenet

Alava, Mikko, Kauniaisten srky/Kauniaisten suom.srk
Helén, Päivi, Imatran srk
Kalliopaasi, Arja, Mikkelin srky/Mikkelin maa-srk
Louhivuori, Tanja, Lohjan srk
Salonen, Marja-Leena, eläkkeellä
Toivonen, Marita, Helsingin srky/Alppilan srk
Viinikainen, Erkki, Mikkelin srky/Mikkelin tuomiokirkkosrk
Wendelin, Madeleine, Borgå domkapitlet
Wiio, Ilkka, Forssan srky/Kojjärvi
Wikström, Iris, Dragsfjärds och Hitis kyrkliga samf./Dragsfjärd

Maisterijäsenet

Filppula, Eino, kaksoisjäsen
Hintikka, Kaisamari, Kirkkohallitus/Ulkoasiain-osasto
Jaakkola, Päivi, Espoon srky
Lavonen, Piia, American Express

Opiskelijajäsenet

Arvo, Saara, Helsingin yliopisto
Bergenstad, Jonas, Helsingin yliopisto
Gran, Jaana, Helsingin yliopisto
Heinonen, Juho, Joensuun yliopisto
Hinkelman, Riikka, Kielin yliopisto, Saksa
Jurva, Saara-Maria, Helsingin yliopisto
Kallinen, Esko, Joensuun yliopisto
Kerola, Piia, Helsingin yliopisto
Keskinen, Nadja, Helsingin yliopisto
Kiuru, Susanna, Helsingin yliopisto
Kujala, Heli, Helsingin yliopisto
Lehtinen, Hannele, Helsingin yliopisto
Lemmetyinen, Eeva-Kaija, Helsingin yliopisto
Malmsten, Sami, Helsingin yliopisto
Paananen, Samuel, Helsingin yliopisto
Palviainen, Virpi, Helsingin yliopisto
Rantala, Jussi, Helsingin yliopisto
Riihimäki, Sirpa, Joensuun yliopisto
Tuomi, Ilona, Helsingin yliopisto
Tuomi, Marita, Joensuun yliopisto

Diakoniatyöntekijöiden Liitto

Varsinaiset jäsenet

Ahonen, Sanna, kaksoisjäsen
Heinikainen, Tanja, Kangasalan srk
Honka, Pia, Tays/Pitkänien sairaala
Hosio, Pia, Helsingin srky
Hörkkö, Katja, Ruskon srk
Ihme, Piritta, Kuusamon srk
Niemi, Pinja, Helsingin srky/Mellunkylän srk
Pakarinen, Pekka, kaksoisjäsen
Söderlund, Anna, Pori
Vuoti, Piia, Haapajärvi

Opiskelijajäsenet

Saari, Minna, DIAK/Pori

He saavat levätä

Konginkankaan seurakunnan eläkkeellä ollut kirkkoherra, rovasti **Eero Vilkmán** s. 11.8.1940, k. 22.10.2004.

Perniön seurakunnan eläkkeellä ollut kirkkoherra, rovasti **Reino Rytälä** s. 15.6.1913, k. 19.11.2004.

Korpilahden yhteiskoulun eläkkeellä ollut uskonnon ja latinan vanhempi lehtori, rovasti **Hannes Torkki** s. 12.2.1933, k. 8.12.2004.

Järvenpään seurakunnan kappalainen **Matti Oksanen** s. 2.11.1954, k. 4.2.2005.

Övermarkin seurakunnan eläkkeellä ollut kirkkoherra, rovasti **Rainer Sjöbacka** s. 9.3.1936, k. 6.2.2005.

Ajankohtaista verkossa

Vieraile liittojen kotisivuilla

PAPPISLIITTO
www.pappisliitto.fi

AKI ry:n suositus papin ja kanttorin pyhävapaista seurakunnassa.

Jäsenyyteen liitetyn matkavakuutuksen ehdot ja vahinkoilmoitus jäsensivuilla.

KANTTORI-URKURILIITTO
www.kolumbus.fi/skul

AKI ry:n suositus papin ja kanttorin pyhävapaista seurakunnassa.

Hallitustiedote 3/2005.

Kanttori-urkuriliiton jäsenillä on mahdollisuus osallistua Pappisliiton järjestämälle opintomatkalle Saksaan 12. – 19.9.2005. Tietoa matkasta Pappisliiton kotisivuilla.

DIAKONIATYÖNTEKIJÖIDEN LIITTO
www.dtl.fi

Helsingissä 12. – 13.9.2005 järjestettävien Diakoniatyöntekijöiden päivien ohjelma ja ilmoittautumislomake.

Pappisliiton opintomatkat 2005

ASSISIIN, ITALIAAN: 11. - 18.4.2005

Teemat: Pyhiinvaeltaminen ja roomalais-katolinen kirkko

Ohjelma: Aloitamme matkamme olemalla Roomassa pari päivää ja tutustumalla roomalais-katoliseen kirkkoon. Sen jälkeen siirrymme Assisiin, missä asumme loppuajan. Ollessamme Assisissa vaellamme, tutustumme luostariin, perehdymme Franciskukseen ja hänen ajatusmaailmaansa.

Matkanjohtajat: Hannele Repo ja Stina Lindgård

Hinta: 1.050 euroa.

WITTENBERGIIN JA EISENACHIIN, SAKSAAN: 12. - 19.9.2005

Teema: Lutherin jalanjäljillä

Matkalla tutustutaan tärkeimpiin Lutherin ja uskonpuhdistuksen historiallisiin paikkoihin sekä perehdytään Lutherin teologian ydinkysymyksiin ja niistä käytävään nykyaikaiseen keskusteluun. Lisäksi pieninä annoksina Bachia ja Saksan kirkollista nykytilannetta.

Matkanjohtajat: TT Juhani Forsberg ja TT Esko Jossas

Hinta: 800 euroa.

Matkalle voivat osallistua myös Kanttori-urkuriliiton jäsenet.

PIETARIIN, VENÄJÄLLE: 18. - 21.8.2005

Teema: Taide ja uskonto

Matkanjohtajat: Aune Jääskinen ja Stina Lindgård

MALAGAAN: 8. - 15.10.2005

Pappisliitto järjestää aikaisemmin ilmoitettujen lisäksi opintomatkan Malagaan. Matkan aiheena on roomalais-katolinen kirkko ja teologia sekä ekumenia.

Matkan aikana järjestetään myös professori Sepo A. Teinosen elämäntyöhön ja hänen vaikutukseensa keskittyvä seminaari.

Matkanjohtajana on TT Esko Jossas ja asiantuntijana mm. piispa em. Kalevi Toivainen.

Hinta: 1.000 euroa.

Matkojen tarkemmat tiedot tulevista Crux-lehdissä. Ilmoittautumisia ottaa vastaan toimistosihiteeri Heli Meinola sähköpostitse osoitteella heli.meinola@akiliitot.fi tai puhelimitse numeroon (09) 1502 653.

TERTTU KOKKO

Diakoniatyön ilo on aina löytynyt – raskas ja rakas työ palkitsee

Metsästäminen sopii minulle. Nautin metsässä kulkemisesta. Metsästäjä-tutkiminnon suorittaminen keski-iässä merkitsi pitkäaikaisen unelman täyttymistä.

Työmotivaation metsästäminen on eri asia. Uupumisen, turhautumisen ja kyynisyyden suot upottavat, epäilysten kalliot pelottavat korkeudellaan, kyllästymisen ja rutinoitumisen risukot repivät kulkiessa. Missä on ilo ja vapaudentunne? Missä rentouttavat ja hoitavat nuotiolla istuskelut? Missä kauniit ja tasaiset polut?

Petri Haapalainen/Kuvakotinaa

"Lukiessani ensi kertaa hiljaisuuden retriiteistä ja hiljaisuuden viljelystä, tunsin heti, että löysin jotain, mitä olin odottanut ja kaivannut."

Yli kolmekymmentä vuotta diakoniatyössä ovat sisältäneet monenlaisia vaiheita. Sairaanhoidonnotteisesta vanhustyöstä ryhmien ja retkien kulta-ajan kautta nykyiseen aikaan, jolloin työni painottuu henkilökohtaiseen asiakastyöhön ja vapaaehtoistyön organisointiin.

Motivaatio on ollut joskus piilossa, mutta aina se on löytynyt, aina olen uskonut sen löytymiseen.

Kaikkein vaikeimmaksi koin ajan, jolloin taloudellisen avun tarve alkoi ja kasvoi rajusti.

Lukiessani ensi kertaa hiljaisuuden retriiteistä ja hiljaisuuden viljelystä, tunsin heti, että löysin jotain, mitä olin odottanut ja kaivannut. Olen pyrkinyt pääsemään retriittiin vähintään kerran vuodessa. Kokemus on joka kerta erilainen, mutta aina olen palannut työhöni kiitollisena, keventyneellä mielellä.

Mikä retriitissä hoitaa, auttaa jaksamaan työssä, antaa intoa kulkea eteenpäin valitsemallaan tiellä? Retriitti on keidas, se on hetki kuunnella Jumalan puhetta, opetella kuuntelemaan sitä myös tavallisessa arjessa. Hiljaisuudessa kuulee paremmin, hiljaisuudessa oivaltaa herkemmin.

Työssäni tarvitsen aikaa kuunnella, missä minua tarvitaan, kehen minun pitäisi ottaa yhteyttä. Selkeä aikaa ei aina ole ja silloin huomaa tulevani ärtyneeksi ja masentuneeksikin. Retriitissä on tilaa, siellä on aikaa. Ettei minun tarvitse huolehtia toisten hyvinvoinnista, antaa ihanan vapaudentunteen, jolloin voi avautua yhteyteen toisten kanssa. Yhteys toisiin retriittivieraisiin hoitaa ja virvoittaa salatulla tavalla.

Retriitissä saa nukkua pois väsymystään, saa vain olla, ei tarvitse suorittaa mitään.

Kerran rakensin illalla pihamaalle lumilyhdyn. Tuulella ja räntäsateella sain kynttilän vaivoin palamaan. Ihmetyksekseni se tuikutti valoaan vielä aamumessuun mennessämme.

Retriitissä saan olla kokonaisesti Jumalan hoidossa ja keskustelut ohjaajan kanssa selkiyttävät hengellistä matkaa eteenpäin. Levollisuus ja rauha seuraavat kotiin ja työhön.

VIHKIMYS

”Muista vihkimystäsi”, sanoi viisas hiippakuntasisar minulle kauan sitten. Joskus pitää pysähtyä muistelemaan hetkeä kirkon alttarin äärellä.

Minä olen luvannut palvella. Minut on lähetetty matkaan Jumalan siunauksin ja rukouksin. Minua ei ole lähetetty työhön omassa voimassani. Niin tuttu ja selvä asia ja kuitenkin joskus kuin hämärän peitossa. Vihkimyksen muistaminen on auttanut minua monien synkkien päivien läpi ja erityisesti silloin, kun olen tuntenut itseni riittämättömäksi työhöni. Saan turvata siihen, että olen rakastettu ja valittu.

TOIVO

Mietin, miksi motivaatio katoaa. Perusajatukseni on kuitenkin aina ollut, että rakastan diakoniatyötä. Rakastan siksi, että minut on niin selkeästi tähän työhön johdatettu. Työssä saan palvella niillä lahjoilla, jotka olen saanut. Työ on suunnattoman rikkaa ja antaa tyydytystä. Silti toisinaan kapinoin ja huudan Jumalalle, etten jaksa, etten välitä, et-

en edes halua auttaa ketään. Mikä minä olen auttamaan? Mitkä ovat todelliset motiivini - mitä vastaan rehellisesti itselleni?

Varsinkin taloudellinen avustaminen on mietityttänyt kovasti. Siinä on pakko tehdä nopeitakin päätöksiä. Onneksi asioita voi jakaa työtovereiden kanssa.

Päivät täyttyvät asiakkaiden kohtaamisesta. Miestensä pahoinpitelemät vaimot, häätouhan alla olevat työttömät, uupuneet yksinhuoltajat, läheisen menetystä surevat, monella tavalla sairaat, ihmishuhteissaan pettyneet, alkoholistit, syrjäytymässä olevat nuoret.

Loputtomasti ainoastaan vastoinkäymisiä ja uusia vaikeuksia, jääkaapissa vain margariinia ja ketsuppia ja viimeinen vaippa vauvalla.

On suostuttava ottamaan asiakkaiden hätä vastaan. Tuossa tilanteessa on pidettävä kaikin voimin kiinni rukouksesta. Vaikka vain pienestä huokauksesta Jumalan puoleen asiakkaan lähdettyä. Kun toisten huolet painavat hartioilla on pidettävä kiinni toivosta. On pidettävä siitä kiinni niin vahvasti, että se välittyy asiakkaalle. Sitten on rauhallisesti toimittava ammattitaitonsa mukaan.

Yhteistyö eri auttamistahojen kanssa on diakoniatyössä onneksi ollut aina itsestään selvää. Vaikka asiakastyö vie voimia, se samalla parhaiten palkitsee, tuo työn iloa ja motivoi jatkamaan.

ROHKAISU

Motivaation ollessa välillä kadoksissa olen kokenut, miten lempeästi Jumala minua silloin puhutlee. Hän tekee sen milloin saarnan, milloin jonkin raamatunkohdan tai hengellisen kirjan välityksellä. Seurakuntalaisen tai työtoverin oikeaan aikaan lausuma hyvä sana rohkaisee, kun oman työn merkitys uhkaa hämärtyä. Kunpa osaisimmekin seurakunnan työntekijöinä rohkaista toisiamme. Nähdä, milloin toinen kaipaa ja tarvitsee rohkaisua.

Hengellisen matkakumppanuuden kurssi ja siihen liittynyt oman hengellisen tien tutkistelu, on merkinnyt minulle paljon. Se on tehnyt kipeääkin, mutta samalla parantanut, lisännyt kaipausta elää avoimena Jumalan johdatukselle, armon kannattelemana joka päivä. Näin on työtä hyvä tehdä.

Kurssilla kirjoitin muistiin erään lainauksen, en tiedä keneltä: ”Tule, taivaallinen Isä, ole minua lähellä. Kaikki voima on lainaa sinulta. Ellet sinä nosta ja kannaa, mistä saan siivet lentää?”

Kirjoittaja on Kempeleen seurakunnan diakonissa.

Södra Österbottens underavdelning hade 30 års jubileumsdag.

Södra Österbottens underavdelning 30 år

Trettio diakonissor hade 7. februari sökt sig till Jonnsborgs lägergård i Sideby, den församling som är längst söderut i Österbotten. Vi hade samlats för att fira och minnas 30 år tillbaka i tiden.

14 januari 1975 bildades Södra Österbottens svenska underavdelning till Finlands kyrkas Systerförbund.

Det var 11 diakonissor som först anslöt sig och nu är vi 28 medlemmar i underavdelningen. Den består av församlingsanställda, arbetslösa, pensionärer och diakonissor i andra tjänster allt från Oravais i norr till Sideby i söder. Redan i underavdelningens begynnelse skrevs en målsättning som gäller än idag: Underavdelningen skall vara en grupp där vi får känna en inre gemenskap, får dela våra problem och hjälpa varandra med det som tynger. Avdelningens uppgift är att stöda medlemmarnas personliga tillväxt och i deras arbete utveckla yrkeskicklighet och kunskap.

Jag tror att det här är något av det vi fått uppleva under dessa år som gått. Samlingarna har oftast va-

rit välbesökta och det är väl ett bevis på att vi upplever att vi behöver varandra, vi behöver vår systerbroder gemenskap.

Vi hade en trevlig jubileumsdag med varierat program. En liten minnesblick tillbaka i tiden hölls av Gurli Lassus. Från Diakoniarbetarnas Förbund uppvaktade Raija Pyykkö och hon berättade bl.a om hur det var när de flesta svenska underavdelningarna anslöt sig. Asta Särs och Pia Kummel-Myrskog deltog också i dagen och från Norra Österbotten hade två systrar tagit sig den långa vägen till Sideby för att fira tillsammans med oss. Närpes trubadurerna Lasse Eriksson och Anders Teir underhöll oss en stund med sånger på dialekt.

Det var en trevlig dag med god mat, god gemenskap och mycket skratt. Så alla ni underavdelningar som ännu inte firat jubileum sätt i gång och planera, man skall ta vara på alla olika orsaker till firning.

Många varma vändagshälsningar till er alla från oss i sydösterbotten genom Gurli Lassus.

Nimike- kirjavuus kuriin!

Avoinna olevaan diakonian virkaan tulee aina valita pätevä viranhaltija. Pätevien hakijoiden puuttuessa on mahdollista valita epäpätevä hakija hoitamaan määräaikaista virkaa. Kirkon Sopimusvaltuuskunta ohjeistaa, että tällöin on "riittävästi ja kohtuullisin väliajoin selvittävät mahdollisuudet kelpoisuusehdot täyttävän hakijan valitsemiseksi". Tilanne on syytä tarkistaa 1-2 kertaa vuodessa.

Tässä yhteydessä en malta olla hämmästelemättä niitä tilanteita, joissa sijaisuutta hakeneissa on ollut koulutettuja diakoniatyöntekijöitä. Sijaiseksi on kuitenkin palkattu epäpätevä, mutta muuten ilmeisesti sopivaksi katsottu henkilö, esimerkiksi lastenhojaaja.

Hakijoiden määrä sekä avoimiin virkoihin että sijaisuuksiin on laskenut. Porvoon hiippakunnassa tilanne lienee kaikkein vaikein. Parempi palkka, määrätty työaika ja vuorolisät epäsuunnollisesta työstä houkuttelevat elämän kustannuksia laskevia nuoria työntekijöitä muualle kuin kirkon töihin. Pelättävissä on, että tulevaisuudessa koittaa aika, jolloin suomenkielinenkin työnantaja saa olla tyytyväinen, jos löytyy edes yksi pätevä viranhakija.

Jäsenet ovat kysyneet liiton kantaa epäpätevinä diakonian virkaa hoitavien nimikkeistä. Taustalla on tilanteita, joissa epäpätevää työntekijää on nimitetty diakoniksi. Kirkon töistä löytyy myös niitä, jotka epäpätevinä ovat hoitaneet virkaa jo pitkään, ja puhelinluettelossa heidät esitellään diakoniatyöntekijöinä. Olen kerran jäsenen pyynnöstä soittanut yhdelle kirkkoherralle, joka kertoi luopuvansa vakituisen, pitkäaikaisen ja epäpätevän nimittämisestä diakoniatyöntekijäksi, jos ehdotan hänelle paremman käyttökelpoisen nimikkeen. Diakonia-avustaja ei kirkkoherran mielestä tullut kysymykseen. Liitolle ei ole kantaa nimikeasiaan, koska diakoniatyöhön

tulisi palkata vain koulutettuja henkilöitä.

Nimikkeiden kirjavuutta löytyy myös diakonian erityistyön puolella. Huolimatta siitä, että erityistyön virkoja on ollut vuosikymmeniä, mallijohtosääntöä erityistyöhön ei ole olemassa. Käytössä on esimerkiksi nimikkeet aistivammadiakoniaviranhaltija, erityistyön diakoni/diakonissa, päihde- ja kriminaaliryöön diakoni, päihdeöön diakoni, päihdeöönötekijä, vammaistyön diakoni, vammaistyönötekijä. Uudempia nimikkeitä on esimerkiksi perhe- ja maahanmuuttajatyötä tekevillä diakoniatyöntekijöillä. Olisiko mahdollista, että virka on nimeltään yksinkertaisesti erityistyön diakonian virka? Avoimna olevaan virkaan liittyvät tehtävät määriteltäisiin tällöin hakuilmoituksessa tarkemmin. Tällä ratkaisulla mahdollistettaisiin erityisviran tehtävien kehittäminen joustavasti alueen vaatimusten muuttuessa.

Suurin kirjavuus nimikkeissä meidän työalalla löytyy seurakunnassa työalajohtajina toimivilta. Käytössä on esimerkiksi seuraavanlaisia nimikkeitä: johtava diakonian viranhaltija, johtava diakoniaöönötekijä, johtava diakoni, vastaava diakoniaöönötekijä, vastaava diakoni, vastaava diakonissa, diakoniaöön työalajohtaja, diakoniaöönöjohtaja ja diakoniaöönösihteeri. Liitossa on jo 1980-luvun lopussa tehty suositus seurakunnan johtavan diakonian viran perustamisesta. Se on päivitetty ajan tasalle ja löytyy osoitteesta www.dtl.fi kohdasta julkaisut. Myös Helsingin hiippakunnassa on valmistunut hiljattain suositus koskien johtavan diakonian viranhaltijan toimenkuvaa paikallisseurakunnassa. Sisällöltään suositukset ovat ilahduttavan samansisältöisiä. Liitto suosittaa nimikkeiden yhtenäistämistä ja käytettävän työssä nimikettä johtava diakoniaöönötekijä.

Monissa seurakunnissa, joissa on vähintään kolme diakoniaöönötekijää, kirkkoherrat ovat antaneet tukensa sille, että heidän työtä helpottamaan on järjestetty väliesimiesjohto. Liiton suositus on, että johtavan diakoniaöönötekijän tehtävät ja vastuu määritellään selkeästi. Vastuusta ja esimiestehtävistä on myös maksettava korkeampaa palkkaa. Johtavien diakoniaöönötekijöiden palkkaus on käytännössä hyvin kirjavaa. Onneksi monissa seurakunnissa on jo käytössä hinnoittelun yläraja eli palkkaluokat H 31 ja H 32. Palkkaluokka H 32 tulisi olla kaikilla niillä, jotka toimivat isossa tiimissä eli alaisia on enemmän kuin 2 - 3. Tehtävän hoitaminen edellyttää luonnollisesti johtamiskoulutusta ja soveltuvuutta työhön.

Lopuksi vetoamus sen puolesta, että seurakuntiin voitaisiin kesätöihin palkata myös diakonia-alan opiskelijoita. Rippikouluihin on perinteisesti otettu kesätöihin teologian ja nuorisotyön opiskelijoita. Yhtä hyvin sekä rippileireillä että diakonialeireillä voisi työskennellä diakoniaopiskelija. Senkin toivoisi lisääntyvän, että opiskelijoita palkattaisiin myös varsinaiseen diakoniaöönötyöhön kesäajaksi. Liian harvassa seurakunnassa näin on tapahtunut, mutta siellä, missä on kokemusta, se on ollut myönteistä.

Arbete och avkoppling i obalans

Våren 2003 genomfördes en enkätundersökning gällande arbetssituationen för anställda inom Borgå stift. Undersökningens resultat visar att arbetssituationen för de anställda i Borgå stift i många avseenden motsvarar arbetssituationen för de anställda inom kyrkan som helhet. I den här artikeln vill jag emellertid uppmärksamma ett ämnesområde där situationen inom Borgå stift enligt undersökningsresultaten skiljer sig från situationen inom kyrkan som helhet. Det ämnesområde där Borgå stift uppvisar en profil som i hög grad avviker från helhetskyrkans profil handlar om i vilken mån de anställda utför arbete under sin lediga tid. I enkäten utreddes denna problematik genom tre olika frågor: alltför långa arbetsdagar, arbete under veckolediga dagar samt arbete under semester.

ALLTFÖR LÅNGA ARBETSDAGAR

Frågan om hur ofta arbetssituationen är sådan att man gör alltför långa arbetsdagar handlar i strikt bemärkelse inte om arbete på ledig tid eftersom präster, kantorer, tjänsteinnehavare för diakonin och ungdomsarbetsledare inte har definierad arbetstid. Trots detta kan man som anställd uppleva att vissa dagar innehåller så mycket arbete att arbetsdagen blir längre än vad som kan anses motsvara en "normal" arbetsdag.

Tabell 1. Svar på frågan "Hur ofta är din arbetssituation sådan att du gör alltför långa arbetsdagar?". Alla (N = 294) i jämförelse med Kyrkans allmänna työolobarometri 2001 (KATOB 2001) och Kyrkans allmänna työolobarometri 2003 (KATOB 2003). I procent.

	Nästan varje dag	Nästan varje vecka	Minst en gång i månaden	Mer sällan	Så gott som aldrig	Kan inte säga
Borgå stift 2003 Alla	10,9	48,3	21,4	16,0	2,4	1,0
KATOB 2001 Församlingsanställda	-	30	31	21	18	-
KATOB 2003 Församlingsanställda	-	36	29	25	9	-

Tabell 1.

	Helt av samma åsikt	Ganska långt av samma åsikt	Ganska långt av annan åsikt	Helt av annan åsikt	Kan inte säga
Under arbetsdagarna kan jag koppla av från arbetet när jag inte har arbetsuppgifter	7,1	37,3	34,6	19,0	2,0
Under mina veckolediga dagar kan jag låta bli att tänka på arbetet och koppla av	9,4	45,1	34,3	10,4	0,7
Under längre ledigheter kan jag låta bli att tänka på arbetet och koppla av	40,9	46,3	9,8	1,7	1,4

Tabell 2.

	Nästan varje vecka	Minst en gång i månaden	Mer sällan	Så gott som aldrig	Kan inte säga
Borgå stift 2003 Alla (N = 294)	36,7	38,7	15,5	8,8	0,3
KATOB 2001 Församlingsanställda	8	41	33	17	2
KATOB 2003 Församlingsanställda	12	39	30	10	8
Borgå stift 2003 Präster (N = 112)	54	37	6	4	-
PLJK 2002 Präster	22	40	30	7	-

Tabell 3.

En majoritet av de anställda i Borgå stift upplever att de gör alltför långa arbetsdagar nästan varje dag/varje vecka vilket framgår av tabell 1. I jämförelse med kyrkan som helhet är siffrorna för Borgå stifts vidkommande mycket höga. Medan 59 % av de anställda i Borgå stift gör för långa arbetsdagar dagligen/varje vecka är det 36 % inom kyrkan som helhet som gör detsamma. Skillnaden är mycket stor, 23 procentenheter. Andelen personer som sällan eller aldrig gör överlånga arbetsdagar är i Borgå stift 18 % och inom kyrkan som helhet 34 %. Skillnaden är 16 procentenheter.

Den utbredda förekomsten av överlånga arbetsdagar innebär att de anställda har svårigheter med att koppla av från arbetet (tabell 2). Endast 7 % av de anställda håller helt med om påståendet att de kan koppla av från arbetet under arbetsdagarna då de inte har arbetsuppgifter.

Tabell 2. Svararnas åsikter om tre påståenden i anslutning till arbetstid och ledig tid. Alla (N = 293–297). I procent.

ARBETE UNDER VECKOLEDIGA DAGAR

En dryg tredjedel (37 %) av de anställda i Borgå stift arbetar nästan varje vecka på åtminstone en av sina veckolediga dagar (tabell 3). Inom kyrkan som helhet arbetar man inte alls lika ofta på lediga dagar. Bland församlingsanställda inom kyrkan som helhet arbetar 12 % nästan varje vecka på en ledig dag. Skillnaden i relation till Borgå stift är 25 procentenheter. Andelen personer som sällan eller så gott som aldrig arbetar på lediga dagar är i Borgå stift 24 %. Motsvarande siffra inom kyrkan som helhet är 40 %. Skillnaden är 16 procentenheter. Ännu mera framträdande är skillnaden då man ser till procent-

fördelningarna för prästernas del. I Borgå stift arbetar mer än hälften (54 %) nästan varje vecka på en ledig dag. Inom kyrkan som helhet gör mindre än en fjärdedel (22 %) det samma. Skillnaden är så stor som 32 procentenheter.

De anställda som anser att de helt kan koppla av från arbetet under sina veckolediga dagar utgör en mycket liten minoritet (tabell 2). Endast 9 % anser att så är fallet. Resultatet är förståeligt med tanke på det utbredda användandet av lediga dagar för arbete. Det är ändå skäl att notera att andelen personer som helt kan koppla av från arbetet under sina veckolediga dagar är ungefär lika liten som då det gäller avkoppling under arbetsdagens lediga stunder (9 % respektive 7 %). De veckolediga dagarna tycks således endast i liten omfattning fungera som dagar för avkoppling och rekreation.

Tabell 3. Svar på frågan "Hur ofta är din arbetssituation sådan att du arbetar på åtminstone en av dina veckolediga dagar?". Alla i jämförelse med Kirkon alan työolobarometri 2001 och Kirkon alan työolobarometri 2003. Prästerna i jämförelse med Pappisliiton jäsenkysely 2002 (PLJK 2002). I procent.

ARBETE UNDER SEMESTER

En dryg femtedel (22 %) av dem som besvarade enkäten angav att de arbetar under så gott som varje semesterperiod. Därutöver arbetar 13 % under ungefär varannan semesterperiod. 57 % arbetar sällan eller aldrig under sin semester. 8 % kunde inte svara: största delen av dem på grund av att de var unga och ännu inte hade så stor erfarenhet av semestrar.

41 % av de anställda anser att de helt och hållet kan koppla av från arbetet då de har längre ledigheter (tabell 2). Det är positivt att procenttalet är betydligt högre än procenttalet för dem som anser

sig helt kunna koppla av under de veckolediga dagarna. Å andra sidan är det knappast tillfredsställande att de som helt kan koppla av under längre ledigheter utgör en minoritet av de anställda. Det betyder ju att en majoritet av de anställda inte ens under sina semestrar helt kan frigöra sig från arbetsrelaterade tankar.

I Borgå stift blir arbetsdagarna således mycket oftare alltför långa och arbete utförs betydligt oftare under lediga dagar än inom kyrkan som helhet. Dessutom arbetar en stor del av de anställda också under sin semester.

Det ligger nära till hands att anta att den utbredda förekomsten av arbete under ledigheter, och svårigheterna då det gäller avkoppling från arbetet, också påverkar trivseln i arbetet. Trots att en stor majoritet av de anställda i Borgå stift uppger att de trivs mycket bra eller ganska bra med sina arbetsuppgifter (81 %) ligger siffrorna för Borgå stifts del på en lägre nivå än inom kyrkan som helhet. Av de församlingsanställda inom kyrkan som helhet är 93 % mycket nöjda eller ganska nöjda med sina arbetsuppgifter. Skillnaden i relation till Borgå stift är 12 procentenheter.

MÖJLIGA ORSAKER

En naturlig förklaring till den utbredda förekomsten av arbete under ledig tid i Borgå stift kunde ha varit den att arbetsmängden är större än inom kyrkan som helhet. Så är det dock inte om man ser på svaren på de frågor som berör arbetsmängdens relation till den egna kapaciteten. Skillnaden mellan Borgå stift och kyrkan som helhet är på denna punkt in-

te stor vilket framgår av tabell 4. För prästernas vidkommande är siffrorna inom Borgå stift dessutom bättre än de är inom kyrkan som helhet. Av prästerna inom kyrkan som helhet anser 27 % att arbetsmängden är alldeles för stor eller för stor. Inom Borgå stift är motsvarande siffra 14 %. Trots detta arbetar prästerna i Borgå stift avsevärt mer under sin lediga tid än man gör inom kyrkan som helhet.

Det faktum att församlingarna i Borgå stift i medeltal är betydligt mindre än församlingarna i de finska stiftens kunde också ha utgjort en förklaring till det myckna arbetet under ledig tid. I Borgå stift finns det många mindre församlingar där ungdomsarbetsledaren, tjänsteinnehavaren för diakonin, kantorn och prästen är den enda representanten för sin yrkeskår. Resultaten ger dock inte stöd för den här hypotesen: arbete under ledig tid förekommer i ungefär lika stor utsträckning i de minsta församlingarna som i de största församlingarna i stiftet.

Utgående från resultaten kan en orsak till det myckna arbetet under den lediga tiden däremot ha att göra med de anställda själva och deras organisering av sitt eget arbete. De anställda i Borgå stift har enligt resultaten synnerligen goda möjligheter att påverka sitt arbete och sin arbetstakt. Det är därför troligt att de anställda i Borgå stift utnyttjar de goda möjligheterna att påverka arbetstakten på ett sådant sätt att de själva väljer att utföra arbete också under sin lediga tid. Detta minskar självfallet på stressnivån under de egentliga arbetsdagarna. De resultat som visar att den psykiska belastningen på de anställda är lägre i Borgå stift än inom kyrkan som helhet tyder på att detta resonemang kan vara riktigt.

	Borgå stift 2003 Alla	Jämförelse: KATOB 2001 Församlings- anställda	Borgå stift 2003 Präster	Jämförelse: PLJK 2002 Präster
Arbetsmängden är alldeles för stor; jag känner mig helt utmattad av arbetsbördan	2,0	2	2	3
Arbetsmängden är för stor; ibland vill jag inte orka	17,2	18	12	24
Arbetsmängden är stor, men oftast orkar jag	59,8	48	71	56
Arbetsmängden är lämplig	18,9	29	13	15
Jag skulle orka med mer arbete	2,0	4	2	2
Sammanlagt	100,0	100	100	100

Tabell 4.

I Borgå stift är 63 % helt eller ganska långt av den åsikten att arbetet är psykiskt påfrestande. Motsvarande siffra inom kyrkan som helhet är 78 %.

Tabell 4. Arbetsmängd relaterad till kapacitet. Alla (N = 296) i jämförelse med Kirkon alan työolobarometri 2001 och prästerna (N = 112) i jämförelse med Pappisiiton jäsenkysely 2002. I procent.

En annan orsak till den utbredda förekomsten av arbete under ledig tid kan vara den att församlingens verksamhet som helhet inte är tillräckligt välorganiserad. 57 % av dem som besvarade enkäten är helt eller ganska långt av den åsikten att arbetet i församlingen är välorganiserat. Av dessa är endast 7 % helt av samma åsikt. Inom kyrkan som helhet anses arbetet däremot vara mer välorganiserat än inom Borgå stift. Av de församlingsanställda inom kyrkan som helhet anser 71 % att arbetet på deras arbetsplats är välorganiserat.

Resultatet stöder hypotesen att det omfattande utnyttjandet av lediga dagar för arbete inom Borgå stift inte enbart beror på att de anställda själva valt att göra så. Det faktum att bara drygt hälften av de anställda anser att arbetet är välorganiserat och att endast 7 % helt är av samma åsikt indikerar att de anställdas arbetsvälbefinnande skulle gynnas av en noggrannare och mer genomtänkt organisering av verksamheten.

SAMMANFATTNING

Den utbredda förekomsten av arbete under ledig tid, och svårigheterna då det gäller avkoppling från ar-

betet, behöver enligt min uppfattning uppmärksammas. En saklig balans mellan arbetet å ena sidan och avkoppling å andra sidan är av stor betydelse för välbefinnandet i arbetet. Den situation som nu råder innebär något annat än en saklig balans. Också med tanke på de anställdas familjeliv är det av betydelse att de anställda kan koppla av från sitt arbete. Utgående från undersökningens resultat är en fokusering på arbetets organisering en framkomlig väg med tanke på att åstadkomma en bättre balans mellan arbete och avkoppling. Fokuseringen på arbetets organisering berör dels de anställda själva och planeringen av det egna arbetet. Samtidigt är det också i hög grad en fråga för arbetsledningen: kan verksamheten i församlingen organiseras på ett mer genomtänkt sätt än nu är fallet?

Skribenten arbetar som kaplan i Borgå svenska domkyrkoförsamling.

Fakta om undersökningen

Mats Lindgård, Välbefinnande i arbetet inom Borgå stift. Enkätundersökning gällande arbetsituationen för anställda i Borgå stifts församlingar år 2003. Kyrkans forskningscentral, www-publikationer 4. Tammerfors 2004.

Avsikten med undersökningen var att kartlägga arbetssituationen för de anställda inom Borgå stift. Projektet initierades av den arbetsgrupp för personalvårdsfrågor som verkar inom stiftet och syftade till att ge ett faktaunderlag för planering av stiftsverksamhet inom personalvårdsområdet.

Enkätundersökningen genomfördes i april och maj 2003 och riktades till samtliga ungdomsarbetsledare, tjänsteinnehavare för diakonin, kan-

torer och präster i Borgå stifts församlingar. 297 personer (73 %) besvarade enkäten. Den statistiska behandlingen av enkätsvaren gjordes vid Kyrkans forskningscentral. Forskningsrapporten skrevs som en avhandling för högre pastoraalexamen inom Borgå stift.

Finlands kyrkas prästförbund bidrog till genomförandet av undersökningen genom det stipendium på 5.000 € som beviljades författaren år 2002.

Avhandlingen kan läsas på adressen http://www.ev.fi/kkh/ktk4_lindgard.pdf.

Akilaiset päätöksentekijät esittäytyvät

Viime numerossa saimme tutustua neljään AKIn hallituksen yhdeksästä jäsenestä sekä AKIn puheenjohtajaan. Nyt saa itsestään kertoa vielä toinen puoli AKI-päättäjiä, eli kaksi kanttorijäsentä ja kolme pappisjäsentä.

MILLAINEN ON TAUSTASI JA TYÖHISTORIASI?

Marjukka Andersson: Olen helsinkiläinen hiukka päälle viisikymppinen kirkkomuusikko (DU, MuM). Toimin A-kanttorina Lauttasaaren seurakunnassa. Olen ollut vuosia kiinnostunut kanttorikuntaa koskevista asioista, siksi toimin yhdeksättä vuotta SKUL:n puheenjohtajana ja myös nyt tällä paikalla.

Hannu Niemelä: Olen alkavassa keski-ikässä oleva 42-vuotias perheellinen mies. Olen ollut kanttorina Haukiputaan seurakunnassa vuodesta 1983. Vuodesta 1993 olen ollut ns. A-virassa.

Matti Salminen: Ikä toistaiseksi 45 vuotta, Ylitornion seurakunnan kirkkoherra. 30-vuoden seurakunnallisen työuran aikana palkkaa on maksettu kaikesta muusta seurakunnan työstä paitsi haudan auki kaivamisesta.

Matti Taatila: Olen ilmeisesti hallituksen vanhin jäsen: koko ura seurakuntapappina ja lähes koko ura kirkkoherrana Lounais-Suomen maakunnissa.

Lasse Östring: Olen 53-vuotias, toiminut seurakuntapappina Tuusulassa, kirkkoherrana Kuorevedellä ja Teiskossa. Toimin myös työnohjaajana sekä yöyhteisön kehittäjänä.

MIKÄ ON PARASTA TYÖSSÄSI/AMMATISSASI? ENTÄ IKÄVINTÄ?

Marjukka: Parasta ammatissani on uusien musiikillisten haasteiden etsiminen ja toteuttaminen. Seurakunnassa mukavat seurakuntalaiset. Ikäviä puolia kai löytyy kaikista töistä, mutta ne mukavat ovat sitäkin mukavampia!

Hannu: Parasta on kirkkomusiikki ja siitä innostuneet ihmiset, erityisesti kuorolaiset. Ikävintä on, että työn ja muun elämän kopleaminen on välillä hankalaa, kun työtä olisi rajattomasti.

Matti S.: Nykyisessä tehtävässä parasta on ih-

misten kohtaaminen, työn monipuolisuus ja vastuu. Papin tehtävässä parasta on tehdä työtä ihmisten ilojen ja surujen keskellä. Yllättävän usein pappi on seurakuntalaisille enemmän kuin "seremoniamestari". Elämän syvimpiä kysymykset oikeasta ja väärästä, Jumalan huolenpidosta sekä anteeksiantamuksesta ja armosta ovat tärkeitä elämäkysymyksiä myös tänä päivänä. Ikävintä on työn rannattomuus ja pohjoisen seurakuntia vaivaava pappispuola, jonka vuoksi työtä joutuu joskus rajaamaan liian raa'asti.

Matti T.: Parasta on monipuolisuus: jo papinvirka ja kirkkoherran virka ovat eri elementtejä keskenään. Ikävät asiat koostuvat lukuisista ja vaihtuvista, arvattavasti seurakuntakohtaisista seikoista.

Lasse: Parasta on ollut sellainen ihmisten kohtaaminen, jossa on voinut kulkea kappaleen matkaa toisen rinnalla, ihmistä ymmärtäen ja tukien. Ikävintä on sellainen työ, jota ei koe mielekkääksi eli tilanteet, joissa kokee olevansa pakollinen ohjelmanumero.

MITÄ KANTTORIEN JA PAPPIEN TYÖSSÄ TAI TYÖOLOISSA PITÄISI MIELESTÄSI PARANTAA?

Marjukka: Helsingin yhtymässä on parannettu ainakin työoloja, -tiloja ja -turvallisuutta viime vuosina hienosti. Papin ja kanttorin työhön soisi jatkuvaa innostuneisuutta ja itsensä uudistamisen kykyä, että se pysyisi elävänä, mielekkäänä ja seurakuntalaisille antavana.

Hannu: Palkkaus pitäisi saada paremmin vastaamaan työn edellyttämää pitkää koulutusta ja vaativaa työtä. Työn ja perhe-elämän yhteensovittamisen edellytyksiä tulee vielä parantaa. Ja yksi konkreettinen asia: kyllä juhlapyhien työstä pitäisi saada joi-
tain kompensatiota.

Matti S.: Ajattelen asiaa pienten seurakuntien kannalta. Kirkolta pitäisi löytyä järjestelmä, jolla pienten seurakuntien papeille ja kanttoreille taataan vapaa joulua ja pääsiäisenä edes muutaman keran työuran aikana. Toinen suuri epäkohta koskee seurakuntia, joiden palveluksessa on kaksi pappia tai kanttoria ja toiseen virkaan ei saada hakijaa. Seurakuntien työntekijät ovat pääosin liian vastuuntuntoisia ja suostuvat siihen, että yksi ihminen hoitaa kahden työt yhden palkalla, kunnes työntekijä itse tai hänen perheensä romahtaa ja seurakunnan palveluksessa on enää nolla viranhaltijaa. Katajanokan väki näyttää viisiveisaavan maakuntien työntekijöi-

den työmäärästä.

Matti T.: Viisipäiväinen työviikko oli jo huomattava parannus, kun siihen päästiin. Jäljellä on lähinnä muutamia detaljeja.

Lasse: Tärkeintä on yhteistyö ja sen kehittäminen. Vähintään yhtä tärkeää on työn hyvä suunnittelu, selkeiden työjärjestelyjen luominen, ja yhteisten sopimusten tekeminen, jossa kuullaan kummankin ammattiryhmän näkemyksiä, toiveita ja tarpeita. Konkreettinen haaste lienee työajan rakentaminen mielekkääksi kokonaisuudeksi, ettei se pirstoutuisi pitkin päivää ja viikkoa.

MIHIN AMMATTIYHDISTYSLIIKETTÄ MIELESTÄSI TARVITAAN?

Marjukka: Ilman ammattiyhdistysliikettä eläisimme mielivaltaisessa viidakossa. Ammattiyhdistysliike on ajanut ja ajaa monia asioita, joita pidämme tänään itsestäänselvyytenä. Ammattiyhdistyksen tärkein tehtävä on laaja edunvalvonta, joka sisältää myös asiallisen neuvonnan työntekijän oikeuksista ja tuen ongelmatilanteissa.

Hannu: Huolehtimaan, että meillä kirkon töissä olevilla säilyy asialliset työolot kaikissa tilanteissa. Mielestäni kanttorit ja papit ovat aika pieniä ammattiryhmiä, joiden on tärkeää olla hyvin järjestäytyneitä. Myös kollegiaalisuuteen voi ay-liike vaikuttaa myönteisesti.

Matti S.: Ensisijaisesti työ- ja palkkausasoiden parantamiseen, toissijaisesti kollegiaalisuuden hoitamiseen.

Matti T.: Ay-liikettä tarvitaan ensiksikin ammatti-identiteetin vahvistamiseen ja toiseksi sen varsinaiseen tehtävään eli edunvalvontaan.

Lasse: Ammattiyhdistysliikkeellä on selkeä rooli asioita sovittaessa ja päätettäessä työelämän kysymyksissä ja sopimuksissa. Sillä on merkittävä sija työntekijän oikeuksien puolustajana. Kirkon kentässä ay-liike panostaa myös ammatti-identiteetin vahvistamiseen, millä on merkitystä ihmisten jaksamiselle työssään.

MITÄ ODOTAT KANTTORIEN JA PAPIEN UUDELTA YHTEISTYÖLTÄ AKISSA?

Marjukka: Papit ja kanttorit ovat tehneet erinomaisen hyvää yhteistyötä AKAVAssa jo ennen AKIa. Tämä yhteistyö jatkuu. Toivon, että AKI avaa molempia ryhmiä ymmärtämään entistä paremmin toistensa erityiskysymyksiä ja etsimään yhteisiä ja toimivia ratkaisuja tulevaisuuden kirkolle.

Hannu: Avointa ja reilua yhteiseloä. Usko, että täydennämme toisiamme AKI-toimistossa ja -hallituksessa kuin kentälläkin.

Matti S.: Seurakunnassa pappi ja kanttori ovat läheisimmät työtoverit. Armeijassa opetettiin, että taistelupari tukee toinen toistaan, miksei näin voisi olla myös kirkossa ja paikallisseurakunnassa.

Matti T.: Odotan sen toimivan lähinnä tuossa perinteisessä tehtävässä sekä pyrkivän kokoamaan AKIn siipien suojaan jonkun muunkin sopivan järjestön.

Lasse: Käytännön yhteistyössä lienee ideoimisen paikka. Mutta uusi tilanne on aina haaste ja mahdollisuus; luoda yhteistä ymmärrystä ja yhteisiä tavoitteita, joilla kumpikin ammattiryhmä voi tukea toisiaan.

MILLAISIA TERVEISIÄ LÄHETÄT CRUXIN LUKIJOILLE?

Marjukka: Lukekaa Cruxia! Lähettäkää siihen materiaalia! Kertokaa toisillekin, että Cruxia kannattaa lukea!

Hannu: Pidetään huolta itsestämme ja ammattitaidostamme kaikilla tasoilla.

Matti S.: Jokaiselle työn iloa ja luottamusta siihen, että Taivaan Isä pitää kirkostaan huolta.

Matti T.: Kirjoittakaa, kirjoittakaa rehellisesti jos asiaa on. Älkää tyytykö pelkkään kirkon tai liiton johdon myötäilyyn tai - mikä on pahempi - kritiikkiin, joka jää lausumatta.

Lasse: Toivotan lukijoille siunausta kuluvaan vuoteen. Toivon myös, että lukijat jaksavat innostua myös oman ammattikuntansa asioiden hoitamisesta ja kehittämisestä.

Liittojen hallitusten uudet jäsenet

Crux esittelee Suomen kirkon pappisliiton, Suomen Kanttori-urkuriliiton ja Diakoniatyöntekijöiden Liiton hallitusten uudet jäsenet.

Monica Heikel-Nyberg on aloittanut Pappisliiton, Mari Lehtinen SKUL:n hallituksessa ja Leena Leskelä DTL:n hallituksessa vuoden 2005 alussa. Monica, Mari ja Leena vastasivat muutamiiin toimituksen esittämiin kysymyksiin.

MILLAINEN ON TAUSTASI JA TYÖHISTORIASI?

Monica Heikel-Nyberg

Monica Heikel-Nyberg: Olen 42-vuotias syntyperäinen helsinkiläinen, joskin asun nykyään mieheni kotikaupungissa, Kauniaisissa. Viimeiset kolme vuotta olen työskennellyt Vantaalla, Vantaan ruotsinkielisen seurakunnan kirkkoherrana. Sitä ennen toimin kirkkoherrana Turun ulkosaaristossa, Iniön ja Houtskarlin seurakunnissa. Ennen pappisviikkimystä tein freelancertyötä YLEssä kuuluttajana ja toimittajana.

Mari Lehtinen

Mari Lehtinen: Olen 37-vuotias musiikin maisteri, kotoisin Kaavilta, Koillis-Savosta. Mieheni on musiikki- luokanopettaja ja meillä on 6- ja 9-vuotiaat pojat. Olen työssä Kouvolan seurakunnan ylimmän asteen kanttorin virassa. Edellisiä työpaikkojani ovat Kuopion tuomiokirkkoseurakunta, Kuruveden ja Valkealan seurakunnat.

Leena Leskelä

Leena Leskelä: Olen naimisissa, ja meillä on kaksi tytärtä 16- ja 14-vuotiaat. Valmistuin diakonissaksi Oulusta vuonna 1986. Olin vuoden töissä sairaalassa ja vuodesta 1987 olen ollut Muhoksen

seurakunnassa (Oulusta n. 35 kilometriä itään, Armi Kuuselakin syntyi täällä).

Vuosina 1992–1993 opiskelin työn ohessa erikoissairaanhoidtajaksi.

MITÄ MUUTA HALUAT PALJASTAA ITSESTÄSI?

Monica: Kolmen teinitytön äitinä en ehdi harrastaa kovinkaan paljon. Ajan salliessa luen etenkin englantilaisia dekkareita, puuhaan puutarhassa tai keksin uusia, luovia reseptejä ystävien kanssa nautittavaksi. Joka kesäloma pyrin maalaamaan ainakin yhden öljyvärimaalauksen.

Mari: Pidän ihmisläheisestä työstäni. Tässä yhdistyy hienosti muusikkous ja elämä kaikessa kirjossaan. Laulamisesta on tullut viime vuosina entistä tärkeämpää, käyn säännöllisesti tunneilla ja haluan kehittyä siinä eteenpäin. Harrastan myös sauvakävelyä ja avantouintia, molemmat rentouttavat erinomaisesti työn rasituksista.

Leena: Harrastan sauvakävelyä ja kantritanssia. Musiikki on myös ”akkujen lataus” -keinoni. Musiikkimakuni on laaja: klassisesta torvisoiton kautta kevyeen musiikkiin. Olen myös ilmeisesti ikuihin huilunsoiton alkeiden opiskelija. Kiertelen myös huutokaupoissa ihailemassa vanhoja tavaroita.

MIKÄ ON PARASTA TYÖSSÄSI/AMMATISSASI? ENTÄ IKÄVINTÄ?

Monica: Nautin ihmisten kohtaamisesta; niistä hiljaisista hetkistä joissa huomio ei kohdistu muiden tai omiin suorituksiin, vaan tilanne täyttyy Hengen sanattomalla läsnäololla. Kirkkoherrana tosin sielunhoidolliset keskustelut ovat harvinaista herkkua, sillä suuressa seurakuntayhtymässä aika kuluu kokouksiin ja palavereihin. Koen kuitenkin hallinnon tärkeäksi, sillä sen kautta esimies pystyy luomaan kohtaamiselle puitteet ja varmistamaan, että työyhteisöllä on taloudelliset ja taidolliset resurssit toimintaan.

Ikävintä kirkkoherran tehtävässä on liiallisen hallinnon ohella rajojen vetäminen, jolloin joku aina jää väliin.

Mari: Ilman musiikkia en voisi kuvitella elämää. Työssäni voin tehdä musiikkia monipuolisesti. Siihen kirkkomuusikkokoulutus on antanut hyvän pohjan. Olen muuten sitä mieltä, että kanttori ei voi olla ylikoulutettu. Aina voi oppimiansa musiikillisia taitoja käyttää hyödyksi seurakuntatyössä. Tätä työ-

tä kun voi tehdä ja toteuttaa niin rikkaasti.

Minulle on tärkeää olla seurakunnassa töissä. Musiikin kautta olen tekemässä seurakunnan perustehtävää ja samalla huomaan, että itsekin saan rakentua hengellisesti.

Ikävintä on se, että usein on lähdettävä töihin silloin, kun muu perhe aloittaa vapaa-ajan vieton. Tätä lieventää kyllä silloin tällöin se, että perhe lähteekin mukaan.

Leena: Erilaisten ihmisten kohtaaminen ja elämäntarinoiden läpikäyminen on aina vaan yhtä mielenkiintoista. Aina yllättää ihmisten avoimuus ja luottamus uskoutua kirkon työntekijälle.

Parhaan palautteen saan, kun kuulen jonkun päässeen vaikeasta tilanteestaan eteenpäin.

Ikävintä/raskainta on työn rajattomuus ja välillä hyvinkin pitkät työpäivät. Välillä tuntuu, että diakoniatyöhön kuuluu kaikki mahdollinen.

MITÄ PAPIN/KANTTORIN/DIAKONIAITYÖNTÉKIJÄN TYÖSSÄ TAI TYÖOLOISSA PITÄISI MIELESTÄSI PARANTAA?

Monica: Työskenneltyäni monta vuotta yksipappisessa seurakunnassa mieleen tulee heti pienten seurakuntien pappien vapaa-aikajärjestelyt! Ylipääntään työaikajärjestelyihin pitäisi mielestäni panostaa enemmän erityisesti työssä jaksamisen kannalta. Toinen suuri haaste työnantajalle on pätkätyöntekijöiden tilanne.

Mari: Tämän työn luonteeseen kuuluvat epäsuunnollisuus, varatut viikonloput ja juhlapyhät. Kanttorit tekevät korkeasti koulutettuina musiikin ammattilaisina henkisesti vaativaa työtä jatkuvasti näissä olosuhteissa. Tämän pitäisi mielestäni näkyä enemmän palkassa. Parannusta kaipaisin myös siihen, että kirkon viroissa samantasoisien koulutuksen omaavilla palkka olisi samantasoinen.

Nyt mietitään, voitaisiinko seurakunnissa kiertättää juhlapyhävuoroja niin, että työntekijä voisi olla joskus esimerkiksi joulun vapaalla. Pienten lasten äidistä tuo kuulostaa hyvältä, ja tällaisia etuja olisi mukavaa saada mainita ns. kanttorirekrytoinnissa...

Leena: Kyllähän työn kuormittavuus ja työmäärä pitäisi näkyä myös palkassa. Jotenkin tätä työtä pitäisi myös pystyä rajaamaan selkeämmin.

MIHIN AMMATIYHDISTYSLIIKETTÄ MIELESTÄSI TARVITAAN?

Monica: Liikettä tarvitaan tukemaan yksittäistä työntekijää ja valvomaan papiston etuja niissä suurissa muutoksissa, jotka vääjäämättä ovat edessä, esimerkiksi kirkon siirtyessä uuteen palkkausjärjestelmään, puhumattakaan virkarakenteesta. Papin identiteetin kehittyminen on toinen tehtävä, johon täytyy panostaa rekrytoinnin ja työssä jaksamisen lisäksi. On kuitenkin muistettava, että am-

mattijärjestön päällimmäisenä tehtävänä on aina edunvalvonta.

Mari: Työntekijän edunvalvonta ja siitä tiedottaminen on luonnollisesti tärkeä asia. Ammatti-identiteetti on työntekijälle olennainen ja välttämätönkin asia, joka vahvistuu ammattiyhdistystoiminnassa.

Leena: Ajamaan ja valvomaan yhteisiä etuja, vaikuttamaan työssä esiintyviin epäkohtiin, kehittämään työn sisältöä ja alan koulutusta.

MITÄ ODOTAT HALLITUSTYÖSKENTELYLTÄ?

Monica: Valtuustotyöskentelystä tiedän, että pappisliiton tehtävissä luodaan monia ystävyys-suhteita ja uusia yhteyksiä. Pienen hiippakunnan ja kielellisen vähemmistön edustajana arvostan mahdollisuutta tarkastella papin tehtävien ihanuutta ja kurjuutta laajemmasta näkökulmasta, samalla kun toivon voivani vaikuttaa mielestäni tärkeisiin kysymyksiin, kuten palkkaukseen.

Mari: Hallituksessa ollaan näköalapaikalla, jossa voi toimia kahteen suuntaan. Hallituksen jäsenet käyttävät hyväkseen työkokemustaan ja –näkemystään koko ammattikunnan parhaaksi. On myös hyvä, että voi kertoa paikallisesti liiton jäsenille suoraan terveisiä yhteisistä asioista.

Leena: Odotan oppivani uusia asioita, ja näkeväni asioiden eteenpäin viemistä tätä reittiä. Haluan myös tuoda esille työn arkipäivää Pohjois-Suomessa ja maaseudulla.

MILLAISIA TERVEISIÄ LÄHETÄT CRUXIN LUKIJOILLE?

Monica: Olemme usein liian vaatimattomia kertoessamme ammateistamme, jolloin syntyy kuva kirkon työstä niin rankkana, että ainoastaan masokisti sen kestäisi. Ongelmia ei tietenkään kannata peittää, mutta toimimalla yhdessä voimme luoda työilmapiiriin, johon on helppo kutsua uusia työntekijöitä.

Mari: Yhteistä työtä tehdään! Iloa, sitkeyttä ja voimia meille kaikille!

Leena: Ottakaa yhteyttä, vien terveisiännen eteenpäin. Ja tietysti: tervetuloa Ouluun Kirkkopäiville toukokuussa!

Leiriläiset tekivät ison rauhankortin seurakunnan kirkkoherralle. Irakilaisen muslimi Hussein Al-Taeen ja israelilaisen juutalaisen David Barin lisäksi tervehdyksen kirjoittivat parikymmentä muuta leiriläistä, kahdeksasta eri uskonnosta.

TUULA-MARIA AHONEN

Kirkkoherra Kauko Puranen Uskontodialogi-leirillä:

”Tulevaisuus on yhä enemmän monikulttuurinen”

Espoon Leppävaaran seurakunnan Silta-ryhmä järjesti helmikuussa Uskontodialogi-leirin, mihin osallistui ihmisiä monista eri kirkkoista, uskonnollisista ryhmistä, ja myös kirkkoon kuulumattomia ihmisiä.

Dialogin hyveitä ovat kuuntelu, kunnioitus, kärsivällisyys ja suora puhe, toteaa leirin vetäjä, toimitaja Heidi Rautionmaa.

Osanottajien kokemuksen mukaan kohtaaminen kunnioituksen hengessä onnistui. Kirkkoherra Kau-

ko Puranen näkee tämäntyyppiset leirit hyvin merkityksellisinä.

Viikonloppuleirin ensimmäisenä päivänä me osallistujat esittäydymme tuomalla itsellemme tärkeän tai pyhän esineen ja jättämällä sen yhteiseen paikkaan. Kerroimme myös esineen kautta tai muuten itsestämme, uskonnostamme tai maailmankatsomuksestamme.

Kokenut vetäjä ja jotkut uskontojen välistä dialogia jo aiemmin harjoittaneet osallistujat osoittivat meille uusille, että molemminpuolinen todistaminen omasta uskosta voi tapahtua toista kunnioittavassa ja rakentavassa hengessä.

Ensimmäisenä päivänä oli kuitenkin vielä tunne, että kohtasimme enemmän roolien tasolla. Ihmisten väliseen prosessiin tarvitaan aikaa ja yhdessäoloa, saunomista, yhteistä musisointia, yhteisiä ruokapöytäkeskusteluja ja yhteistä kävelyä luonnossa.

Heti leirin alusta alkaen kirjoitimme fläppitaululle ajatuksiamme, mielikuviamme ja ennakkoluulojamme toisten osallistujien uskonnoista. Toisena päivänä näitä fläppitaulujen ajatuksia käsiteltiin nyt jo inhimillisen lämpimässä ja kohtaavassa hengessä.

SYVÄ VUOROPUHELU ON RAKKAUTTA

Toisena päivänä Leppävaaran kirkkoherra Kauko Puranen osallistui leiriin ja esitti oman näkemyksensä: ”Me suomalaiset olemme tulleet aika itsekeskeisiksi. Maailmamme on kuitenkin yhteinen, ja meidän on opittava kunnioittamaan ja auttamaan toisiamme, vaikka meillä onkin paljon erilaisia uskontoja ja maailmankatsomuksia. Aasian katastrofissa jo tätä elettiin todeksi: länsimaisia vainajia tun-

nistettiin ensi alkuun buddhalaisissa temppelissä.”

Leppävaarassa 5,5 % väestöstä on vieraskielisiä, suurimpina ryhminä venäläiset ja somalit. Tervehdin ilolla tällaista leiriä, jossa puretaan ennakkoluuloja ja opitaan kohtaamaan toisen uskonnon edustajia syvän kunnioittavassa hengessä.

Toimittaja Heidi Rautionmaa on harjoittanut uskontojen välistä dialogia jo viidentoista vuoden ajan ja toimii merkittävän kansainvälisen dialogijärjestön URIn eli United Religions Initiative (www.uri.org) globaalissa neuvostossa.

Dialogi on menemistä yhä syvemmälle ympärillä olevaan todellisuuteen. Se auttaa näkemään, ettemme ole yksin, vaan yhdessä Jumalan luomina.

”Yhtenä tärkeänä asiana dialogissa on löytää uudenlaista johtajuutta. Dialogissa kenelläkään ei voi olla toista enemmän valtaa. Syvä vuoropuhelu on rakkautta”, Heidi Rautionmaa tiivistää dialogin olemuksen.

Kirjoittaja on vapaa toimittaja, VTK.

Jäsentietojen muutositilaisuus Pappisliiton jäsenille!

Nimi (tekstaten) _____

Henkilötunnus _____

ILMOITAN SEURAAVAT MUUTOSTIEDOT (Rasti ruutuun):

☐ Uusi osoitteeni on _____
lähiosoite

_____ lähtien _____ postinumero ja postitoimipaikka

☐ Virkani on vaihtunut. Uusi virkani on: _____
_____

☐ Olen äitiyslomalla/hoitovapaalla Mistä lähtien? _____
Mihin asti? _____

☐ Olen virkavapaalla Mistä lähtien? _____
Mihin asti? _____

☐ Siirryn eläkkeelle Milloin? _____

Lähetä muutositilaisuuslomake AKIn toimistoon osoitteella (tällöin liitto maksaa postituskulut, ts. et tarvitse postimerkkiä): **Suomen kirkon pappisliitto r.y.**

Tunnus
5005712
00003 vastauslähetys

Kanttori-urkuriliiton ja Kirkkomusiikkiliiton nuottikustannusyhteistyö 15 vuotta:

Yhteiskustannus haluaa tarjota innostavaa ja korkeatasoista kirkkomusiikkia

Suomen Kanttori-urkuriliitto ja Suomen Kirkkomusiikkiliitto tekevät yhteistyötä mm. nuottikustantajina. Järjestöt ovat julkaisseet nuotteja Yhteiskustannus-nimellä jo vuodesta 1990. Juhlavuoden johdosta liitot järjestivät yhteisen seminaarin, jossa hahmoteltiin nuottikustannuksen tulevaisuuden painopisteitä menneiden vuosien kokemusten pohjalta. Seminaariosallistujina olivat Yhteiskustannuksen toimielinten, julkaisutoimikunnan ja hallintotoimikunnan jäsenet. Toimikunnissa on edustajia sekä Kanttori-urkuriliitosta että Kirkkomusiikkiliitosta. Seminaariin oli kutsuttu myös Kirkon jumalanpalvelus- ja musiikkitoiminnan yksikön musiikkisihteeri.

Ennen Yhteiskustannuksen perustamista molemmilla liitoilla oli ollut julkaisutoimintaa jo useiden vuosikymmenten ajan. Toimintaa haluttiin tehostaa ja päällekkäisyyksiä poistaa, ja liitot löysivät toisistaan luontevat yhteistyökumppanit. Yhteiskustannuksen tavoitteeksi kirjattiin perustamisvuonna ”tuottaa korkeatasoista ja käyttökelpoista materiaalia kirkon musiikkitoiminnan käyttöön”. Alusta lähtien keskeistä toimintaa on ollut materiaalin julkaiseminen viiden vuoden välein järjestettävälle Valtakunnallisille kirkkomusiikkijuhlille. Kirkkomusiikkijuhlien ohjelmiston nuottien myynti on ollut Yhteiskustannuksen talouden tukipylväs.

Seminaarin alustuksista ja keskusteluista nousi esiin tarve selvittää Yhteiskustannuksen toiminta-

kentän laajentamisen mahdollisuudet sekä ohjelmiston että asiakaskunnan osalta. Seminaarissa todettiin, että muissa Pohjoismaissa olisi runsaasti käyttökelpoista kirkkomusiikkia, jos saataisiin käännökset ammattitaitoisilta sanoittajilta. Messuun liittyvälle musiikille nähtiin edelleen kysyntää. Erityisesti jumalanpalvelusmusiikin osalta yhteydenpito ja koordinointi KJM:n kanssa on tärkeää.

Vastaavanlainen strategiaseminaari päätettiin jatkossa järjestää säännöllisesti.

Yhteiskustannuksen toimikuntien jäsenet vuonna 2005 ovat:

Julkaisutoimikunta

Jorma Hannikainen, SKML, puheenjohtaja
Markku Kilpiö, SKML, sihteeri
Hanna Lundsten, SKUL
Osmo Tolonen, SKUL
Anneli Urvanta, SKML
Maija Vuorinen, SKUL

Hallintotoimikunta

Marjukka Andersson, SKUL, puheenjohtaja
Annamari Jokinen, SKUL, sihteeri
Juhani Holma, SKML
Markku Kilpiö, SKML

Vuosina 2004 ja 2005 ilmestyneet Yhteiskustannuksen nuotit

YK 124	Ainali Risto	Jumalan leipä on se, joka tulee taivaasta	2,50 €
YK 125	Ainali Risto	Häälaulu	2,00 €
YK 126	Virpi Hannu	Herra kutsuu lähelleen	1,00 €
YK 127	Maukonen Jarkko, sov	Yksi on vain peltojen leipä	2,50 €
YK 128	Yli-Annala Jarkko, sov.	Herran pöytään meitä kutsutaan	2,00 €
YK 129	Väätäinen Eero, sov.	Nyt Herran kutsuun vastaten	1,50 €
YK 130	Tolonen Osmo, sov.	On armon leipä tuotu alttarille	2,50 €
YK 131	Gustafsson Kaj-Erik	Offertorium	5,00 €
YK 132	Ruotsin kirkon virsiä kuorosovituksina	Ehtoollisvirsiä	12,00 €
YK 133	Virpi Hannu	Kaksi laulua lapsikuorolle ja pianolle	2,00 €
YK 134	Gustafsson Kaj-Erik	Post Communio	3,00 €
YK 135	Mäntyjärvi Jaakko	Ehtoollismotetti naiskuorolle	3,50 €
YK 136	Hannikainen Jorma, sov	Me tuomme alttarillesi	1,50 €
YK 137	Monteverdi Claudio	Adoramus te	3,00 €
YK 138	Kortekangas Olli	Ehtoollismotetti	3,00 €
YK 139	Virsiä kuorolle ja soittimille Ruotsin kirkon virsiä kuorosovituksina	SSA, SAB ja SATB	12,00 €

Tilaukset

Suomen Kirkkomusiikkiliitto ry
Tollinpolku 1 C
00410 Helsinki
puh. (09) 436 6540
pirkko.paakkanen@skml.inet.fi

Onko kollegasi poissa, teetkö omat sekä toisen työt?

Toisen viran tehtävien hoitamisesta korvauksena o.v.o. -palkkio

Työpaikoilla saattaa olla pitkiäkin ajanjaksoja, jolloin työvoimassa on vajausta. Virantäyttöprosessit vievät oman aikansa, sairauslomat voivat olla pitkiä, ja vanhempain- ja hoitovapaat tauottavat pienten lasten vanhempien työssäoloa. Viran tehtäviä hoitamaan palataan joskus sijainen tai keikkalaisia, mutta usein poissaolevan henkilön virkaan kuuluvat tehtävät jaetaan läsnäoleville.

Virkaehtosopimuksessa on näiden tilanteiden varalle o.v.o. -palkkiosäädös (KirVESTES 37 §), jonka mukaan oman viran ohella hoidettavista toiseen virkaan kuuluvista tehtävistä maksetaan rahakorvausta. Liittojen toimistoon tulevien yhteydenottojen perusteella vaikuttaa siltä, että säädös jää seurakunnissa liian usein noudattamatta ja o.v.o. -palkkio maksamatta silloinkin, kun sopimuksessa mainitut edellytykset täyttyvät.

KORVAUSTA VOI SAADA VIRAN AVOINNA OLLLESSA TAI LOMATUURAUKSESTA

O.v.o. -palkkio määräytyy eri tavoin riippuen siitä, perustuuko ylimääräisten tehtävien hoitaminen pysyväismääräykseen kuten viran johtosääntöön vai esimiehen antamaan erilliseen määräykseen. Palkkion maksamiseen vaikuttaa myös se, hoidetaanko toisen viran tehtäviä vuosiloman vai muun poissaolon tai viran avoinna olemisen vuoksi.

Jos viranhaltija on pysyvästi tai erikseen määrätty hoitamaan omien töidensä lisäksi toisen tai toisten viranhaltijoiden tai työntekijöiden tehtäviä näiden vuosiloman tai muun poissaolon aikana, o.v.o. -palkkio maksetaan kahdeksan viikon ”omavastuun ajan” jälkeen. Perustellusta syystä se voidaan maksaa jo aiemmin. Kahdeksan viikon laskenta tehdään kalenteri- tai lomanmääräytymisvuosittain.

Jos mitään pysyväismääräyksiä ei ole, ja toisen viran tehtäviä hoidetaan esimiehen erillisestä, suullisesta tai kirjallisesta määräyksestä yli kahden viikon ajan, o.v.o. -palkkion maksaminen alkaa määräyksen alusta lukien. Perustellusta syystä palkkio voi-

daan maksaa kahta viikkoa lyhyemmästäkin ajasta.

PALKKION SUURUUS MÄÄRÄYTYY TEHTÄVIEN VAATIVUUDEN JA MÄÄRÄN MUKAAN

O.v.o. -palkkiota koskevat ratkaisut tekee sopimuksen mukaan ”asiassa toimivaltainen seurakunnan viranomainen”, eli yleensä kirkkoherran esittelystä seurakunta-/kirkkoneuvosto tai taloudellinen jaosto. Seurakuntapappien osalta ratkaisun tekee tuomiokapituli.

Samalla kun määräys tehtävien hoitamiseen annetaan, pitää ratkaista myös o.v.o. -palkkion suuruus. Palkkio voi olla enintään 35 prosenttia hoidettavan viran hinnoittelun alimman palkkaluokan alkupalkasta, ja sen suuruuteen vaikuttavat hoidettavien tehtävien määrä ja vaativuus.

Päätöstä tehdessään työnantajan tulee siis selvittää, kuinka paljon viranhaltijan töiden määrä tai vaativuus lisääntyvät toisen viran tehtäviä hoidettaessa. Sopimus ei mahdollista sellaista tulkintaa, että työajattomien viranhaltijoiden työmäärää tarkasteltaessa asetettaisiin jokin molempien virkojen tehtävien hoitoon kuluva vähimmäisviikkotuntimäärä, jonka tulee ylittyä, ennen kuin o.v.o. -palkkio voidaan maksaa.

Esimiesasemassa olevalle ei voida maksaa o.v.o. -palkkiota, jos hän hoitaa alaistensa tehtäviä. Hänelle voidaan kuitenkin ”joissain erityistilanteissa” maksaa vastuulisää (KirVESTES 50 §). Jos viranhaltija on vapautettu oman virkansa hoitamisesta ja määrätty hoitamaan vain toista virkaa väliaikaisena viranhaltijana, o.v.o. -palkkiota ei tietenkään makseta.

Jos vailla hoitajaa olevan viran tehtävät on jaettu usealle viranhaltijalle, palkkio jaetaan heille sen mukaan, kuinka suuren osan tehtävistä kukin hoitaa. Palkkioiden yhteenlaskettu summa ei saa ylittää 35 % enimmäismäärää.

TÖIDEN PRIORISOINTI JA ASIANMUKAINEN KORVAUS AUTTAVAT JAKSAMAAN

Seurakunnan johdon tulisi huomata henkilöstöhallinnolliset velvollisuutensa ja vastuunsa aina, kun jokin seurakunnassa oleva virka jää vaille hoitajaa pitkähköksi ajaksi. On harkittava, mitkä kyseisen viran tehtävät ovat välttämättömiä ja mitä ehkä voitaisiin jättää työvoimavajauksen vuoksi tekemättä tai tehdä myöhemmin. On myös selvitettävä, mikä on muiden viranhaltijoiden työtilanteen mahdollistama joustonvara. Hyvä esimies tiedustellee alaisiltaan heidän halukkuuttaan ja mahdollisuuksiaan tehdä oman virkansa ohella toisen viran tehtäviä. Pahimmassa tapauksessa hengellisen työn

viranhaltija uupuu yrittäessään tehdä kahden työn, koska hänellä ei ole työaikalain suojaa ja hän kokee velvollisuutta pitää seurakunnan palvelutason yllä työvoimavajeesta huolimatta.

Kun kirkkoherra yhdessä viranhaltijoiden/työntekijöiden kanssa hyvissä ajoin sopii poissaolijan töiden hoitamisesta, voidaan sekä seurakunnan että työntekijöiden tilanne joustavasti ottaa huomioon. Hyvällä suunnittelulla ja asianmukaisella palkkiolla on suuri vaikutus henkilöstön jaksamiseen ja motivaatioon - ja tätä kautta kaikkien seurakuntalaisten hyvinvointiin.

Kirjoittaja on AKIn apulaistoiminnanjohtaja.

MARIA HEINONEN

Jatkuvuutta, tukea ja näkyä

Nuoren työntekijän odotuksia kirkkoa kohtaan

Nuorena työntekijänä toive siitä, millainen työntekijä seurakunnassa minä olisin, on kovin korkealla. Miltei voisi ensimmäistä korinttolaiskirjettä vapaasti mukailla näin:

"Diakoni on kärsivällinen, diakoni on lempeä. Diakoni ei kadehdi, ei kersku, ei pöyhkeile, ei käyttäytyä sopimattomasti, Diakoni ei etsi omaa etuaan, ei katkeroidu, Diakoni ei muistele kärsimäänsä pahaa, ei iloitse vääryydestä vaan iloitsee totuuden voittaessa. Kaiken Diakoni kestää, kaikessa uskoo, kaikessa toivoo, kaiken Diakoni kärsii."

Näkemykset milloin maailman parantamisesta, milloin kunnan hengellisen elämän osoittamisesta ja milloin täydellisen rakkauden näyttämisestä. Rima on asetettu korkealle.

Mitä kirkko sitten nuorelta työntekijältä odottaa? Tai siis mitä kuvittelen kirkon minulta odottavan? Kirkkoherran, seurakuntaneuvoston jäsenen, seurakuntalaisten tai diakoniavastaanotolle tulevien ahdistuneiden mielestä? Rimaa tuskin heidän puoleltaan lasketaan, mutta toisin kuin työntekijä odottaa, ovat odotukset usein työn kannalta jo valmiiksi saneltuja; valmiisiin saappaisiin, jonkun sijaiseksi, jonkun elämäntyön jatkajaksi. Toisaalta joustavaksi ja innovatiiviseksi, muttei kuitenkaan mielellään perhettä, ainakaan ihan pian, ei mielellään liian suuria muutoksia, eikä liian vahvoja mielipiteitä.

Tunne siitä, että odotukset ovat korkealla, on ainakin minun ennakkoluuloni, mutta myös kokemuseni. Ne voivat olla vain omia tunnelmiani, mutta ne ovat siivittäneet ajatuksiani sille, mitä minä odotan kirkolta: Kirkolta seurakuntana, työnantajana, työtoverina ja hengellisenä kotina.

YHDESSÄ TOISTEMME HYVÄKSI

Odotuksista päällimmäinen lienee kuitenkin toive työn jatkumisesta. Toivon kirkon edelleen näkevän, että diakonia, toisten palveleminen ja auttaminen, on tekemisen arvoista ja koetaan myös kirkon tehtäväksi. Toki toivon siihen myös ideoita, resursseja ja tukea. - Milloin konkreettisten varojen myöntämisenä, mutta ennen kaikkea kannanottoina, joita olemmekin jo piispojen suusta saaneet kuulla, ➔

mutta yhä uudelleen ja uudestaan. Tuntuu, että ihmisen muisti on lyhyt ja ihmisen tahto auttaa kävelee käsikädessä mediaseksikkyyden kanssa. Tällöin pitää jatkuvasti kuulua ja näkyä.

Oma uskoni siihen, että saan parannettua maailman, on jo kolmessa vuodessa kokenut kolauksen. En enää usko pystyväni siihen aivan yksin. Olen mukana rippikoulussa, koska uskon työtovereideni löytyvän sieltä. Nuorissa näen tulevaisuuden lähimmäisen rakkauden, jota ilman emme täällä selviä. Mutta en myöskään pysty yksin toimimaan äänitorvena, joten toivon kirkon yhdessä alkavan huutaa maailmalle, kuinka meidät on luotu tänne rakastamaan toisiamme. Siihen ei kukaan yksin pysty, en edes minä, vaikka vielä nuori olenkin.

KUINKA KAUAN JAKSAA?

Nuoruus ei kestä kauan, ja sitä toivoisi jaksavan tehdä töitä vielä 50-vuotiaanaikin tai 67-vuotiaana, jolloin kai saan toivoa jo eläkeikäni hiljalleen alkavan. Diakoniatoimien fyysisistä vaaroista puhutaan ja totta on, että liian turvallista työympäristöä ei taida olla. Olen kiittolinen jokaisesta toimivasta turvahälytimestä ja pako-ovesta. Mutta silti uskon, että suurempi ja todennäköisempi vaara uhkaa kuitenkin sisällämme. Työmäärää, työtehoa ja työaikaa ei säätele kukaan. Suuret odotukset ja into saattavat olla diakoniatyöntekijän työn suurin uhakuva, vaikka kukaan ei ilman niitä jaksaisi tätä työtä tehdä.

Siksi suuri toiveeni kohdistuu kirkkoon työnantajana juuri tästä näkökulmasta: Jokainen työntekijä tarvitsee niin henkistä kuin konkreettista tukea siihen, milloin sanotaan ei. Ei on varsin helppo lausua, mutta paikka jolloin sen voi sanoa on valittava tarkoin ja usein se vaatii pitkän selityksen. Miksi? Miksi ein sanomiseen vaaditaan selonteko, mutta kyllä lausutaan useasti ja toivotusti. Eikö työntekijään luoteta? Pelätäänkö, että työntekijä saattaisi luistaa vastuusta: Jättää tekemättä tärkeän tehtävän tai pahimmillaan sysätä vastuun muille. Ehkä näin

myös tapahtuu.

Mutta eniten työntekijä kuitenkin kaipaa luotamusta ja arvostusta omaan näkemykseensä. Sitä voidaan tukea työnohjauksella, kehityskeskusteluilla tai selkeillä rajauksilla. Mutta se vaatii työtä, johon on varattava konkreettisesti aikaa ja resursseja. Ei on helppoa, jos on mietitty valmiiksi ne asiat, jotka on pakko tehdä ja ne asiat, jotka tehdään vain jos ehditään.

ARMOA MEILLE KAIKILLE

Kirkolta toivon myös hengellistä kotia. Toivon, että armo ja rakkaus näkyvät jokapäiväisissä kohtaamisissa seurakunnassa, kunnioituksena työtovereiden kesken sekä riittävän toimeentulon takaamisena myös työntekijöille.

Hengellinen koti on muutakin. Se on sitä, että voi luottaa siihen, että kirkko puhuu sanomastaan käsin. Siihen, että Jeesuksen teot ja toiminta ovat todellisia esimerkkeinä päätöksissä ja puheissa. Toivon vastaamista tämän päivän kysymyksiin, kirkon uudistumista nykyihmisen sanamuotoihin ja toiveisiin. Sanoma ei taida juuri muuttua, mutta keinot ja tavat saavat ja ehkä niiden jopa pitääkin muuttua. Sillä onhan se pulkkajumalanpalveluskin jumalanpalvelus!

Lisäksi toivon, että kirkko, seurakunta, jonka me muodostamme on armollinen ja anteeksiantava. Niin että saamme tehdä yhteistä työtä joka päivä pelkäämättä epäonnistumista tai huonoa suoritusta, ja saamme vain tehdä sen, mitä joka päivä tarvitsee tehdä. Ja luottaa, että *"Rakkaus ei koskaan katoa. Mutta profetoiminen vaikennee, kielillä puhuminen lakkaa, tieto käy turhaksi. Tietämisemme on näet vajavaista ja profetoimisemme on vajavaista, mutta kun täydellinen tulee, vajavaainen katoaa."*

Kirjoittaja on Olarin seurakunnan diakoni.

**Cruxin internetversio
on osoitteessa
www.pappisliitto.fi**

Maata Näkyvissä -festareilla viime marraskuussa esiintyi mm. .kraka-yhtye, kitaristisolistinsa Heikki Niemisen johdolla.

HEIKKI TOIVIO

Musiikin uudet tyylilajit kirkon jumalanpalveluselämässä

Kristuksen ajatellaan olevan läsnä kirkon jumalanpalveluksessa sanassa ja ehtoolisessa. Niin kuin sana tuli lihaksi Jeesuksessa, niin sanoman Kristuksesta on saatava aina uusi muoto ja hahmo kulloisesakin kulttuurissa.

Viimeiset vuodet olen paneutunut jumalanpalveluselämän kysymyksiin, muun muassa jumalanpalveluksen ja kulttuurin väliseen vuorovaikutukseen. Väittelin helmikuun 18. päivänä käytännöllisen teologian alalta aiheenani ”Voiko sen sanoa toisinkin? Uusimuotoisten jumalanpalvelusten merkitys Suomen evankelis-luterilaisen kirkon jumalanpalveluselämässä 1966-1999” (STKSJ 243. Helsinki 2005). Tutkimuksessani pohdittiin myös teologien ja kantoreiden koulutuksen soveltuvuutta ja riittävyyttä nykyisessä moniarvoisessa kulttuurissa.

PERIAATTEESSA HYVÄT MAHDOLLISUUDET RIKKAASEEN MUSIIKIN KÄYTTÖÖN

Uusi Jumalanpalvelusten kirja vuodelta 2000 antaa periaatteessa hyvät mahdollisuudet rikkaaseen musiikin käyttöön. Kaikki muut virret kuin kiitosvirsi Pyhälle Kolminaisuudelle sekä päivän virsi voidaan korvata muulla musiikilla. Ovet ovat siis ikään kuin auki muulle hengelliselle musiikille. Käsikirja sisältää lisäksi runomuotoisia ordinarium-tekstejä (Rauhala, Kaskinen ja Pispä), joihin kuka vain voi säveltää musiikin haluamallaan tyylillä. Lisäksi voidaan muistuttaa, että Jumalanpalveluksen lisä- ja virikemateriaali vuodelta 1997 sisältää hyviä esimerkkejä erityyppisistä messusävelmistöistä.

Näin periaatteessa, entä käytännössä? Käytetäänkö edellä mainittuja mahdollisuuksia? Tarkoitus oli, että seurakunnissa sovelletaan neljästä sävelmäsarjasta ainakin paria. Käytännössä useimmat seurakunnat ovat jämähtäneet yhteen ja samaan. ➔

sävelmäsarjaan. Muun kuin perinteisen musiikkityylin soveltaminen seurakuntalaisten yhteislaulusa lienee perin harvinaista.

Tapio Lampinen on tutkinut saarnan tekemistä ja kysellyt, miten saarnoihin voidaan vaikuttaa parhaiten. Vastauksena on todettu, että valmistusrutiineihin vaikuttamalla saadaan paras tulos. Mitä pitempi aika saarnan valmistukseen käytetään, sitä monipuolisempi saarnasta voi tulla. Silloin aiheeseen perehdytään laaja-alaisesti.

Sama voidaan soveltaa jumalanpalveluksen musiikkiin. Vaikuttamalla kanttoreiden jumalanpalvelukseen valmistautumisen rutiineihin saavutetaan paras tulos. Silloin kanttoreilla tulisi olla mahdollisimman monipuolinen, eri musiikin tyyliä kattava koulutus. Perinteisen kirkkomusiikin rinnalla tarvittaisiin erityisesti rytmisen musiikin ja yhteislaulun taitoja. Nykyinen koulutusjärjestelmä ei anna tarvittavia taitoja kuin osittain.

Erityisjumalanpalvelusten, niin sanottujen uusimuotoisten jumalanpalvelusten tekijöiden ja käyttäjien näkemys uudesta vuoden 2000 jumalanpalveluksesta on tyyli. Heidän mielestään se on motiiviltaan ristiriitainen. Yhteisöllisyyden tavoite ei sovi juhlallisuuden tavoitteen kanssa yksiin. Se on kirkkomusiikilta rajoittunut, tehty vain teologeille ja kanttoreille. Korkeakirkollisena se on kaukana tavallisesta kansasta. Se edustaa yksinomaan rationalistista "pään kulttuuria". Samojen henkilöiden mielestä se ei ole arkinen, puhutteleva, tämän ajan musiikkityylejä huomioiva, rytmikäs, eikä kokonaisvaltainen.

EI MUSEOIMISTA, VAAN JATKUVAA KEHITTELYÄ

Martti Lutherin tavoite kansankielisestä jumalanpalveluksesta jää toteutumatta, jos jumalanpalvelustoteutuksen kielet ja tyyli jäävät kansalle vieraisiksi. Perinteen vaaliminen ei edellytä jumalanpalveluk-

sen museoimista, vaan sen jatkuvaa kehittelyä.

Jumalanpalveluksen perinne ei saa estää kontekstin huomioimista. Sanoman Jeesuksesta Kristuksesta täytyy "tulla lihaksi" jumalanpalveluksessa nykyaikana ymmärrettävällä kielellä. Seurakunnan jumalanpalveluksen kielen ja tyylin tulisi olla rikasta ja monimuotoista, jotta mahdollisimman moni seurakunnan jäsen voisi siihen osallistua. Ajanmukainen ja moderni jumalanpalvelus on perinteen arvostamista parhaimmillaan.

MITÄ OVAT NUO MUSIIKIN UUDET TYYLILAJIT?

Mitä sitten ovat nuo musiikin uudet tyyliä? Analysoin 164 uusimuotoista jumalanpalvelusta vuosilta 1966-1999. Todettakoon tässä, että näitä jumalanpalveluksia on edelleen tehty kohtalaisesti, vuosilta 2000-2004 tunnen 22 erilaista toteutusta erilaisine musiikkeineen.

"Uusimuotoinen jumalanpalvelus" tarkoittaa perinteisestä jumalanpalveluksesta musiikiltaan ja muulta toteutukseltaan poikkeavaa teeman, tilanteen, paikan, vuorokauden ajan tai ikäryhmän mukaan tehtyä erityisjumalanpalvelusta, jota vietetään Suomen evankelis-luterilaisen kirkon piirissä Suomessa vuosina 1966-1999. Yleensä niitä vietetään illalla tai iltapäivällä, joskus poikkeuksellisesti pääjumalanpalveluksen paikalla.

Käsite pitää sisällään myös joitakin rajatapauksia, välimuotoja ja ainutkertaisia erityisjumalanpalveluksia. Uusimuotoisen jumalanpalveluksen peruspyrkimyksenä on läsnä olevan seurakunnan yhteistoiminnan ja vuorovaikutuksen korostaminen sekä pyrkimys kristillisen sanoman ilmaisemiseen merkitsevällä, ymmärrettävällä tavalla oman aikansa ihmisille.

Käsittelen ensin virsien käyttöä eri vuosikymmenten erityismessuissa. 1960-luvulta alkaen virsiä ei enää laulettu Suomessa joka tilanteessa pe-

Uusimuotoisten jumalanpalvelusten musiikkityylit 1966-1999 eri vuosikymmenille jaettuina

Tyyli	1960-luku	1970-luku	1980-luku	1990-luku	Yhteensä
Gospel	28 % (3)	45 % (7)	55 % (19)	37 % (38)	41 % (68)
Kansanmusiikki	18 % (2)	6 % (1)	6 % (2)	10 % (10)	9 % (15)
Hengelliset lastenlaulut			6 % (2)	9 % (9)	7 % (11)
Klassinen hengellinen		6 % (1)	3 % (1)	5 % (5)	4 % (7)
Täizé-musiikki				5 % (5)	3 % (5)
Jazz	28 % (3)			1 % (1)	3 % (4)
Virret				4 % (4)	3 % (4)
Rock			3 % (1)	2 % (2)	1 % (3)
Muu	8 % (1)	6 % (1)	6 % (2)	2 % (2)	3 % (6)
Useita tyyliä	18 % (2)	37 % (6)	23 % (8)	23 % (25)	25 % (41)
Messuja yhteensä	100 % (11)	100 % (16)	100 % (35)	100 % (102)	100 % (164)

lission Press

Yleisöä sanan ja musiikin äärellä Maata Näkyvissä -festareilla viime marraskuussa. Esiintymisvuorossa saksalainen Normal Generation.

rinteisellä virsilaulutyylillä. Kanttori Ilkka Kuusisto muokkasi radiolle aamu- ja iltahartauksiin vuosina 1962-1964 virsiä jazzin tyyliin. Tämä johti osaltaan jazz-jumalanpalvelusten syntymiseen vuonna 1966.

Lähes kaikissa 1960-luvun lopun uusimuotoisissa jumalanpalveluksissa virret olivat yhteislauluina jazzin tai popin tyyliin muokattuina. Esimerkiksi Kuusiston Meilahti-messussa laulettiin virsiä jazzahtavasti ja Kuusiston sekä Heikki Sarmannon yhdessä säveltämässä Jazz-jumalanpalveluksessa virsiin sovellettiin jazzin lisäksi reggaettyä. Virsien rinnalle tulivat 1960-luvun lopulla myös nuoren seurakunnan veisut.

Nuorten erityismessuista viidessä käytettiin virsiä 1970-luvulla. Aaro Kentalan Kaustislaisessa messussa virsiä laulettiin myös kansanmusiikin tyyliin. Niissä messuissa, joissa virsiä ei käytetty, tekijöinä olivat monesti muut kuin seurakunnan työntekijät. Virsien ohella 1970-luvun erityismessuissa laulettiin useimmiten veisuja. Perinteisten jumalanpalvelusten kannattajat eivät helpolla pystyneet hyväksymään uusia musiikkityylejä. Jazz, folk ja rock jumalanpalveluksessa nähtiin lyhytikäisen kultin ilmentymänä.

1980-luvun erityismessuista enää noin joka neljännessä laulettiin virsiä. Kirkon virallinen taho katsoi nuoren seurakunnan veisujen yleistymisen

etäännyttävän lapsia ja nuoria perinteisestä virsilaulusta. Kuitenkin uuden 1987 käyttöön otetun virsikirjan lasten virret lähestyivät veisuperinnettä.

Kirkon puolelta esitettiin vielä samana vuonna kaikille kirkollisille tahoille toivomus uusien messujen ja pääjumalanpalveluksen hedelmällisestä kehittämisestä yhdessä. Sekä Matin- että Tuomasmessun tyyliksi vakiintui muokata virsiä eri tyyleihin, kuten gospeliin, jazziin, bluesiin, etnomusiikkiin, kansanmusiikkiin tai muuhun vivahtavaksi. Urkuja ei haluttu käyttää. Pyrittiin tietoisesti matalakirkolliseen sovellukseen. Hyväksi koetun tavan toi alunperin Matti Rantatalo Agricolan kirkon Tuomasmessuun vuonna 1988.

1990-luvun messuista edelleen noin neljännes (25 messua) soveltaa jossain määrin virsiä. Virsien rinnalla on käytetty lähinnä gospelmusiikkia (14 messua), klassista musiikkia (5 messua), Taizé-musiikkia (4 messua) ja hengellisiä lastenlauluja (3 messua). Kokeiluja on tehty myös gregoriaanisen musiikin, jazzin, kansanmusiikin ja lähetyskenttien musiikin yhdistämiseksi virsien kanssa. Näistä 25 messusta reilu kolmannes sovelsi kolmea tai useampaa tyyliä samassa messussa. Samalla tavoin kahta tyyliä sovelsi runsas kolmannes messuista, tyypillisenä yhdistelmänä virret ja gospelmusiikki. Edellisellä sivulla oleva taulukko kertoo kootusti 164 uusi-

muotoisen jumalanpalveluksen musiikkityylit.

ERI TYYLIEN LEVIÄMINEN ERITYISMESSUISSA

Seuraavassa eritellään gospelmusiikin, veisujen ja eri musiikkityylijen leviämistä erityismessuissa.

Munkkiniemen seurakunnassa pidettiin 1960-luvun puolivälissä nuorisojumalanpalveluksia, joissa virsien sijaan laulettiin ns. ”henkiveisuja” (SLS:n Hengellisiä lauluja ja virsiä -julkaisun lauluja). Henkiveisujen rinnalle tulivat nuorisajohtaja Katri Kososen ja kanttori Jouko Piitulaisen ”uudet veisut”. Veisujen käyttö seurakunnissa yhteislauluina alkoi pastori Juhani Forsbergin toimesta viimeistään vuonna 1965. TV-messussa Voiko sen sanoa toisinkin 1966 ei ollut yhteislauluja; vasta yleisessä käytössä ne muuttuivat sellaisiksi.

Ensimmäiset messut, joissa käytettiin veisuja yhteislauluina, olivat siis Munkkiniemi-messu ja Lautasaari-messu 1967. Nuoren seurakunnan veisujen syntyminen ja yleistymisen kanavoi popmusiikin, folkin, folkrockin ja soulin sekä muiden uusien musiikkityylijen tuleminen mukaan seurakuntaelämään. Ajassa kiinni olevat laulutyyli innostivat nuoria sekä laulamaan että soittamaan. Kun heidän musiikkiaan ei hyväksytty mukaan perinteiseen jumalanpalvelukseen, missä korkeakulttuurinen kirkollinen musiikki vallitsi, niin heidän oli tehtävä omia nuorille suunnattuja messujaan.

Perinteisen virren valta-asema yhteislauluissa vieroitti nuoria pääjumalanpalveluksesta.

GOSPELMUSIIKKI JA VEISUT YLEISTYIVÄT ERITYISMESSUISSA

1970-luvulla kitara yleistyi yhteislaulujen säestämisessä. Messuissa käytetty gospelmusiikki laajeni käsittämään hengellisiä lastenlauluja (Mässä i jazz rytm 1970), klassisen musiikin sovelluksia (Kari Tikan Messu 1977) ja reggae-musiikkia (Kimppamessu 1978). Muutoin virsiä ja veisuja oli suunnilleen yhtä paljon. 1970-luvulla kuitenkin gospelmusiikki ja veisut ottivat ylitteen virsistä erityismessuissa.

1980-luvulla gospelmusiikki vallitsi erityismessujen yhteislauluissa. Eri tyyliä yhteislauluja käytäviä messuja oli runsaasti. Perinteiseen gospelmusiikkiin perustuvia messuja oli 55 % (19 kpl) kaikista syntyneistä. Toisaalta tyylejä yhdistelleitä messuja oli joka viides (8 kpl). Niissä uusirytmisiä ja veisurytmisiä lauluja saatettiin vuorotella. Kansanmusiikkia ja hengellisiä lastenlauluja soveltaneita messuja syntyi kumpaakin kaksi. Lisäksi neljässä messussa sovellettiin jotain yksittäistä muuta tyyliä.

Tällä vuosikymmenellä gospelkenttä (kuten yleinen musiikkikenttänikin) pirstoutui. Gospelmusiikki adoptoi suoraan vaikutteita ajan yleisistä musiikkivirtauksista, eikä silti menettänyt tunnusmerkkejään eli marginaalisuutta, innokkuutta, nuorekkuutta

ta sekä sanoman ja sävelten uusimuotoisuutta.

Yhtenä tärkeimmistä tämän vuosikymmenen messuista Afrikkalainen gospelmessu 1981 pyrki luomaan jumalanpalveluksen, johon kaikkien olisi helppo osallistua ja jossa jokainen voisi olla oma itsensä. Tuomasmessun myötä kylvettiin siemen messujen lauluvalikoiman ja säestyksen monipuolistamisen vaatimukselle. Tuomasmessu edustaa päiväjumalanpalvelus- ja erityisjumalanpalvelusperinteen välimuotoa.

MISTÄ URKUJEN KARTTAMINEN KERTOO?

Urkujen karttaminen kertoo protestista yleisestä musiikkikulttuurista vieraantunutta kirkkomusiikkia kohtaan. Tuomasmessussa perinteisen kirkkomusiikin rinnalle on tuotu musiikillinen kieli, joka soi kirkon jäsenten arkisessa elinympäristössä. Se on yritys kurkottaa sekä perinteen säilymisen että musiikillisen kielen kontekstualisoimisen suuntaan.

1990-luvulla peräti 56 syntyneessä messussa (55 % vuosikymmenen messuista) laulettiin perinteistä gospelia; näistä 19:ssä muiden tyylien rinnalla. Yhteen tyyliin keskittyneitä messuja tehtiin edellisen vuosikymmenen tavoin kansanmusiikin ja hengellisten lastenlaulujen tyyliin, mutta myös klassinen hengellinen musiikki ja Tàizé-musiikki saivat omat messunsa. Kaksi kokeilua rakennettiin rockin, Siionin virsien sekä virsikirjan eri virsien varaan.

Kolme neljäsosaa tyylejä yhdistelleistä messuista käytti virsiä ja runsas neljännes Tàizé-musiikkia. Gregoriaanisen musiikin uudesta tulemisesta kertovat Canto Gregoriano -kuoron vierailut. Hengellisten lastenlaulujen suosio kertoo perheen arvostuksen noususta.

Virallisen jumalanpalvelusuudistuksen yhteydessä on puhuttu paljon sisältölähtöisyydestä. Musiikin teksti ja sisältö antavat ikään kuin juonen jumalanpalvelukseen. Tällä tarkoitetaan itse asiassa jo uusimuotoisissa jumalanpalveluksissa yleistynyttä teemajumalanpalveluksen periaatetta, että tilanne, ajankohta, teksti ja läsnä oleva seurakunta muodostavat jumalanpalvelukselle yhteisen teeman.

KJM:n projektisihteeri Helena Lindfors toteaa, että toteutuessaan tämä teemallisuus helpottaa kirkossa istujan osaa. Uusimuotoisten jumalanpalvelusten, erityisjumalanpalvelusten musiikki on parhaimmillaan juuri sisältölähtöistä. Siksi niiden musiikkia tulisi aktiivisesti opettaa tuleville kanttoreille.

Jumalanpalvelusmusiikin avartuminen ja laajeneminen on tällä hetkellä yksi kirkon olemassaolon peruskysymyksistä. Näin väitän yhdessä Ruotsin kirkkoa uudistaneen Per Harlingin kanssa.

Kirjoittaja on Forssan seurakunnan kappalainen.

Uskon ja rukouksen lain soveltaminen lauluun ja soittoon

Sisällöstä muotoon

USKON JA RUKOUKSEN LAKI

Kirjoitan tätä puheenvuoroa toisella paastoviikolla, uskon ja rukouksen viikolla. Mieleeni palautuu ikivanha, mutta viisautensa ja syvällisyytensä säilyttänyt jumalanpalveluskäytäntöä ohjaava periaate, joka puhuu uskon ja rukouksen laista, latinaksi *lex credendi – lex orandi*. Ohje voidaan tulkita vaikkapa näin: jumalanpalveluksessa rukoillaan sitä, mitä uskotaan. Usko ja rukous kuuluvat erottamattomasti yhteen. Rukous on uskon hedelmä. Usko ravitsee rukousta ja rukous uskoa.

Usko saa rukouksessa ikään kuin vaatteet, se pukeutuu rukouksen kieleen. Rukous toteutuu elinä, hiljaa tai ääneen lausuttuina sanoina, lauluna ja soittona. Koko ihminen rukoilee. Piilossa oleva sydämen usko saa ulkoisen hahmon, muodon. ”Minun huuleni avautuvat ilohuutoon. Minä laulan sinulle kiitosta, koska sinä lunastit minut.” (Ps. 71:23.)

Uskon ja rukouksen laki tähtää siihen, että (uskon) sisältö ja muoto säilyisivät yhdessä. Ulkoisena toimintana (esimerkiksi puhe, laulu, soitto) toteutuvan muodon tulisi versoa sisällöstä niin kuin kasvi versoo siemenestä. Kyse on yhden ja saman asian eri puolista. Uskon ja rukouksen lain perusta on syvällä luomisteologiassa.

SISÄLTÖLÄHTÖISYYDEN
PERIAATE

Jumalanpalvelusuudistuksen teologisia perusteita pohdittaessa edellä mainittu sisältölähtöisyyden periaate nousi keskeiseksi jumalanpalveluselämän kehittämisen kriteeriksi. Olipa sitten kyse liturgin, kanttorin, saarnaajan tai jonkun muun palvelutehtävissä toimivan tehtävästä, ehjä ja tosi jumalanpalvelustoteutus voi kasvaa ainoastaan sisältä käsin, hakeutumisesta jumalanpalveluksen sisältöjen raikaitten vesien ääreen.

Tänä päivänä uskon ilmaisun ”kielimuotoja” on tarjolla ehkä enemmän kuin koskaan, erityisesti musiikin alueella. Sisällön ja muodon välinen yhteys on erityisen herkästi esillä juuri laulussa ja soitossa. Musiikin kieli on puheilmaisua vaikuttavampi ja vivahteikkaampi tapa ”sanoa” asia. Se vetoaa tunteisiin ja synnyttää myös miellehtymisiä puhetta herkemmin. ”Soiva sana” on täynnä merkityksiä.

Olen joskus kuullut arvosteltavan sisältölähtöisyyden ajatusta siitä, että siinä väheksytään kontekstin huomioon ottamista. Itse ajattelen, että Ju-

malan lahjat, jotka muodostavat messun sisällön, jaetaan koolla olevalle seurakunnalle ja vieläpä jokaiselle seurakuntalaiselle. Siksi kontekstuaalisuus on sisältölähtöisyyden oleellinen ulottuvuus.

Sisältölähtöisyyttä ei myöskään pidä ymmärtää niin, että olisi vain yksi oikea tapa musisoida sisällönmukaisesti. Eri kulttuureissa ja eri aikoina on syntynyt monia laulun ja soiton tapoja, joita me rakastamme ja vaalimme uskon ilmaisun ”tosina” muotoina. Silti aina on myös keskusteltu siitä, mikä sopii ja mikä ei, mikä rakentaa ja mikä ei. Myös apostoli Paavali totesi oman aikansa kulttuurikon-tekstiin liittyen: ”Koetelkaa kaikkea ja pitäkää se mikä on hyvää. Pysykää erossa kaikesta pahasta.” (1. Tess. 5:21 – 22.)

SISÄLTÖLÄHTÖISYYS
– YHTEINEN NIMITTÄJÄ?

Mikä on hyvää ja mikä pahaa? Tätä keskustelua toivoisin käytävän myös meidän kirkossamme.

Olisiko sisältölähtöisyyden periaatteesta apua ”kaiken koettelemiseen”? Olisiko siitä keinoksi kohdata kunnioittavalla tavalla erilaiset näkemykset? Voisiko se yhdistää kirkkomme työntekijöitä rakentamaan ponnisteluun jumalanpalveluselämän kehittämiseksi? Voisiko se ohjata kaikkia jumalanpalveluksen palvelutehtävissä toimivia innoituksen lähteille? Lainaan seuraavassa käsikirjakomitean Peruslutmietintöä vuodelta 1997:

”Nykytilanteessa on vaikea löytää yhtä ainoata lähestymistapaa sopivan jumalanpalvelusmusiikin valintaan. Eri yhteyksissä on korostettu sellaisia seikkoja kun tyyli, kestävyys, ajanmukaisuus ja emotionaalinen koskettavuus. Mikään näistä ei riitä yksinään jumalanpalvelusmusiikin valintaperusteeksi. Siksi komitea on pohdittuun eri vaihtoehtoja päätyntynyt periaatteeseen, joka kokoaa eri näkökulmat ja kattaa myös edellä mainitut kriteerit. Tätä periaatetta voisi nimittää sisältölähtöisyydeksi. Sisältölähtöisyys tarkoittaa sitä, että laulu ja soitto saavat sisällön synnyttämän, siitä versovan muodon. Musiikin omin termein lausuttuna muodon tulee olla konsonanssissa ilmaisemansa asian kanssa. – Sekä sanojen että sävelmän tulee viestiä yhteistä asiaa. Ilmaisuvoimaisuutensa vuoksi musiikilla on lisäksi mahdollisuus vahvistaa ja tulkita sanojen merkitystä.

Sisällöistä versova laulu kantaa hedelminänsä sisällön omia tunnuspiirteitä – iloa, toivoa, lämpöä, valoa, rohkaisua, rakkautta, totuutta jne. Se ot-

taa huomioon ihmisen ja hänen elämäntilanteensa. Siinä on tunne-elämää koskettava ulottuvuus, joka on sisältöön liittyvä olennainen piirre. Siinä on myös rosoa, koska sen sisältämä asia on ”ristin muotoinen”.

Näin sisältölähtöisyyttä voidaan pitää kokonaisvaltaisena, joustavana, vapaana ja luonnollisena jumalanpalveluksen ulkoista muotoa säätelevänä periaatteena. Komitean käsityksen mukaan se voisi vähitellen vapauttaa niin musiikillista kuin muutakin ilmaisua niistä tyyllillisistä kahleista, joihin erityisesti 1800-luvulle ominainen jumalanpalveluskäsitys vangitsi jumalanpalveluksen ulkoisen muodon.

Sisältölähtöisyyden juuret ovat syvällä Raamatum maaperässä (esimerkiksi viinipuu, oksat ja he-

delmät). Kun sisältö saa sävelmässä merkityksensä suuntaisen muodon, on mahdollista, että laulusta tulee – sen iästä tai tyylistä riippumatta – nykyistä paremmin Jumalan sanan mietiskelyä, meditaatiota. Laulun vaikuttavuus ei tällöin perustu sen emotionaaliseen tai muuhun sisällönulkoiseen tehoon, vaan Jumalan sanan omaan vaikutusvoimaan. Laulusta tulee sanan rakastamista ja uskonharjoitusta, jossa musiikin kieli sille ominaisella tavalla painaa sanan syvälle sydämeen. Siksi on tärkeää, että sävelmiä opeteltaessa ja harjoiteltaessa ennen laulamista mietiskellään tekstin ja sanojen merkityssisältöä.”

Kirjoittaja on Kirkon koulutuskeskuksen jumalanpalveluskouluttaja.

HEINI KATAJA-KANTOLA

Minimegakysymys

Tapasin taannoin sanahirviön, jota en ajattellut koskaan tarvitsevani. Sana ”minimega”, jonkin (sillä kertaa hampurilaisen) edellä kertoo, että asia on yhtä aikaa pieni ja suuri. Nyt kuitenkin tajusin törmänneeni asiaan, joka on minulle ”minimega”. Kysymys on kirkkomusiikin tyyllilajeista.

Kun ajattelen kristinuskoa, sen valtavaa sanomaa maailmankaikkeuden Luojan tulemisesta luoksemme, lunastuksesta ja taivaan lapseksi pääsemisestä, kysymys kirkkomusiikin tyyllilajeista on pieni. Ison ilon äärellä soi yhtä hyvin autenttinen alppitorvi kuin säröinen sähkökitarakin. Olen itse kokenut taivaallisia hetkiä niin Bachin h-mollimesun kuorolaulajana kuin Tuomasmessun tungoksesakin. Luojan maailma on huikea ja niin täynnä erilaista elämää ja värejä, että hänen luomansa lapset voivat varmasti paukuttaa ja säveltää tuhansilla tyyllillä. Erilaiset musiikkityylit ovat kirkossakin rikkaus, josta voi iloita.

Kun taas ajattelen itseäni, omaa pientä palstaa ni kanttorin työssä, kysymys kirkkomusiikin tyyllilajeista on suuren suuri. Kanttorilta pyydetään aika paljon. Säteilevä morsian esittää kainon Widor-urkusinfoniatoiveen, ja minä soitan. Poskiaan pyyhkiä omainen toivoo hautajaisiin klassista yksinlaulua, ja minä yritän. Virtuoosiviulisti ilmestyy kirkkoon kainalossaan konserttoja, ja minä säestän. Kuorolai-

set toivovat kappaleita gregoriaanisesta gospeliin, ja minä järjestän. Äänenmuodostustakin olisi opetettava ahkerasti. Urut ulvovat virittämään ja korjaamaan. Lapsiparvi tahtoo tahdittajaa kapulaniskuilleen. Rippikoululaiset odottavat nuorisokulttuurisaa uivaa pedagogipetoa. Soitinryhmät kyselevät johtajaa. Itse tahdon jatkaa viulunsoittoharrastustani. Ihmissuhdetaituri olisi hyvä olla...

Nykymaailmassa yleisnerot ovat vähissä. Kuten tiedetään, eri aloilla tavataan erikoistua. Muusikot valitsevat instrumentin, lääkärit erikoisalansa, opettajat oppiaineensa. Erikoistuminen antaa mahdollisuudet keskittyä, panostaa, antaa aikaa asialle. Pärjääminen tuo iloa ja itseluottamusta. Erikoistuneella on annettavaa muillekin.

NYRKIT NOESSA RIPPILAILTA MORSIUSPARILLE SOITTAMAAN

Kanttori se saa sen sijaan usein räpiköidä tilanteesta toiseen, hävetä Widorinsa vedottomuutta, kähistä kiireessä äänenavausten unohduttua. Rippilailta kaahataan nyrkkit noessa soittamaan morsiusparille, joka on pyytänyt tietenkin ammattilaisen videoimaan onnenhetkensä sävelineen. Siitä huolimatta uskon, että tuskaisimmat tuntinsa on moni kanttori viettänyt kevyen musiikin parissa. Asiaa tuntevat musiikinystävät kiemurtelevat kirkon penkissä, kun yritämme kompata kevyttä musiikkia ilman tarvittavia taitoja. Uskon, että soitto on heistä usein yhtä kepeää ja kaunista kuin fasaanin lento ja laulahuus.

"Entä seurakunnan ainoa kanttori? Onko hänen jatkettava tuttua kohellustaan tyylistä, tilanteesta ja kaaoksesta toiseen? Mitä kanttorin pitäisi vähintään osata?"

Sibelius-Akatemian kanttorikoulutukseen myös Helsinkiin pitäisi saada kiireesti kasvatukseen ja kevyeen musiikkiin erikoistunut suuntautumisvaihtoehto. Niin saataisiin armas osastomme paremmin ajan tasalle ja seurakunnissa saataisiin tulevaisuudessa enemmän iloina nuorista kuoroissa, yhtyeissä ja toivottavasti muutenkin kirkossa.

Emme voi enää ajatella, että kevyt musiikki on jokin kevyt ja ohimenevä ilmiö yhteiskunnassamme. Yhtä hyvin voisi väittää, että englantia ei ole kovin merkittävä kieli maailmassa. Joidenkin kanttoreiden olisi saatava keskittyä nimenomaan kevyeen musiikkiin, jotta sitäkin tehtäisiin kunnolla. Antaahan Raamattukin hienot ohjeet, joita voisi soveltaa myös musiikkityöhömmme: "- ajatelkaa kaikkea mikä on totta, mikä on kunnioitettavaa, mikä on oikeaa, puhdasta, rakastettavaa ja kaunista, mikä vain on hyvää ja ansaitsee kiitoksen." Hyvin tehty kirkkomusiikki ansaitsee kiitoksen, oli se tyyliltään vanhaa tai uutta.

Entä seurakunnan ainoa kanttori? Onko hänen jatkettava tuttua kohellustaan tyylistä, tilanteesta ja kaaoksesta toiseen? Mitä kanttorin pitäisi vähintään osata? Minusta vapaa säestys olisi kanttorin taitona tärkein. Jos on hyvä sointu- ja tyyli- tai tavallisten urkukappaleidenkin soitto saattaa saada uutta eloa.

Me usein unohdamme luovuuden ja aikamme seuraamisen, kun kumarramme pelkästään herra kenraalibassoa ja vanhaa musiikkia. On varmaan totta, että Bachin voittanutta kirkkomusiikkisäveltäjää ei ole eikä tule. Kirkkomusiikin historia on täynnä upeita aarteita. Uskon kuitenkin, että mo-

nien nykypäivän nuorten on vaikeaa kuvitella astuvansa musiikkiin sisään barokin ylenpalttisista kultaportteista. Kevyt musiikki on aikamme kansanmusiikkia. Sitä ymmärtää ja kuuntelee suurin osa ihmisistä. Kansanmusiikkia ei karttanut Luther eivätkä monet suuret säveltäjätäkään. Kanttoreiden pitäisi perehtyä jo yleissivistyksen vuoksi muutamiin kevyen musiikin perusasioihin.

Tuleeko kevyestä musiikista siis nyt uusi paino kanttorin harteille? Pitääkö kaikkien vanhojen taitojen lisäksi vielä oppia "ketkuttamaan" itseänsä jumputtavan musiikin tahdissa? Tuo musiikki kun toisten mielestä on pahimmillaan kuin tavuviivoilla pätkitty taideruno tai sälekaihtimilla särjetty maisema. Ei kaikkien tarvitse osata kaikkea. Nyt tarvitaan viisautta ja nöyryyttä. Minun ääneni ei ole kuin naapuriseurakunnan muhkeampiäänisen mezzosopraanon. Minun näppini eivät ole niin nokkelat kuin tuomiokirkon tuoreen urkurin, mutta minulla on omat lahjani. Jokaisella on. Kaikkien kanttoreiden olisi hyvä löytää rukoillen ja järkeään käyttäen sopiva, itsensä kokoinen paikka, jossa saa iloiten tehdä ominta työtään.

Mitä musiikkityyliä tässä sitten pitäisi harrastaa, mihin tarttua? Sitä ei toinen voi toiselle määrätä. Kirkossa on yhteinen aarre, Sana, jonka siemenestä syntyy monenlaista hyvää. Pääasia on, että syttyneet sydämet tekevät iloisesti ja ahkerasti työtä omalla kirkkomusiikkisarallaan. Meidän kysymyksemme ovat pieniä verrattuina tähän: meillä on evankeliumi, maailman ainoa megavastaus.

Kirjoittaja on Tampereen hiippakuntakanttori.

Mitä odotan kirkolta – tulevalta työnantajaltani?

Minustako kirkon ammattilainen? Tämä oli aiheena ennen joulua eräällä luennolla, jossa me piakkoin valmistuvat diakoniaopiskelijat kokoonnuimme pohtimaan sitä, mitä odotamme kirkolta työnantajana.

Aikaa tämän teeman pohtimiseen meillä oli tuoloin kolme tuntia, mutta sitä olisi voinut mennä tuplasti enemmän. Tämä puheenvuoro on erittäin tiivistetty esitys tuosta keskustelusta, ja joitakin asioita olen kärjistänyt, kuten ne kärjistyivät myös opiskelijoiden tunteikkaassa keskustelussa.

MITEN LÖYTÄÄ SOPIVA TYÖ?

Omat epävarmuuden ja pelonkin tunteet sekä toisaalta ylpeys siitä, että opinnot ovat nyt ihan loppusuoralla, nostavat esiin erilaisia kysymyksiä ja odotuksia. Onko minulla riittävät valmiudet tämän työn tekemiseen? Saanko edes mistään töitä? Valitako sairaanhoitajan vai diakoniatyö? Siinä joitakin tunteita, joita on varmasti jokaisella piakkoin valmistuvalla opiskelijalla, ja näitä ajatuksia monet läpikäyvät koko opintojensa ajan.

Olin yllätynyt, kun edellä mainitsemani luennolla muillakin oli samankaltaisia kysymyksiä ja huolenaiheita, joiden kanssa olin kuvitellut olevani yksin. Luento toteutettiin siten, että ensin kirjoitettiin lapuille pienryhmissä kysymyksiä ja odotuksia, joista koottiin seinälle ryppäitä aihepiireittäin. Näistä sitten pisteytettiin suosituimmat, joita käytiin läpi keskustelun muodossa. Esitän seuraavassa odotuksiani pohjautuen tuolla luennolla esitettyihin ajatuksiin.

Ensimmäinen kysymys, joka on varmasti kaikkien valmistuvien ja muidenkin diakoniaopiskelijoiden huulilla, on kysymys siitä, mistä niitä töitä oikein saa? Luennolla tämä nousi tärkeimmäksi aiheeksi, sillä tuntuu, ettei Crux-lehdessä, valtakunnallisissa ja paikallisissa sanomalehdissä tai muisakaan lehdissä ole useinkaan diakonian viran työpaikkailmoituksia - ainakaan pääkaupunkiseudulla. Tämä on tietenkin vain meille opiskelijoille syntynyt mielikuva, jonka tueksi katsoin myös työvoima-

toimiston internetsivujen haut. Eilisiltana sivuilla oli neljä haettavaa diakonian virkaa.

Opiskelijoiden parissa liikkuu juurtunut käsitys tai ainakin huhu siitä, että diakonian viransijaisuudet ja ne harvassa olevat vakituiset työsuhteet täytyvät niin sanotusti suhteilla eli sillä, että joku tuntee jo jonkun.

Jotta kaikki pääsisivät kilpailemaan paikoista ja näyttämään oman erinomaisuutensa ja erityistaitonsa, tulisi diakonianvirkojen olla yleisessä haussa. Näinhän työyhteisökin tietäisi saavansa parhaan mahdollisen työntekijän, kun sillä olisi varaa mistä valita. Niihin muutamiin ilmoituksiin on sitten aina niin paljon hakijoita, että etenkin nuorelle ja kokemattomalle työnhakijalle on erittäin vaikea tulla valituksi. Olen onneksi saanut pientä vinkkiä siitä, mihin ottaa yhteyttä valmistumisen jälkeen. Toivottavasti kaikille muillekin se selviää oman seurakuntaharjoittelunsa aikana.

Kun me diakonissat ja diakonit valmistumme, tulemme viimeistään ymmärtämään sen, että hakiessamme diakonian virkaan haemme käytännössä samaa työtä kahdella erilaisella tutkinnolla.

On hienoa, että meitä on kahdesta eri tutkinnosta samaan virkaan valmistuvia, enkä soisi sen missään nimessä muuttuvan. Voi kuitenkin herätä ihmetystä siitä, mitä tässä työntekijää hakevassa seurakunnassa halutaan, kun haetaan työntekijää diakonian virkaan eikä suoraan diakonin tai diakonissan työhön. Ihanteellista olisi, että molempien ammattien edustajat pystyisivät työssään tuomaan esille oman alansa osaamisen ja näkökulman asioihin.

Miten voimme siis vaikuttaa siihen, että löydämme meille sopivan työn? Totta kai jokainen osaa työhaastattelussa kertoa mitä on opiskellut ja mikä on oma erityisosaaminen, mutta sitten käytännön työssä varmaan vasta punnitaan diakonin tai diakonissan sopivuus johonkin tiettyyn tehtävään.

Kaipaisin jonkinlaista työnkuvan ja ydinosaamisen selkiyttämistä. Työpaikkailmoituksissa voisi myös lukea minkälaista osaamista halutaan tai mikä työala on esimerkiksi vammaisdiakonia. Onneksi työyhteisö tietää millaista henkilöä se hakee riveihinsä ja osaa toivottavasti ilmaista asian ajoissa myös työnhakijalle.

REHELLISESTÄ TYÖSTÄ REHELLINEN PALKKA

Uskon vahvasti siihen, että valitsemani ammatti on kutsumusammatti. Kutsumuksesta ja siitä, mitä se tarkoittaa, on ollut viime aikoina vahvaa keskustelua - ainakin opiskelijoiden keskuudessa. On niitä, jotka ovat valmiita tekemään kutsumustyötään palkasta välittämättä. Sitten on niitä, jotka ovat vahvasti sitä mieltä, että olkoot vaan kutsumustyötä, mutta rehellisestä työstä on maksettava rehellinen palkka. Ja sitten on niitä (joihin luen itseni), jotka ovat valmiita tekemään diakoniatyötä tämän hetken palkoilla, mutta ovat huomanneet palkkauksen jälkeensä jääneisyyden.

Tämän päivän Suomessa asumiskustannukset ja muut elämisen kustannukset ovat nousseet niin korkeiksi, että alkaa tuntua siltä, että jotain ”tarttis tehrä” palkkauksen suhteen. Niin kurjaa kuin se onkin, joudun ehkä asettamaan palkkauksen miinuslistaan punnitessani, lähtisikö töihin kirkolle vai sairaanhoidon puolelle.

Totta se on. Joudun tällä lailla punnitsemaan näiden ammattien eroja, koska olen vielä aivan yhtä ihastunut molempiin ammatteihin. Diakonia-työntekijän palkka on kutakuinkin samansuuruinen kuin sairaanhoitajan peruspalkka, mutta hoitotyössä palkkaa nostavat vielä kaikenlaiset mahdolliset työajoista ja pyhäpäivistä aiheutuvat lisät.

Työaikalain suhteen kuulun nykyisen seurakuntatyön työajattomuuden kannattajiin, vaikkakin se tarkoittaa sitä, ettei lisää makseta. Kenties palkkaukseen voisi silti kehitellä jonkinlaiset lisät? Työajattomuus antaa joka tapauksessa vapauden suunnitella omaa työtä, mikä on mielestäni ihanteellinen asia. Tässäkin asiassa on varmasti yhtä monta mielipidettä kuin on diakoniatyöntekijää.

TYÖYHTEISÖ UUDEN TYÖNTEKIJÄN VASTAANOTTAJANA

Seuraavaksi haluan nostaa esille erittäin suuren odotuksen, joka on työyhteisön merkitys. Kuten aina työharjoitteluun tai kesätöihin mentäessä, ja tässä tapauksessa varsinaisiin töihin mentäessä jännittää kauheasti, että millainen työyhteisö on vastassa.

Opiskelijat kouliintuvat varsinaisiksi työyhteisöjen asiantuntijoiksi opiskelujen aikana. Itsestäni on tullut myös mestarijännittäjä ja jännityksen kanssa selviytyjä. Etenkin ennen seurakuntaharjoittelua minulle maalattiin kauhukuvia ristiriitaisista ja kylmistä seurakuntatyöyhteisöistä, mutta kohdalleni on kyllä aina eri yhteyksissä osunut mukavia seurakuntia ja niiden työntekijöitä, joten en voi itse tietää onko asian laita jossain näin.

Opettajat ovat koko opiskelun ajan koettaneet juurruttaa meihin ajatusta siitä, ettei valmistuessa tarvitse vielä osata kaikkea, että koko elämä on op-

pimista, ja ammattilaisia meistä tulee vasta tehdyn työn myötä. Toivottavasti työyhteisössä ajatellaan yhtä armollisesti.

Ammattikorkeakouluopetus on varmaan monella tavalla hyvin erilaista kuin aikanaan on ollut vanhemmilla työntekijöillä, niin olen ainakin kuullut usealta vanhemmalta diakonissalta.

Meidän koulutuksessa - ainakin Helsingin yksikössä - ja luulisin, että myös muissa yksiköissä, on paljon painoarvoa työharjoitteluilla ja niiden aikana opituilla ihmissuhde- ja kädentaidoilla. Ei meille pystytä 140 opintoviikossa opettamaan virsikirjaa kannesta kanteen tai Raamatun käyttöä työvälineenä, vaan paljon jää opittavaksi itse työtilanteissa.

Meillä on kuitenkin nähdäkseni tarvittavat valmiudet noiden asioiden omaksumiseen ja oppimiseen sekä ennen kaikkea ihmisten kohtaamiseen ja auttamiseen. Toivottavasti siis työyhteisö on pitkämielinen ja valmis auttamaan kysyessäni, kyseenalaistaessani ja opetellessani asioita, jotka muille työntekijöille ovat jo itsestäänselvyksiä.

HENGELLISYYDEN TUKEMISTA JA VAIKUTUSMAHDOLLISUUKSIA

Opiskelutovereiden kanssa puhuimme tuolloin luenolla myös hengellisyiden tukemisesta ja siitä, voiko työyhteisössä olla oma itsensä. Työssä jaksaminen on iso kysymys kaikissa sosiaali- ja terveysalan ammateissa ja näkisin, että diakoniatyöllä on erityisiä haasteita sen ollessa omalla persoonalla tehtävää työtä ja usein vielä melko yksin suunniteltavaa ja toteutettavaa työtä.

Tulisiko kirkon työntekijöillä olla jonkinlaisena TYKY-toimintana hengellisyiden tukemista? TYKY-toiminnallahan tarkoitetaan toimintaa, jolla pyritään edistämään ja tukemaan työelämässä mukana olevan työ- ja toimintakykyä työuran kaikissa vaiheissa.

Kristityn elämään kuuluu jatkuva Jumalan etsiminen ja ajoittain myös oman uskon kyseenalaistaminen. Rankkojen asioiden kanssa työskenneltäessä ei diakoniatyöntekijä voi varmastikaan välttyä erilaisilta pohdinnoilta, tuntemuksilta ja kyseenalaistamisilta. Oman uskonelämän hoitamista ja siitä huolehtimista voisi kirkon työyhteisössä tukea enemmänkin kuin vain työnohjauksessa tai työntekijöiden retriiteissä. Koska teemme työtä Jumalan rakkaudesta ja kristillisestä lähimmäisenrakkaudesta lähtien, tulisi tukea myös maallisin keinoin sitä, ettei kukaan tällä polulla väsyisi tai menettäisi uskoa.

Odotuksia minulla on myös sitä kohtaan, millaisia vaikuttamismahdollisuuksia minulla on tulevaisuudessa työssäni oman työnkuvani muokkaamiseen ja uudistamiseen, ja toisaalta oman ammattikuntani sekä opiskelijoiden asioiden hoitoon, kuten myös yhteiskunnallisiin kannanottoihin.

Pidän merkittävänä sitä, että koulutuksen koko ajan muokkautuessa ja kirkon uudistuessa esimerkiksi mahdollisen tulevan diakonaattiuudistuksen myötä, olemme uusina työntekijöinä ottamassa asioista selvää ja mukana toimimassa. Näen myös, että meidän tulisi ottaa enemmän kantaa sellaisiin yhteiskunnallisiin asioihin kuten syrjäytyminen, mielenterveyskuntoutujien asiat, vanhusten yksinäisyys jne.

Näitä kannanoton arvoisia asioita kyllä löytyy! Eli onko tällaisia vaikuttamismahdollisuuksia ja tulisiko niitä olla enemmän, vai mikä on kirkon kanta diakoniatyöntekijöiden vaikuttamismahdollisuuksiin? Tämä on siis positiivinen odotus, jota haluan korostaa, sillä ainakin vielä nyt minulla on kovasti kiinnostusta vaikuttamiseen.

Tässä oli siis jonkinlaisia mietteitä siitä, millaisia odotuksia minulla on kirkolle työnantajana ja toisaalta pohdintaa sitä, voisiko tai tulisiko asioille koskien työnhakua, palkkausta tai työntekijän hengellisyyden tukemista tehdä jotain. Nämä ovat siis tämän hetkisiä mietteitä, valmistujaispäivänä ne voivat olla jo toisenlaisia. Onneksi en ole näiden val-

mistuvan opiskelijan mielteitteni kanssa yksin, vaan meitä on lukuisia muitakin seuraavan parin vuoden sisällä valmistuvia. Jumala on kutsunut meistä jokaisen toteuttamaan tätä palvelutyötä, Hän antaa meille myös voimaa työtä tehdessämme ja on kanssamme jokainen hetki. Meidän täytyy kuitenkin muistaa työyhteisöissä diakoniatyöntekijöinä pitää myös itsestämme ja toisistamme huolta, sillä siitähän työemme ytimessä lähimmäisenrakkaudessa on pitkälti kysymys.

Kirjoittaja on sairaanhoitaja (AMK) -diakonissa opiskelijä Diakonia-ammattikorkeakoulun Helsingin yksikössä.

Kirjoitus perustuu diakoniaopiskelijoiden neuvottelupäivässä 31.1.2005 pidettyyn puheenvuoroon.

HEIKKI LIEDE

Ylemmät amk-tutkinnot vakinaistumassa

Kaavailun mukaan joka viides ammattikorkeakoulututkinnon suorittavista voi halutessaan syventää ammattitaitoaan jatkotutkinnolla. Mikäli opetusministeriön ehdotus jatkotutkinnon vakinaistamisesta ylemmäksi amk-tutkinnoksi toteutuu, voi tutkinnon vuonna 2008 suorittaa kaikilla koulutusaloilla ja kaikissa ammattikorkeakouluissa. Esitys on vielä alkutalvesta tulossa eduskunnan käsiteltäväksi.

Ammattikorkeakoulujen jatkotutkintoja on määrällä aikaisen lain turvin kokeiltu vuodesta 2002. Kokeilun tarkoituksena on antaa jatkotutkinnon suorittajille valmiudet erityistä asiantuntemusta vaativiin työelämän kehittämis- ja muihin tehtäviin. 40-60 opintoviikon laajuiset jatkotutkinnot käynnistettiin aloilla, joilla työelämän tarpeet sitä edellyttivät.

Maksutonta jatkotutkintoa on kokeiltu useim-

missa ammattikorkeakouluissa yhteensä seitsemässä koulutusohjelmassa. Jatkotutkinto-opintoihin on myönnetty vuosittain 300 aloituspaikkaa. Opiskelijat ovat voineet hakeutua esimerkiksi pk-sektorin yrittäjyyden ja liiketoimintaosaamisen, terveyden edistämisen ja ehkäisevän hoidon tai korjaus- ja täydennysrakentamisen jatkokoulutusohjelmiin. Kokeilu loppuu kuluvana vuonna.

TAVOITE 2 000 OPISKELIJAA

Amk-tutkinnon suorittanut haluaa opetusministeriön mukaan hakeutua sellaisiin jatko-opintoihin, joissa voi syventää omaa ammatillista osaamistaan työelämäläheisesti. Tieteellisesti suuntautuneet yliopisto-opinnot vastaavat näihin tarpeisiin huonosti.

Jotta sekaantumiselta yliopistojen jatkotutkintoihin välttyttäisiin, opetusministeriö ehdottaa ylemmän amk-tutkinnon käsitettä. Tavoitteen mukaan noin 2 000 amk-tutkinnon suorittanutta opiskelijaa aloittaisi jatkotutkintoon johtavat opinnot vuonna

2008. Laajuudeltaan koulutusohjelmat olisivat vähintään yhden ja enintään puolentoista lukuvuoden päätoimisten opintojen mittaisia. Opinnot olisi edelleen mahdollista suorittaa työn ohessa.

Ylempi amk-tutkinto tuottaisi saman kelpoisuuden julkiseen virkaan tai tehtävään kuin ylempi korkeakoulututkinto. Kelpoisuudet yksittäisiin virkoihin ja tehtäviin määräytyisivät edelleen asianomaista virastoa tai virkaa koskevien kelpoisuussäännösten mukaan.

KIISTA TYÖKOKEMUKSESTA JA NIMIKKEESTÄ

Kokeiluvaiheessa jatkotutkinnon suorittajilta on vaadittu vähintään kolmen vuoden työkokemusta aiemman tutkinnon jälkeen. Opetusministeriö ehdottaa vaatimuksen lieventämistä. Sen mukaan vähintään vuosi kolmen vuoden työkokemuksesta tulee olla hankittu aiemman korkeakoulututkinnon jälkeen.

AKAVA ja esimerkiksi Elinkeinoelämän keskusliitto EK ja Kuntaliitto edellyttävät kolmen vuoden työkokemusvaatimuksen säilyttämistä. AKAVAn mukaan jatkotutkinnon luonne muuttuu, jos riittävää työkokemusta ei vaadita. Myös perustutkinto saattaisi muuttua välitutkinnon luonteiseksi. Riittäväällä työkokemusvaatimuksella turvataan jatkotutkinnon työelämälähtöisyys.

Tutkintonimikkeissä opetusministeriö myötäilee Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvostoa. Se esittää tutkintonimikkeeksi maisteria, mahdollisesti täydennettynä (AMK)–merkinnällä. Esiin on tuotu myös ehdotus, jonka mukaan tutkinnon ala ja sitä seuraava pätevyys tulisi esittää kuten yliopistossa (maisteri ja ammattiala).

AKAVA edellyttää, että ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen tutkintonimikkeet erottuvat selkeästi toisistaan. Maisterinimikkeen käyttö ammattikorkeakoulujen tutkintonimikkeissä ei täytä tätä edellytystä. Ylemmän amk-tutkinnon tason määrittämiseksi kansainvälisissä yhteyksissä voitaisiin käyttää master-nimikettä.

Uuden nimikkeen on samalla tuettava perustutkintona säilyvän amk-tutkinnon luonnetta. Maisterinimike ei täytä tätä ehtoa. Tutkinnoille on löydettävä soveltuvammat nimikkeet.

Nykyisiä ammattikorkeakoulujen jatkotutkintoja voidaan AKAVAn mielestä kutsua ylempiä amk-tutkinnoiksi. Myös yliopistotutkinnoissa tulisi ottaa käyttöön alemman ja ylemmän yliopistotutkinnon käsitteet nykyisten alemman ja ylemmän korkeakoulututkinnon sijaan. Menettelyllä selkiytettäisiin tutkintojen omaleimaisuutta.

KORKEAKOULUJÄRJESTELMÄ ON KOKONAISUUS

Professori Jorma Rantanen on hiljattain selvittänyt valtion tiede- ja teknologianeuvoston aloitteesta yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen rakenteita. Rantasen mukaan yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen muodostama julkinen tutkimusjärjestelmä on nähtävä kokonaisuutena. Molemmilla on siinä erityinen profiilinsa ja tehtävänsä sekä tutkimuksessa että kehittämistyössä. Kumpakaan ei tule hajauttaa tai laajentaa nykyistä enempää. Rantanen suosittaa, että organisaatio- ja rakennemuutoksilla pyritään suuremmiksi toiminnallisiksi kokonaisuuksiksi.

Myös valtioneuvoston kanslian globalisaatio-raportti toteaa yliopistoista ja ammattikorkeakouluista koostuvan korkeakoulujärjestelmämme kansainvälisesti verrattuna laajaksi. Se käsittää paljon pieniä ja hajautettuja yksiköjä. Tämä on johtanut päällekkäisyyksien syntymiseen ja resurssien epätarpeellisuuden mukaiseen käyttöön. Tilanteeseen on pitkälti jouduttu sen vuoksi, että yliopistolaitosta ja ammattikorkeakoulujärjestelmää on kehitetty toisistaan erillään.

AKAVA on jo useamman vuoden vaatinut Rantasen ja globalisaatioraportin tavoin, että koulutus- ja tiedepoliittisissa linjauksissa otetaan huomioon molemmat korkeakoulumuodot. Tarvitsemme rakenteen, joka tuottaa kansainvälisesti verrattuna huipputasoa osaamista ja tutkimusta. Siinä tarvitsemme kumpaakin korkeakoulumuotoamme.

Ammattikorkeakoulujen ylemmistä tutkinnoista tulee uusi elementti maamme korkeakoulujärjestelmään. Niiden rooli ja vaikutukset ovat paljon vielä arvailujen varassa. Ylempien ammattikorkeakoulututkintojen kehittäminen ei saa muodostua ammattikorkeakoulujen sisäiseksi kysymykseksi. Sen on ulotuttava koko korkeakoulujärjestelmäämme. Kehittämisessä on painotettava työelämän koulutus-tarpeita ja vältettävä hallinnollisen tarkastelun ja aluepoliittisten näkökohtien ohjaavaa vaikutusta.

Kirjoittaja on AKAVA ry:n koulutus- ja työvoimapolitiikan sihteerinä.

Amk-tutkinnon suoritti 20 500 opiskelijaa vuonna 2003. Yliopistokoulutukseen vuonna 2002 hyväksytyistä 21 300:sta uudesta opiskelijasta ammattikorkeakoulututkinnon oli suorittanut noin 1 600 opiskelijaa.

Seuraavassa Cruxissa esitellään, missä vaiheessa suunnitellut diakonian ja kristillisen kasvatuksen jatkotutkinnot ovat.

Hädän ääripäätä ja tavallista seurakuntadiakoniaa

Olen kuullut sanottavan, että diakonia on seurakunnissa itsestäänselvyys.

Osittain näin onkin. Riippuu siitä, mitä sillä itsestään selvyydellä tarkoitetaan. Jos sillä tarkoitetaan diakonian virkoja, niin väite pitää paikkansa. Mutta diakonian klassinen määritelmä – etsiä sitä hätää, johon muu apu ei yllä – ei seurakunnissa kuitenkaan täysin toteudu. Mikä siis on se diakonia joka on itsestäänselvyys? Vanhustenpiirit? Kotikäynnit? Vai maahanmuuttajatyö?

Itse asiassa diakonia on kaikkea muuta kuin itsestään selvää. Täällä keskellä seurakunta-arkea tai kuten eräs kollega osuvasti ilmaisi ”seurakuntamössöä”, ei voi unohtaa sitä tosiasiaa, että diakoniatyöntekijät eivät voi yksin päättää työnsä sisällöstä.

Tosiasia on, että meidän on hoidettava aika liuta sinänsä ihan hyviä, perinteisiä työmuotoja, mutta hädän ääripäätä ne eivät millään muotoa edusta.

Mutta ”jokin pieni lehmä” minussa sanoo, että diakonian pitää saada olla muutakin kuin hädän ääripään etsimistä. Niin sanottu ”tavallinen seurakuntadiakonia” kohtaa tavallisen seurakuntalaisen samalla viivalla, antaa kasvot koko kirkolle, ja tarjoaa juuri sitä paljon puhuttua yhteisöllisyyttä. Näiden työmuotojen siirtäminen maallikoille kuulostaa kylä hyvältä. Tai sitten ei. Käytännössä, kun olemme tätä kokeilleet, se ei ole läheskään onnistunut. Itse asiassa koko toiminta on lopahtanut - Suomessa kun ollaan - ja vieläpä Suomen Turussa.

Paavo Voutilainen kertoi kritiikistä, jota diakoniaväkeä kohtaan on esitetty. Se oli ikävää kuultavaa. Joskin hyvin terveellistä. Meidän on syytä kätkeä nämä sanat sisimpäämme ja tutkistella niitä. Toisaalta on sängen vapauttavaa ajatella, että me olemme nyt siis huonossa maineessa. Jatkossa voimme keskittyä omiin töihimme kaikessa rauhassa!

DIAKONIAN ISKURYHMÄ JA YLLÄPITORYHMÄ

Haluankin esittää astetta rajumman mallin diakonian toteuttamiseksi seurakunnissa. Minusta olisi aika mainiota, jos meillä täällä Turussa toimisi diakonian iskuryhmä, ”pioneerit”, joka kokopäiväisesti etsii juuri sitä akuuttia hätää ja antaisi ensiapua.

Sitten paikalle pyyhältäisi ylläpitoryhmä, ”rintamamiehet”, joka hoitaisi työn vakiintuneemmin.

Ryhmä työskentelisi siihen saakka, kunnes yhteiskunta ottaisi homman hoitaakseen, eli se siirtyisi siviiliin. Näinhän sen kuuluisi toimia. Sitten olisi vielä seurakuntapuurtajien ryhmä, ”kodinturvajoukot”, joka tekisi sitä välttämätöntä eikä ollenkaan vähäisintä seurakuntatyötä. Vielä voisi olla möykäryhmä, ”sotapropaganda-osasto”, joka pitäisi meteliä julkisuudessa.

HELPPO NAKKI TYÖNTEKIJÖILLE

Luulen, että tämän tyyppiseen diakoniaan siirtyminen olisi meille työntekijöille ihan helppo nakki. Jokainen löytäisi itselleen sopivan komppanian, jossa voisi käyttää juuri omimpia kykyjään. Tämä malli loisi uutta, mutta säilyttäisi myös vanhan.

Meitä seurakunnallisia diakoniatyöntekijöitä on kaavailtu juttuun nimeltä diakonaatti: alttaripalvelukseen, toimittamaan kasteita, vihkimisiä ja haukauksia. Mikäli tämä tulevaisuuden kuva toteutuu, voimme olla tilanteessa, jossa Suomen ainoat hädän äärimmäistä päätä etsivät diakoniatyöntekijät löytyvät seurakunnan ulkopuolelta erilaisista diakoniajärjestöistä.

Me diakoniatyöntekijät olemme hengellisen työn tekijöitä. Mutta me emme ole pappeja, emmekä halua sitä ollakkaan.

Yksi mieluisimpia Raamatun kohtia on aina ollut Johanneksen evankeliumin sanat: ”Tuuli puhalttaa, missä se tahtoo, ja sinä kuulet sen huminan, mutta et tiedä mistä se tulee ja minne se menee; niin on jokaisen, joka on Hengestä syntynyt.” (Joh. 3:8)

Mielestäni tämä jae kuvaa myös diakoniatyötä: se on aina muuntuvaa ja määritelmiä pakenevaa. Nyt se tekee tätä työtä, mutta kun tulet siitä kyselemään, se onkin jo siirtynyt seuraavaan juttuun. Työn vastuullisuus edellyttää myös vapautta. Kädet siinä kyllä likaantuvat, mutta niinhän elämässä muutenkin!

Kirjoittaja työskentelee Turun arkkihiippakunnan diakoniakeskuksessa maahanmuuttajatyössä.

Kirjoitus perustuu kirjoittajan pitämään puheenvuoroon Turun Diakoniakeskuksen 50-vuotisjuhlaseminaarissa 2.9.2004.

Menikö se luonnollisesti?

Olen kuunnellut yli kolmekymmentä vuotta liturgeja jumalanpalveluksessa. Yleisvaikutelmani voisi ilmaista näin: olen ollut tyytyväisempi heidän messuamiensa kuin asianomaiset itse. Tässä jo paljastuikin tämän kirjoituksen johtava teema: liturgiaa toimittavien pappien itseensä kohdistama ylikriittisyys.

Jotain on pielessä, jos liturgi/esilaulaja suhtautuu liturgian muutaman sekunnin minimelodioihin kuin laulututkintoon, josta annetaan pisteitä.

Ei ole minun ongelmani, saattaa rennommin ottaa työtoveri heittää.

Eikö?

Mikä on seuraus, kun liturgi alkaa julistaa laulamisen vaikeutta vielä työtovereilleen? Vastaus: rima lähtee helposti nousemaan myös ympäristössä.

Jumalanpalvelusuudistus on prosessi, jota on seurattu vuodesta 1988. Prosessi jatkuu edelleen? Niinpä prosessin nykyvaiheessa voi kysyä: onko liturginen laulu saavuttanut ne tavoitteet, joita sille jumalanpalvelusuudistuksessa asetettiin?

”Puheenomaisesti resitoiden, luonnollisesti ja tekstilähtöisesti.” Näitä neuvoja on hyvässä tarkoituksessa jaettu liturgeille kursseilla ja koulutuksessa. Ovatko liturgit kokeneet uuden, luonnollisemman laulutyylin helpotuksena, vai onko niin, että päämäärä ”luonnollisuus” on epäselvä? Olisiko jopa niin, että luonnollisuus jumalanpalvelusta toimitettaessa on käytännössä mahdotonta? Mitä pitäisi kontrolloida ja mitä ei? Vai eikö mitään, jos haluaa olla luonnollinen?

Olen ollut mukana koulutustilanteissa, joissa op-

pineet ja kokeneet kurssittajat ovat olleet liturgeina rukoushetkissä. Heidän antamansa esimerkki on ollut toisinaan hämmäntävä: laulua on leimannut outo arkuus ja varovaisuus. Ei kai tarkoitus ollut rohkaista kurssilaisia epävarmuuteen...

Mikä sitten on varma tie luonnollisuuteen?

Ortodoksista jumalanpalveluselämää tuntevat tietävät, että luonnollisuus ja varmuus syntyvät toistosta. Puheet, selitykset, älylliset pohdinnat ja päätökset eivät auta. Pitää laulaa jatkuvasti. Joka päivä. Niin että laulamalla ylistämisestä tulee luonnollinen ilmaisutapa.

Miten on luterilaisella puolella?

Sielläkin luonnollisuus on palkkio toistosta. Liturgisen laulun kohdalla se saavutetaan helpommin seurakunnassa, jossa on paljon jumalanpalveluksia ja vähän pappeja. Monipappisessa seurakunnassa, jossa liturgivuoroja tulee vastaan harvoin, laulamisesta tulee helposti henkisesti ja fyysisesti epäluontevaa. Ei ole todellakaan helppoa laulaa vain muutamana kerran vuodessa.

Luonnollisuus tulee myös palkkiona laulun harastamisesta, opiskelusta ja/tai kuorossa laulamisesta. Tämä saattaa tuntua muutamalla laulutunnilla käyneeltä kummalliselta väitteeltä, sillä laulunopettaja etsii ihmisestä yleensä uutta ääntä: oppilaan oma, ”luonnollinen” ääni ei sellaisenaan kelpaa laulunopettajalle. Kuitenkin laulunopetus antaa ajan myötä valmiuden monenlaiseen äänenkäyttöön. Kontrolli kohdistuu oikeisiin asioihin - ja tulos on kuulijasta luonnollinen.

Moni liturgi saattaa myös ihmetellä messusävelmien yksinkertaista ensivaikutelmaa: lyhimmat melodiat eivät juuri poikkea ovikellon sävelistä. Kuitenkin kursseilla on saatu kuulla, että liturgian minimelodioihinkin on kätketty sanoma. Niistä voi ajatuksen ja rukouksen avulla löytää musiikillis-hengellisiä mikrokosmosia.

Mikä on tällaisen informaation vaikutus? Rohkaiseeko se vai hämmäntääkö? Vai johtaako se pelkästään yliyrittämiseen ja epävarmuuteen?

Ehdotankin, että itseltään liikaa vaativa liturgi olisi itselleen armollinen ja tekisi jumalanpalveluksen jälkeen vain yhden kysymyksen: miten Jumala palveli meitä tällä kertaa?

Kirjoittaja on Pielisensuun seurakunnan kanttori.

Diakin opiskeluvuodet kantavat hedelmää

Viimeinen kevääni Diakin Järvenpään yksikön opiskelijana on hyvässä vauhdissa. Valmistuminen ei ole enää kaukainen haave. Sen ajankohtaisuus vie ajatukset opiskelun jälkeiseen aikaan: mihin haluan töihin? Mihin pääsen töihin? Riittävätkö Diakista saadut eväät työelämässä? Olen viime aikoina tietoisesti pohtinut aikaa ennen Diakiin pääsyä ja myös koulutuksen mukanaan tuomia tietoja ja ammatillisia valmiuksia.

Yllätyin huomattessani, miten paljon hedelmää Diak onkaan minussa kantanut tulevaa työelämää varten. Lukiolaistytönä minulla ei ollut aavistustakaan, mitä esimerkiksi käsitteet marginalisaatio, sosiaalihuoltolainsäädäntö, reflektointi, diakoninen työote tai palveluohjaus tarkoittavat, ja nyt käytän niitä luontevasti puheessani.

Työelämäharjoittelut puolestaan ovat antaneet kuvaa siitä, millainen on suomalainen palvelujärjestelmä, mikä on verkostoitumisen merkitys ja miten kontekstista riippuen samaa työtä voidaan tehdä eri tavoin. Ennen kaikkea harjoittelut ovat kuitenkin auttaneet selkiyttämään omaa ammatillista identiteettiäni: kuka ja millainen minä olen? Voisiko tämä työ olla minua varten? Jo Diakiin tullessani minulla oli selkeä käsitys siitä, että minusta tulee "isona" diakoni. Näkemyksiä ja tietoa lisäävät luennot ja harjoittelut ovat kuitenkin toisaalta myös laajentaneet ammatillista identiteettiäni.

Harjoittelut kunnallisella ja yksityisellä sektorilla ovat avanneet silmäni eri ammatinvalinnoille, mutta edelleen näen itseni ensisijaisesti diakonina ja kirkon työntekijänä. Kirkollista identiteettiä on vahvistanut oma aktiivisuus kotiseurakunnassa. Yhteisvastuutyöryhmässä toimiminen, vuoden äitiysloman sijaisuus ja kerhojen ohjaaminen varhaisnuorisotyössä, rippikouluissa opettaminen sekä nuorteniltojen pitäminen ovat tehneet minusta kirkon työntekijän enemmän kuin mikään muu. Olen käytännön työn kautta löytänyt kirkollisen identiteettini ja omia vahvuuksiani työntekijänä.

Kun kolmen ja puolen vuoden luennot, harjoittelut, itsetutkiskelut ja oma aktiivisuus yhdistetään, hedelmänä voi parhaimmillaan olla idearikas ja sitoutunut kirkon työntekijä. Uskon ja toivon, että nämä opiskeluvuodet ovat kantaneet minussakin sellaista hedelmää. Kuitenkin vaikka diakoniksi valmistava koulutukseni on pian lopussa, on matka vasta alussa. Tälle matkalle toivon itselleni ja kaikille tuleville kirkon työntekijöille Jumalan siunausta!

Tiina Heiskanen

Sosionomi-diakoniaopiskelija

Diakonia-ammattikorkeakoulu Järvenpään yksikkö

Hautaamisen teologiasta

Luin Cruxia 1/2005 ääneen sairaalassa miehelleni Ilmari Heinoselle. Huomioni kiinnittyi Heikki Palmun kirjoituksessa *Onko kirkon jäsenyydellä merkitystä lauseeseen "Hautaamisen teologia puuttuu"*.

Tämä ei pidä paikkaansa. Ilmari Heinonen ehti juuri ennen halvautumistaan joulukuussa 2002 saada valmiiksi kirjan *Siunauspuheen teologia*. Kirjasta on tullut hyvää palautetta. Liitän tähän otteen, joka suorimmin käsittelee yllämainittua problematiikkaa.

"Kasteesta ei voi puhua samalla tavoin kirkosta eronneen siunaustilaisuudessa, koska hän on ainakin ulkonaisesti sanoutunut irti siitä yhteydestä, jota kasteenliitto merkitsee. Tosin moni erotessaan kirkkoinstituutiosta sanoo, että voihan sitä uskoa sydämessään Jumalaan, vaikka ei kirkkoon kuulukaan. Tämä on postmodernia individualismia kannattavan ratkaisun perusta. Poliittiset ja ideologiset syyt eivät enää ole keskeinen kirkosta eroamisen peruste. Oleellinen kysymys on, miten kirkosta eronneiden siunaamiseen tulee suhtautua.

Aikaisemmin meillä ei siunattu kirkkoon kuulumattomia ja tämä käytäntö on edelleen voimassa eräissä maissa. Nykyisin Suomessa siunataan kristillisesti lähes kaikki kansalaiset, myös kirkkoon kuulumattomat. Se osoittaa, että kirkollisella hautauksella on sosiaalinen tilaus, mitä voi pitää positiivisena merkinä pyhästä toimituksesta. Nykykäytäntöön siirryttiin ilmeisesti vähitellen sen vuoksi, että kieltäytyminen siunaamasta kirkosta eronneita koettiin ajan oloon yhä hankalammaksi, jollain tavalla leimaavaksi ja erityisesti kirkkoon kuuluvien omaisten kannalta sydämettömäksi ja vääräksi. Muutosta, joka tapahtui käytännön sanelemana, voidaan perustella myös teologisesti.

Reformatorisen perinteen mukaan kristillinen hautaus on ennen muuta sanan viljelyä ja rukousta, johon voi liittyä vainajan muistelua. Kirkollisessa hautauksessa on Lutherin mielestä kysymys ensi sijassa elävistä eli saattojoukosta, sen sielunhoidosta, rohkaisusta ja opetuksesta. Tätä lähimmäisen rakastamisen näkökohtaa palvelee myöskin vainajan mahdollinen huomioiminen hautauspuheessa. Kun kristillinen hautaus suodaan kaikille sitä haluaville, kuvastuu siinä jotain oleellista armon universaalisuudesta. Kristillinen rakkaudenpalvelu on olemassa

Jumalan tarjoamana mahdollisuutena kaikille poikkeuksetta.

Vainajien erotteluun perustuva käytäntö sotisi sitä Lutherin ajatusta vastaan, että Jumalan rakkaus ei valikoi kohdettaan sillä tavoin kuin inhimillinen rakkaus. Onhan hautauksessa kyse, paitsi omaisista ja saattoväestä laajemminkin, myös kunnianosoituksesta vainajan ihmisarvoa kohtaan. Vainajien erottelu sotii myös sitä Herramme yksiselitteistä kantaa vastaan, että erottelua ei tehdä tässä ajassa eivätkä sitä suorita ihmiset, joilta puuttuu edellytykset oikeaan tuomioon. Se olisi tunkeutumista aluelle, jolla tarvitaan suurempi kompetenssi. Kanslisti sanoi viisaasti, kun tuli puhe kirkosta eronneen siunaamisesta: Emme voi tietää, miksi hän on eronnut. Jos vaikka joku kirkon työntekijä tai kristittyinä itseään pitävä on häntä tullut käytöksellään pahasti loukanneeksi.

Entä jos omaisetkaan eivät kuulu kirkkoon ja mieleen tulee filosofisessa etiikassa vapaamatkustajan dilemmaksi kutsuttu ongelma, joka on tutumpi maallisista yhteyksistä? Silloin on hyvä ajatella, että ei tarvitse erinäisillä konsteilla yrittää haalia kokoon väkeä sanankuuloon, vaan seurakunta on tässä tapauksessa koolla omatoimisesti ja kaiken lisäksi vielä vaikuttavan majesteetin hiljentämänä hakemassa – ehkä tietämättään – elämän sanaa. Herratutkii sydämet. Näitä ajatuskulkua tukee myös kirkon alkuaikojen kristittyjen tapa haudata arvokkaasti pakanallisesti heitteille jätetyt vainajat. Patristisena aikana kristitty saattoi rukoilla pakanan puolesta.

Raamatun sovituspilliset formulaatiot eivät ole partiaalisia, vaan kokonaisvaltaisia. Se kuuluu siviilituksen luonteeseen, johon sisältyy elämän eheytyminen useammassa tasossa ja ulottuvuudessa. "Jumala oli Kristuksessa ja sovitti maailman itsensä kanssa", kirjoittaa pakanain apostoli (2. Kor. 5:19). Jumala tahtoo, että kaikki ihmiset pelastuisivat ja tulisivat tuntemaan totuuden (1. Tm. 2:4). "Jumala on näet tehnyt kaikki tottelemattomuuden vangeiksi, jotta hän voisi antaa kaikille armahduksen" (Rm. 11:32). Pöhlmann kritisoi armon privatisoimista.

Näiden soteriologisten ilmaisujen totaliteettia vastaa Uuden testamentin eskatologian kollektiivisuus. Se ei ole sillä tavalla painottunut yksityisen sielun kuolemanjälkeiseen kohtaloon kuin suomalainen systemaattinen teologia. Tosin Tiililän ja Sormusenkin tarkastelun näköalat ovat univer-

saalimmat ja intentiona on ainakin implisiittisesti apokatastasis panton, johon eräät tunnetut pelastushistoriallisen teologian edustajat päätyvät. Tätä näkemystä ei ole edustanut vain kirkkoisä Origenes, vaan myös luterilainen biblisti Johan Albrecht Bengel pohtii samaa mahdollisuutta. Hänen ajatuskulkuaan seuraavat myöhemmät biblistit.

Joka tapauksessa Uudessa testamentissa ei eskatologia kysymyksiä tarkastella ensisijassa yksityisen ihmisen pelastuksen kannalta, vaan yhteisön, joko seurakunnan tai koko ihmiskunnan, asioina. Pöhlmann kutsuu yksilökeskeistä oppia viimeisistä tapahtumista individualistiseksi ja itsekkääksi. Eksegeetti Nikolaisen mukaan varsinainen eskatologinen kysymys koskee Jumalan valtakuntaa ja sen tulemistä. Siihen on yksityisen ihmisen ratkaistava suhteensa, mutta se sitten Nikolaisen mukaan ratkaiseekin hänen oman yksityisen kohtalonsa. Jumalan pelastusaivoitus sulkee sisäänsä koko ihmiskunnan – unohtamatta sitten siinä ainuttakaan. Me kuolemme yksitellen ja yksin, mutta meidät herätetään yhdessä tuomiolle. Tuomio ei ole vain yksityisen ihmiselämän punnitsemista, vaan tilinpäätös koko inhimillisestä historiasta. Tuomio on Jumalan herruuden voitto, Jumalan valtakunnan tuleminen voimassaan."

(Siunauspuheen teologia, Ilmari Heinonen 2002)

*Tuula Heinonen, FK
Lahti*

Kirjaa voi tilata Tuula Heinoselta, os. Harjukatu 24 B 2, 15110 Lahti, puh. 03-782 9163.

Hinta 9 € + postimaksu 1 €.

Kaksi repliikkiä

Jäätyäni eläkkeelle jo puolitoista vuotta sitten, ovat työvuosien muistot osin kultautuneet ja osin taas jotain on jäänyt hiertämään. Sen olen huomannut ensi töikseni, että kokemuksia ja ammattitaitoa ei kirkko työnantajana juurikaan arvosta. Siitä ehkä joskus myöhemmin. Saanen puuttua kahteen mielestäni tärkeään asiaan.

LÄHETYSJÄRJESTÖILLÄ PÄÄLLEKKÄISTÄ BYROKRATIAA

Lähetystyö on keskeisimpiä työmuotoja seurakunnissa. Se on ollut sitä jo pitkälle toistasataa vuotta.

Työn alueet ovat laajentuneet ja pakanoiden ja käännättämisen tilalle on tullut paikallisia kulttuurereja arvostava auttavan käden teologia. Myös kirkkomusiikki on saanut merkittävän sijan lähetystyön saralla. Lähetystyö on laajentunut myös järjestöjen lukumäärää ajatellen. Niitä on kirkossamme kohta kymmenkunta. Jokainen järjestö luo oman byrokratiansa, joka vie osan varoista. Kysyn vakavasti, eikö

kirkkomme sisällä voitaisi kuljettaa tarvittavat varat huomattavasti vähemmän toimistorutiinin kautta. Pienistä roposista koostuva pääoma voisi tehokammin palvella yhteistä päämäärää, jonka kaikki osalliset tunnustavat Lähetyskäsken muodossa. Liiallisen byrokratian purkamisen avaimet ovat kirkkomme johdolla. Moni odottaa neuvottelujen käynnistymistä ja reaalitylöstä.

MYÖS TYÖTOVERI ON LÄHIMMÄINEN

Toinen varsinainen asiani on jäänyt vammaksi seurakunnan työntekijänä kirkkomusiikin työalalla. Työolosuhteet ovat ulkonaisesti kehittyneet valtavasti muistini ajanjaksolla. Seurakuntien työtilat ovat vaatimuksia vastaavat lähes kaikkialla. Kanttorit ovat saaneet vapaapäiväetunsa ja monessa seurakunnassa oman työhuoneen. Koulutukseen on vuosittain varatut määrärahat. Mutta uskallan väittää, että maailman tärkeimmän asian, rakkauden ilosanoman julistuksen ydin on jäänyt yhä enemmän kaikenlaisen touhuilun jalkoihin. Kirkko on valtakunnan ylivoimaisesti suurin ohjelmatoimisto ja tilastot mairittelevia aina viime vuosiin saakka. Mutta sitten tulee viestejä jatkuvasti suurista ristiriidoista ja henkilösuhteiden tulehduksista. Onko niin, että sanoin, sävelin ja palveluin siivitetty sanoma ei ole saanut arvoistaan sijaa meissä työntekijöissä? Tein virassa ollessani useita ehdotuksia seurakunnan työntekijöiden viikoittaisesta kokoontumisesta, jolloin ei selattaisi kalentereita, vaan hiljennyttyisiin keskustelemaan viikoittaisista aiheista, joihin jumalanpalvelusten sisällöt liittyvät, tai niitä sivuavista, henkilökohtaisistakin kysymyksistä. Näinhän tapahtuu hoitolaitosten henkilökuntien keskuudessa. Akkuja on ladattava. Sielunhoitajankin sielua on hoidettava. En onnistunut yrityksissäni, joita joku ironisti voi väittää turhaksi hurskasteluksi.

Olen ollut asialla toissani ja järkyttynyt välinpitämättömyydestä jota olen kohdannut. Syitä kyllä löytyy: ei ole yhteistä aikaa, kalenterikokouksissaan luetaan tekstiä ja rukoillaan, hengellinen elämä on yksityisasi jne.

Uskallan väittää, että keskeinen syy yhteisen pohdinnan ja syventymisen puuttumiselle on huono itsetunto ja erilaiset pelot. Esimies ei voi laskeutua alaistensa kanssa samalle tasolle kyselevänä ja avuttomana kristittyinä. On se vaan kumma, että voidaan sanoa sadoille ihmisille lempeällä äänellä: rakkaat kristiveljet ja sisaret. Ja voidaan puhua lähes tuntemattomille ihmisille mitä lämpimimmän sanakäantein ja antaa vaikutelma maailmoja syleilevästä rakkaudesta. Mutta ei voida kohdata työtoveria aidon tunteen tasolla. Enpä muista kuulleen kysymystä ylemmältä taholta voinnista tai jaksamisesta tai mitä puuttuu tai meneekö hyvin. Ja jos sellainen kysymys on joskus esitetty, vastaukselle ei kyllä ole annettu aikaa ja mahdollisuuksia.

Ei ihme, että seurakunnissa riidellään, uuvutaan ja taistellaan, pidetään naamioita paikallaan ja turhaudutaan.

Ja, että mitä sitten? Tämä tarina on tosi. Tehkää jotain, ennen kuin tapahtuu jotain vielä pahempaa ihan omalla painollaan.

Pentti Tynkkynen
kanttori emeritus
Joutseno

Vielä omantunnon vapaudesta

Galileo Galilei (1564-1642) on sanonut: "En katso velvollisuudekseni uskoa, että sama Luoja, joka on suonut meille tajun, ymmärryksen ja älykkyyden, olisi tarkoittanut, ettemme niitä käyttäisi." (Tekniikan Maaailma 12.4.2000)

Kaikkien aikojen merkittävimpiin luonnontieteilijöihin kuuluva ja omantunnon vapauttakin puolustamaan joutunut Galilei tuli mieleeni lukiessani Rallen, Pekka Mattilan kirjoitusta virkakysymyksestä "perinteisellä kannalla olevien" omantunnon vapaudesta (Crux 1/2005). Kirjoituksen sisältö on rajattava noin, jotta muistettaisiin, että omantuntonsa ja Raamatun mukaan elää myös kirkkomme suuri

enemmistö, joka hyväksyy naisen pappisvirkaan.

Virkakysymyksessä perinteisellä kannalla olevat vetoavat mielellään Lutheriin. Kelpaisiko Luther peräti malliksi siinä, miten pitäisi toimia? Luther ei jäänyt ruikuttamaan harhaan menneen paa-
vin kirkon helmoihin, vaan perusti uskonpuhdistuksen kirkon. Saivartelijat nyt voivat tarttua tuohon "perusti" –sanaan, mutta muuten voidaan todeta, että uskonnonvapauslain mukaan on nyt meillä mahdollista ja kohtuullisen vaivatontakin perustaa maahamme sellainen kristillinen kirkko, jossa nais-
ta ei hyväksytty pappisvirkaan. Siinä kirkossa ei tarvitsisi sietää "sortajia" sen enempää henkisesti kuin hengellisestikään ketään "tappamassa", mutta ei heitä tarvitsisi sietää myöskään veronmaksajina...

Papin tehtävänä on saarnata Jumalan sanaa ja toimittaa sakramentit, Herran pyhä ehtoollinen ja kaste. Sakramentit ovat Augsburgin tunnustuksen mukaan (VIII Mitä kirkko on?) päteviä riippumatta sakramentin toimittajan kelvollisuudesta tai kelvottomuudesta. Tuossa Augustanan kohdassa viitataan donatolaisiin ja uskonpuhdistusajan spiritualisteihin, joitten kumpaistenkin näkemys Augsburgin tunnustuksen laatijat ja meidän evankelis-luterilaisen kirkkomme enemmistö hylkäävät.

Veikko Lindberg
pappi, mies
Savukoski

A-lomat
25 vuotta

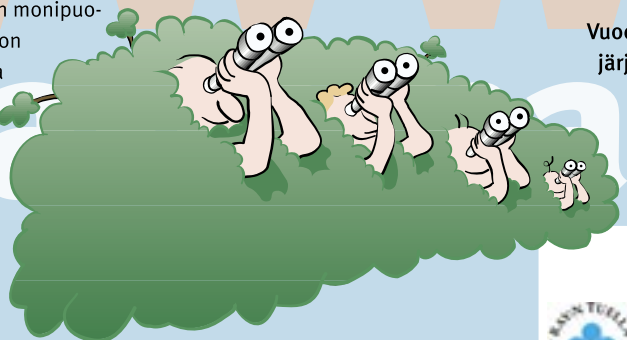
Perheille parasta A-lomaa

A-lomien Perhelomalla kaikki viihtyvät. Tarjolla on lukuisia hyviä lomakohteita kylpylöissä, hotelleissa, urheiluopistoilla tai lomakeskuksissa.

Lomilla (5–7 vrk) on puolihoito, viihtyisät majoitustilat ja koko perheelle tarjotaan monipuolista ohjelmaa. Kohteissa on lapsille omaa ohjelmaa, ja vanhemmille jää omaa aikaa rentoutumiselle.

A-lomien kesän 2005 Perhelomien lomakausi on viikoilla 22–35. Lomatuen haku aika on 1.3.–11.4.2005.

Lomatuki: 170 euroa / aikuinen ja 85 euroa / 6–16-vuotiaat lapset, alle 6-vuotiaat lapset lomailevat maksutta.

UUTUUS:
Vuoden 2005 aikana järjestetään Nuoret perheet -lomia. Katso lisää www.a-lomat.fi

A-lomat ry
Ratamestarinkatu 11
00520 Helsinki
puh. 020 111 2770
(arkisin 9–12)
faksi (09) 145 706
toimisto@a-lomat.fi

Lomatukihakemukset ja Perhelomaesitteet myös www.a-lomat.fi

Lasse Erkkilä - Ulla Tuovinen -
Erkki Tuppurainen (toim.)

KIRKKOMUSIIKIN KÄSIKIRJA

Perusteos käsittelee musiikin teologiaa, historiaa ja paikkaa seurakuntaelämässä sekä kertoo, millaisia musiikillisia mahdollisuuksia sisältyy kirkkovuoden jumalanpalveluselämään. Ovh. 61,50

Peter Halldorf

SIELUN HYVÄ VIERAS

Kirjoituksia Pyhästä Hengestä

Teos rohkaisee vaalimaan ja varjelemaan hengellistä elämää. Se kertoo vapautumisesta, jonka ihminen kokee, kun hän heittäytyy Jumalan varaan. Ovh. 25,50

Sielun hyvä vieras

Matti J. Kuronen

PENSEYS

Kuronen on huolissaan kirkkomme, maamme ja maailmamme tilasta. Hän arvostelee kirpeästi nykyä. Samalla hän etsii tietä uuteen ihmisyyteen ja yhteisvastuuseen. Ovh. 25,50

Tarmo Kunnas

RAKKAUS

Teoksesta löytyy ajatuksia herättävä vastaus kysymykseen mitä sana 'rakkaus' tarkoittaa. Ovh. 25,50

Owe Wikström

MATKALLA OLON MYSTEERI

Tie ulos vie sisään

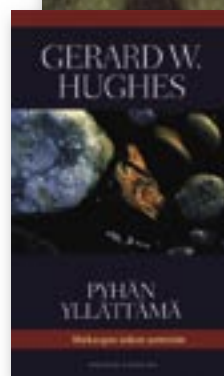
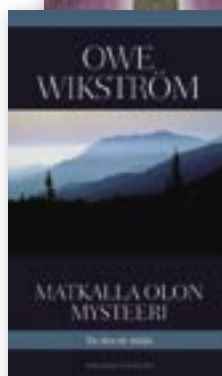
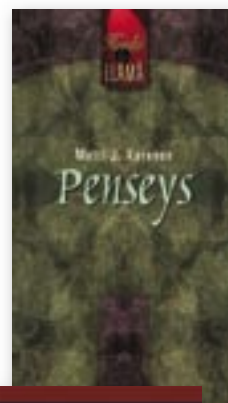
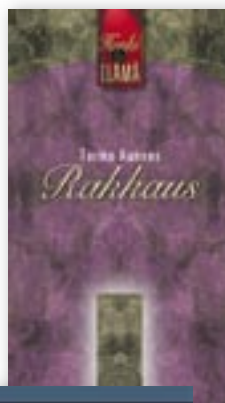
Teos kertoo matkustamisen lumosta. Wikströmin tekstit saattavat uudenlaiselle matkalle, joka tapahtuu sydämen tasolla ja johtaa kauas näkyvän tuolle puolen. Ovh. 28,50

Gerard W. Hughes

PYHÄN YLLÄTTÄMÄ

Matkaopas uskon aarteisiin

Teos on turvallinen matkaopas sisäisellä vaelluksella, jolla vähä vähältä päästään lähemmäksi taivasten valtakuntaa. Ovh. 28,50

Sisältöä elämään -

KIRJAPAJA

AKAVAN KIRKOLLISET AMMATTILIITOT — KYRKLIGA FACKFÖRBUND INOM AKAVA AKI RY.

SUOMEN KIRKON PAPPISLIITTO

FINLANDS KYRKAS PRÄSTFÖRBUND

www.pappisliitto.fi

pappisliitto@akiliitot.fi

Perustettu 14.1.1918

SUOMEN KANTTORI-URKURILIITTO

FINLANDS KANTOR-ORGANISTFÖRBUND

www.kolumbus.fi/skul/

kanttori-urkuriliitto@akiliitot.fi

Perustettu 15.6.1907

PUHEENJOHTAJA, AKI, SKPL

Juha Kauppinen
Messukylän kirkkoherra, TT
Helakallionkatu 6 F
33580 Tampere
(03) 219 0203 (työ)
050 554 2427 (GSM)
s-posti: juha.kauppinen@evl.fi

VARAPUHEENJOHTAJA, AKI

PUHEENJOHTAJA, SKUL

Marjukka Andersson
Lauttasaaren kanttori, DU
Myllykallionrinne 2 B 15,
00200 Helsinki
040 513 6235 (GSM)
s-posti: marjukka.andersson@kolumbus.fi

AKIN TOIMISTO

**Akavatalo, Rautatieläisenkatu 6,
00520 Helsinki**
Avoimna arkisin klo 9.00–15.00.
Puh. (09) 150 2453, faksi (09) 148 5875
s-posti: toimisto@akiliitot.fi

LAKIMIEHEN PUHELINPALVELU AKIN JÄSENILLE

Tiistaisin klo 9 - 12 (15.4.2005 alkaen)
OTK Hanna Lehtimäki
050 463 8699

TOIMINNANJOHTAJA

TT
Esko Jossas
(09) 150 2467 (työ)
050 511 6683 (GSM)
s-posti: esko.jossas@akiliitot.fi

Liiton yleinen johto, AKI-hallintoelinten
päästösten valmistelu ja esittely, AKI-talous,
edunvalvonta- ja neuvottelutoiminta, palvelus-
suhdeneuvonta, opintomatkat.

APULAISTOIMINNANJOHTAJAT

VTM
Annamari Jokinen
(09) 150 2445 (työ)
040 865 6630 (GSM)
s-posti: annamari.jokinen@akiliitot.fi

AKIn neuvottelu- ja luottamusmiestoiminta,
AKIn alaostotoiminta, SKUL:n hallinto-
elinten päästösten valmistelu ja esittely,
kanttorien ammatilliset asiat, palvelussuh-
deneuvonta.

Pastori
Stina Lindgård
(09) 150 2466 (työ)
050 542 3664 (GSM)
s-posti: stina.lindgard@akiliitot.fi

Cruxin päätoimittaja, AKI-viestintä,
SKPL:n hallintoelinten päästösten valmistelu
ja esittely, opintomatkat, pappien ammatil-
liset asiat, palvelussuhdeneuvonta.

OPISKELIJASIHTTEERI, SKPL

TM
Sanna Ylä-Jussila
(09) 150 2455
050 597 5231 (GSM)
s-posti: sanna.yla-jussila@akiliitot.fi

*Pappisiiton opiskelijatyö, neuvonta
opiskelijoiden harjoittelu-, mentorointi- ja
työllistymiskysymyksissä.*

JOHTAJIEN SIHTTEERI

HSO-sihtteeri
Tuula Anttonen
(09) 150 2453
s-posti: tuula.anttonen@akiliitot.fi

*AKI-hallinnon ja johdon sihtteeri, SKPL:n
hallintoelinten pöytäkirjanpitäjä, matka- ja
kokousjärjestelyt, Internet-kotisivut.*

TOIMISTOSIHTTEERIT

Yo-merkonomi
Tuija Kukkonen
(09) 150 2446
s-posti: tuija.kukkonen@akiliitot.fi

*Jäsenyysasiat, alaosastot, luottamus-
kurssit.*

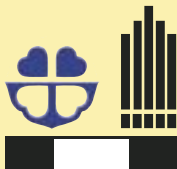
Heli Meinola
(09) 150 2653
s-posti: heli.meinola@akiliitot.fi

*Cruxin toimitussihtteeri, jäsenyysasiat,
opintomatkat.*

Anne Taanila
(09) 150 2657
s-posti: anne.taanila@akiliitot.fi

Kirjanpito ja maksuliikenne.

ERITYISKOULUTETTUJEN TYÖTTÖMYYSKASSA

Asemamiehenkatu 2, 8 krs.
00520 Helsinki
puh. (09) 7206 4343
ma - to 9 - 15
faksi (09) 272 1212
s-posti: erityiskoulutettujen.tk@erko.fi
www.erko.fi

DIAKONIA- TYÖNTEKIJÖIDEN LIITTO

DIAKONIARBETARNAS FÖRBUND

Perustettu 15.6.1958

PUHEENJOHTAJA

Leena Vanne
Tapiolan diakoniassa
Vanhan-Mankkaan. 14 E 13
02180 Espoo
(09) 8050 4431 (työ)
040 546 5193 (GSM)
s-posti: leena.vanne@tapiolanseu-
rakunta.fi

TOIMINNANJOHTAJA

Diakonissa, terv. hoit.
Riitta Hiedanpää
(09) 150 2287 (työ)
040 516 5557 (GSM)
s-posti: riitta.hiedanpaa@dtl.inet.fi

*Liiton yleinen johto, edunvalvonta- ja
neuvottelutoiminta, hallintoelinten
päästösten valmistelu, esittely ja täytän-
töönpano, palvelussuhdeneuvonta.*

JÄRJESTÖSIHTTEERI

Diakonissa, TtM
Raija Pyykkö
(09) 150 2286 (työ)
040 7650 477 (GSM)
s-posti: raija.pyytko@dtl.inet.fi

*Ammatilliset kysymykset, tiedot-
taminen, opiskelijatyö, alaosastoi-
minta.*

TOIMISTOSIHTTEERI

Yo-merkonomi
Pirjo Heikkinen
(09) 150 2487
s-posti: pirjo.heikkinen@dtl.inet.fi

*Jäsenyysasiat, kirjanpito ja maksuli-
kenne, materiaalitilaukset, mökkiva-
raukset.*

TOIMISTO

Akavatalo
Rautatieäisenkatu 6
00520 Helsinki
Avoimna arkisin klo 9.00–15.00
faksi (09) 877 7397
kotisivu: www.dtl.fi
s-posti: diakoniatyontek.liitto@dtl.inet.fi